

วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร

Journal of Mass Communication Technology, RMUTP

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564

Volume 6 Issue 1 January - June 2021

ISSN 2539-5963 (Print)

ISSN 2586-8357 (Online)

วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร

Journal of Mass Communication Technology, RMUTP

1. นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร จัดทำโดยคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และเป็นวารสารกลุ่ม 2 (TCI Tier2) รับรองจนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อและช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิจัย ความรู้ และวิทยาการทางนิเทศศาสตร์ สื่อสารมวลชน สื่อสารการตลาด เทคโนโลยีสารสนเทศ ดิจิทัลคอนเทนต์ เทคโนโลยีมัลติมีเดีย สื่อดิจิทัล การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง วารสารเปิดรับบทความทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงภายในและภายนอกประเทศ โดยรับบทความวิชาการ (Review Article) และบทความวิจัย (Research Article) แบบเต็มรูปแบบ (Full Paper) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยวารสารจะจัดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ออกเผยแพร่ในเดือนมกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม และใช้การ Peer-review แบบ Double Blinded ผู้สนใจสามารถส่งบทความต้นฉบับผ่านทางระบบส่งบทความออนไลน์เท่านั้น โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน ไม่อยู่ระหว่างการส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในวารสารอื่น และเป็นข้อคิดเห็นของผู้ส่งบทความเท่านั้น

2. กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่

วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร ตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)
ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

3. การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับบทความฉบับเต็มรูปแบบ (Full Paper) โดยส่งต้นฉบับผ่านระบบส่งบทความออนไลน์ พร้อมทั้งแบบฟอร์ม นำส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ที่เว็บไซต์ของวารสาร
<http://mct.rmup.ac.th/jmct/> หรือลิงค์ http://mct.rmup.ac.th/jmct/?page_id=401

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ฝ่ายประสานงาน

กองบรรณาธิการวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
399 ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
นางสาวณภาพร ภูเพ็ชร และนางภัคประวีร์ กลิ่นมาลัย โทร. 02-6653777 ต่อ 6823, 6833
Website: <http://mct.rmup.ac.th/jmct/> e-Mail: jmct@rmup.ac.th

4. ลิขสิทธิ์

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ห้ามนำข้อความทั้งหมดไปตีพิมพ์ซ้ำ ยกเว้นได้รับอนุญาตจากคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

5. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาและข้อคิดเห็นใดๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น

6. คณะกรรมการจัดทำรูปเล่มวารสาร

ผศ.ดร.ฉันทนา ปาปัดดา	ออกแบบรูปเล่ม และตรวจสอบความสมบูรณ์
ดร.กำพร ศุภเศรษฐ์เทศา	พิสูจน์อักษรภาษาอังกฤษ
Mr.Holger Kieckbusch	พิสูจน์อักษรภาษาอังกฤษ
นางสาวธนิดา ถวิลวิสาร	พิสูจน์อักษรภาษาไทย
นางกชพรรณ กระตุกฤษ	พิสูจน์อักษรภาษาไทย
นางสาวณภาพร ภูเพ็ชร	ประสานงาน และพิสูจน์อักษรภาษาไทย
นางภัคประวีร์ กลิ่นมาลัย	ประสานงาน
นายกฤตม์ เลขมาศ	งานออกแบบกราฟิก

วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร

Journal of Mass Communication Technology, RMUTP

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

1. ผศ.สหรัตน์ วงษ์ศรีษะ	รักษาราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2. รศ.ดร.นัฐโชติ รักไทยเจริญชีพ	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและพัฒนาอาจารย์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
3. ผศ.อรรถการ สัตยพานิชย์	คณบดีคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.ฉันทนา ปาปัดดา
รองคณบดีฝ่ายวางแผน คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. ศาสตราจารย์ดร.เกรียงศักดิ์ บุญเกียรติ	ประธานกรรมการสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร
ประธานกรรมการบริหารบริษัท แอดด้า (ประเทศไทย) จำกัด
2. ศาสตราจารย์ปรัชญนันท์ นิลสุข	คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
3. รศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการจัดการความรู้ การสื่อสารและการพัฒนา
/สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. รศ.ดร.ณมน จิรังสุวรรณ	อดีตผู้อำนวยการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) และอดีตอาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
5. รศ.ดร.ธาดิ ใต้ฟ้าพูล	คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. รศ.ดร.ลักขณา คล้ายแก้ว	วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
7. ดร.พิรยุทธ โอพันธ์	คณบดีวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8. ดร.อรรถนพ ปิยะสินธุ์ชาติ	บริษัท ดิจิทัลมีเดีย แมนเนจเม้นท์ จำกัด
9. ดร.รัฐพล ศรีรัตนวรกุล	บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

1. รศ.วิมลพรรณ อภาเวท	สาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์
2. ผศ.ดร.นิศกร ไพบูลย์สิน	สาขาวิชาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง
3. ผศ.ดร.วิษพร เทียบจตุรัส	สาขาวิชาเทคโนโลยีมัลติมีเดีย
4. ผศ.ดร.รวิพร จรุงพันธุ์เกษม	สาขาวิชาเทคโนโลยีมัลติมีเดีย
5. ผศ.อภิญญาพัชร กุสิยารังสีทิพย์	สาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์
6. ดร.ชัชวาลย์ ศิริไพล์	สาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์
7. ดร.นุจรี บุรีรัตน์	สาขาวิชาเทคโนโลยีมัลติมีเดีย

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)
ประจำฉบับ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564

1. รศ.ดร.ธาดรี ใต้ฟ้าพล	คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.ดร.กุลธิดา ธรรมภักษ์	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
3. รศ.ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4. รศ.ดร.สุดิเทพ ศิริพิพัฒนกุล	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. รศ.ดร.ลักขณา คล้ายแก้ว	วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
6. รศ.จันทนา ทองประยูร	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
7. ผศ.ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. ผศ.ดร.ประวิติ เลิศจันทรางกูร	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
9. ผศ.ดร.สิงห์ สิงห์จอร์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
10. ผศ.ดร.วุฒิพงษ์ ชินศรี	วิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยรังสิต
11. ผศ.ดร.สุดาสวรรค์ งามมงคลวงศ์	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเซาท์อีสต์ บางกอก
12. ผศ.ดร.สุชาดา เกตดี	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
13. ผศ.ดร.รวิพร จรุงพันธ์เกษม	คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
14. ผศ.อรรถการ สัตยพานิชย์	คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
15. ผศ.อัญชลี วงศ์บุญงาม	คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
16. ดร.กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
17. ดร.มนิรัตน์ ภารานันท์	คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ
18. ดร.นาวัน คงรักษา	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
19. ดร.นุจรี บุรีรัตน์	คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
20. ดร.อรรณพ ปิยะสินธ์ชาติ	บริษัท ดีบีค จำกัด

บทบรรณาธิการ

วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร จัดทำโดยคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อเป็นสื่อและช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิจัย ความรู้ และวิทยาการทางนิเทศศาสตร์ สื่อสารมวลชน สื่อสารการตลาด เทคโนโลยีสารสนเทศ ดิจิทัลคอนเทนต์ เทคโนโลยีมัลติมีเดีย สื่อดิจิทัล การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน นอกจากนี้ยังครอบคลุมไปถึงกลุ่มวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีทางการศึกษา และศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ทางเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้สนใจสามารถส่งบทความต้นฉบับผ่านทางระบบส่งบทความออนไลน์เท่านั้น โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน ไม่อยู่ระหว่างการส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในวารสารอื่น และเป็นข้อคิดเห็นของผู้ส่งบทความเท่านั้น ซึ่งได้ยกระดับคุณภาพวารสารให้เป็นวารสารกลุ่ม 2 (TCI Tier2) รับรองจนถึง 31 ธันวาคม 2567

ในฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความ 10 บทความ แบ่งเป็นบทความวิจัย 9 บทความ ประกอบด้วยบทความวิจัยทางการสื่อสารการตลาด กระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่อง การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม การพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่ รูปแบบการรับน้องสร้างสรรค์และการสร้างภาพลักษณ์ และการสื่อสารเพื่อการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 และบทความวิชาการ 1 บทความ ที่นำเสนอประเด็นต่างๆ ที่ทันสมัยเกี่ยวกับแนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21 โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ประเมินบทความที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิมีประสบการณ์ทั้งจากภายในและหน่วยงานภายนอก เป็นแบบใช้การ Peer-review แบบ Double Blinded ก่อนเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการต่อไป

ผศ.ดร.ฉันทนา ปาปัดถา

บรรณาธิการ

วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร

ข้อความที่ปรากฏในบทความแต่ละบทความในวารสารเล่มนี้
เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียนแต่ละท่าน
ไม่เกี่ยวข้องกับคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและคณาจารย์ท่านอื่นๆ
ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร แต่อย่างใด
ความรับผิดชอบด้านเนื้อหาและการตรวจร่างบทความแต่ละบทความ
เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน หากมีข้อผิดพลาดใดๆ
ผู้เขียนแต่ละท่านจะรับผิดชอบบทความของตนเองแต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

บทความวิจัย

กลยุทธ์การสื่อสารของบริษัทตัวแทนจำหน่ายรถยนต์โตโยต้า กรณีศึกษาบริษัทโตโยต้าไทยเย็น จำกัด จังหวัดนครราชสีมา

หน้า

9-16

The Communication Strategy of Toyota Car Dealership Toyota Thai Yen Company Limited, Nakhon Ratchasima Province

สุพุมารณ์ ปานมาก และ ชวนวล คณานุกูล

Phitchaya Witchayanworawut and Lucksana Klaikao

กระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

17-24

The In-School Communication Process of Students with Learning Disabilities (LD)

กรรณิกา นาราชฎร์ และ ลักษณะ คล้ายแก้ว

Kannika Narad and Lucksana Klaikao

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

25-32

The Development of Electronic Book with QR code Technology Entitled Good students that teachers proud of Faculty of Industrial Education and Technology

กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ พรปักษ์สร ปริญชาญกล ศุภวิชญ์ บุญรัตนานนท์ คณาวุฒิ ไตรพิพัฒน์พงษ์ และธีรศักดิ์ พลไทรทอง

Kuntida Thamwipat, Pornpapatson Princhanok, Supawich Bunratananon,

Kanawut Traipipattanapong and Teerasak Polsaithong

การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

33-40

The Development of Interactive Public Relations Media Kits Vocational Training Intern Project for Persons with Disability (PWD) in Office Worker Course, King Mongkut's University of Technology Thonburi

กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ พรปักษ์สร ปริญชาญกล และกาญจนา นามะโส

Kuntida Thamwipat Pornpapatson Princhanok and Kajana Namaso

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล

41-52

Learning Media Development Using Augmented Reality Technology to Promote Digital Storytelling Skills in Fundamental Thai on the Topic of the First Ram Khamhaeng Inscription among Eighth Grade Students at Saint Gabriel's College

พิษณุ จงเจริญ และ ณัฐพล รำไพ

Pissanu Jongjaroen and Nattaphon Rampai

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามตามแนวทฤษฎี คอนสตรัคติวิสต์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล Development of Augmented Reality Application by Using the Questioning Method Based on Constructivism Theory to Enhance Analytical Skills of Second Grade at St. Gabriel's College นิตยา ย้อยแก้ว และ ณัฐพล รำไพ Nittaya Yoikaew and Nattaphon Rampai	53-62
การพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง : กรณีศึกษาจอมบึงมาราธอน Development of Map Applications for Running Events: A Case Study of Chombueng Marathon ภาคิน ทองห่อ ชาญชัย จินดา และ นาวัน คงรักษา Phakin Thonghor, Chanchai jinda and Nawin Kongrugsu	63-74
รูปแบบการรับน้องสร้างสรรค์และการสร้างภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร The Creative Model for Freshmen Welcoming Activity and Image Building for Rajamangala University of Technology Phra Nakhon อัญชลี วงษ์บุญงาม Anchulee Wongboonngam	75-84
การสื่อสารเพื่อการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของอาจารย์ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร The Communication for Online Learning in COVID-19 Situation of Lecturers, Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon อรรถการ สัตยพานิชย์ Arttakarn Sattayapanich	85-96
บทความวิชาการ แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21 Trends in Thai Politics and Social Media in the 21 st Century คันธีรา ฉายาวงศ์ Kantira Chayawong	97-107

กลยุทธ์การสื่อสารของบริษัทตัวแทนจำหน่ายรถยนต์โตโยต้า กรณีศึกษาบริษัทโตโยต้าไทยเย็น จำกัด จังหวัดนครราชสีมา

The Communication Strategy of Toyota Car Dealership Toyota Thai Yen
Company Limited, Nakhon Ratchasima Province

พิชญา วิชญานวรภูมิ^{1*} และ ลักขณา คล้ายแก้ว¹
Phitchaya Witchayanworawut and Lucksana Klaikao

¹วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

College of Communication Arts, Rangsit University

* Corresponding author e-Mail: phitchaya.mangfar@gmail.com

Received: 18/05/2020, Revised: 28/05/2020, Accepted: 15/05/2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบถึงกระบวนการการสื่อสารการตลาดของบริษัทโตโยต้าไทยเย็น จำกัด จังหวัดนครราชสีมา และ 2) ทราบถึงกลยุทธ์การสื่อสารของบริษัทโตโยต้าไทยเย็น จำกัด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลในไตรมาสสุดท้ายของปี 2562 และ สัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายการตลาดบริษัทโตโยต้าไทยเย็น จำกัด ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารการตลาดได้วางแผนสื่อ (Media Plan) ทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) การทบทวนข้อมูลเบื้องต้นด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจในภาพรวมในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับจังหวัด 2) การกำหนดวัตถุประสงค์การตลาดไตรมาสที่ 4 ปี 2562 เดือนตุลาคมถึงธันวาคม 3 ประการด้วยกัน คือ เพิ่มยอดขายร้อยละ 5 ทั้งรถเก๋งและรถกระบะ และมียอดขายเป็นอันดับ 1 จาก 5 ผู้แทนจำหน่าย (Dealer) ในตราสินค้าเดียวกันของจังหวัด กิจกรรมการตลาดต้องสร้างยอดขายไม่ต่ำกว่า 15% ต่อเดือน 3) ระบุกลุ่มเป้าหมาย เป็น 4 กลุ่ม คือ ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้นำท้องถิ่น และเกษตรกร 4) การผสมผสานสื่อโดยมีการใช้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และ 5) การวางแผนการใช้งบประมาณ ด้านกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด โดยมีการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารด้วยการวางแผนปัจจัยด้านผู้รับสาร ด้านการสร้างสรรค์ ด้านประสิทธิภาพ มีกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ คือ การเสริมเพิ่มเติม/สนับสนุนการสร้างข่าวใหม่/การเรียกร้องความสนใจ การผลักดัน-ดึง-ดัน มีการวางแผนกลยุทธ์ตามระดับของการบริหารงานองค์การ โดยการวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนยุทธวิธี การวางแผนปฏิบัติการ และยังมีแผนการวางแผนตามระยะเวลา ได้แก่ การวางแผนระยะยาว การวางแผนระยะกลาง และการวางแผนระยะสั้น แบ่งเป็นแผนแม่บท แผนหน้าที่ และแผนโครงการ

คำสำคัญ : กลยุทธ์การสื่อสาร กระบวนการการสื่อสาร ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์

Abstract

This research applies a qualitative method with the objectives: 1) To obtain the knowledge on marketing communication process of Toyota Thai Yen Company Limited Nakhon Ratchasima Province, 2) To obtain the knowledge on communication strategies of Toyota Thai Yen Co., Ltd, by content analysis from the data collection document in the last quarter of 2019 as well as conducting in-depth interviews with the management and chief marketing officer of Toyota Thai Yen Co., Ltd. The research result shows five steps of the media plan in the marketing communication process, which are 1) Initial review of information by analysing global economic data at global, national, and provincial levels. 2) Defining the marketing objectives in the fourth quarter of 2019, from October to December. The three objectives to increase the sales by 5 %, in both sedans and pickup trucks, achieve the top salesout of five dealers in the same brand of the province with marketing activities generate that sales of at least 15% per month. 3) Segment the target group into four groups, namely, officials, company employees, local leaders, and farmers, 4) Media integration using integrated marketing communications, and 5) Media usage

scheduling as part of the marketing communication strategy by initiating communications strategies with the planning of the factors of the media receiver, creativity, and efficiency. The public relations strategy is to provide additional support, assist new news production, build attention as well as develop push and pull strategy with a strategic plan that is according to the level of organization management. The strategic planning is done under tactical planning, operational planning, and also a classification of planning in relation to duration as long-term planning, medium-term planning, and short-term planning, which is divided into master plans, work plans, and project plans.

Key words: Communication Strategy, Media Communication Process, Car Dealership

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานะเศรษฐกิจที่ไม่สู้ดี เศรษฐกิจไทยตกอยู่ท่ามกลางสงครามการค้าระหว่างสหรัฐและจีน ไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์โตโยต้าไทยเอ็นในจังหวัดนครราชสีมา บุกเบิก ซึ่งมีนายอาคม ไตรบุญญิตกุล (บิดา) เป็นผู้ก่อตั้งตั้งแต่ ปี 2499 ซึ่งปัจจุบันบริหารโดย คุณดวงตะวัน ไตรบุญญิตกุล (บุตรสาว) ได้มีการสร้างกลยุทธ์และพัฒนาบริษัทอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยบริษัทได้มีการปรับปรุงตัวอาคารโชว์รูม และศูนย์บริการให้ดูทันสมัย อีกทั้งยังมีทีมงานที่เป็นมืออาชีพพร้อมบริการ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายขาย ศูนย์บริการ อะไหล่ ศูนย์ซ่อมตัวถังและสี และซื้อแลกเปลี่ยนรถมือสอง (โตโยต้ายูสคาร์) เท่านั้นยังไม่พอ จากเมื่อก่อนที่มีการใช้สื่อออนไลน์ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เช่น การแจกใบปลิว บิลบอร์ด รถแห่ กิจกรรมพิเศษ และการออกบูธ ก็ได้จัดทำสื่อในรูปแบบออนไลน์เพิ่มขึ้นมาด้วย ได้แก่ แฟนเพจเฟซบุ๊ก TOYOTA ไทยเอ็น นครราชสีมา ซึ่งปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2563) มีผู้กดถูกใจอยู่ 57,278 ถูกใจ และอีก 57,280 ติดตาม

สถานการณ์ที่เปลี่ยนไปนั้นบริษัทโตโยต้าไทยเอ็นได้มุ่งเน้นไปยังสื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้น เพราะในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ต่างหันมาใช้โซเชียลมีเดีย หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการทำการตลาดเกือบทั้งหมด เพราะตระหนักดีว่าเป็นหนึ่งช่องทางการโฆษณาสินค้าและขายสินค้าได้เป็นอย่างดี โดยมีค่าใช้จ่ายไม่มาก หรือไม่มีค่าใช้จ่ายเลย เมื่อเทียบกับการตลาดในรูปแบบอื่น ที่สำคัญยังสามารถวัดผลได้ด้วย อีกทั้งยังมีประสิทธิภาพ และเห็นผลได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว

ปัจจัยหลักที่ทำให้ธุรกิจโซเชียลมีเดียได้ผลนั้น ก่อนอื่นจะต้องสร้างกลุ่มลูกค้า หรือผู้ติดตามให้ตรงกับเป้าหมายของสินค้าและบริการ ซึ่งในการเริ่มต้นนั้นไม่จำเป็นต้องเร่งรีบประชาสัมพันธ์อย่างโจ่งแจ้ง อย่างมุ่งการขายเป็นหลัก ทำให้ผู้คนรู้สึกไม่厭เยียด ควรเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีก่อน ในขณะเดียวกันข้อมูลที่สื่อสารออกไปจะต้องมีประโยชน์ มีสาระดีๆ เป็นเรื่องใกล้ตัว สัมผัสได้ อยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องที่อยู่ในกระแส และไม่ยาวนานยืดเยื้อจนเกินไป อีกทั้งยังต้องมีรูปแบบที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว พร้อมกันนั้นต้องมีการอัปเดตอยู่เสมอ จากการศึกษาข้อมูลทางสภาพเศรษฐกิจจากสงครามการค้าระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีน และคู่แข่งของบริษัทโตโยต้าไทยเอ็นในจังหวัดนครราชสีมาเพิ่มมากขึ้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการการสื่อสารการตลาด IMC และกลยุทธ์การสื่อสารของบริษัทโตโยต้าไทยเอ็นเนื่องจากเป็นบริษัทที่ก่อตั้งมาเป็นที่แรก อยู่มาจนถึง 60 ปี และมียอดขายเป็นอันดับหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา

การวางแผนการสื่อสารนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการ ซึ่งทำการเลือกสรรวิธีการที่ดี และเหมาะสมที่สุด ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการเลือกสรรการสื่อสาร พื้นที่ และเวลา ในการส่งข้อความโฆษณาไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการสื่อสาร ด้านการโฆษณา ด้านการตลาด แฟนเพจเฟซบุ๊ก TOYOTA ไทยเอ็น นครราชสีมา จึงเป็นที่มาของการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสื่อสารของบริษัทตัวแทนจำหน่ายรถยนต์โตโยต้า กรณีศึกษาบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด จังหวัดนครราชสีมา เพื่อทราบถึงกระบวนการการสื่อสารการตลาดของบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด และกลยุทธ์การสื่อสารของบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการการสื่อสารการตลาดของบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารของบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

บริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด จังหวัดนครราชสีมา จากทางแฟนเพจเฟซบุ๊กโตโยต้าไทยเอ็น นครราชสีมา

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ได้แก่ 1) คุณสิทธิ ไตรบัญญัติกุล ผู้บริหารบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด และ 2) คุณเศรษฐกิจ ทับทิมธงชัย หัวหน้าฝ่ายการตลาด บริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด โดยกำหนดแนวคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ ครอบคลุมประเด็น กลยุทธ์การสื่อสารของบริษัทตัวแทนจำหน่ายรถยนต์โตโยต้า กรณีศึกษาบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด จังหวัดนครราชสีมา และศึกษาแหล่งข้อมูลเอกสาร คือ 1) สื่อออนไลน์ จากแฟนเพจเฟซบุ๊กโตโยต้าไทยเอ็นนครราชสีมา และ 2) สื่อออฟไลน์ จากการจัดกิจกรรมพิเศษ การออกบูธ และการเยี่ยมลูกค้า ในไตรมาสสุดท้ายของปี 2562

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สื่อออนไลน์และสื่อออฟไลน์ ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ของผู้บริหาร และหัวหน้าฝ่ายการตลาด ว่ามีกระบวนการการสื่อสารการตลาด และกลยุทธ์การสื่อสารอย่างไร โดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ด้วยการใช้นิยามและทฤษฎีการวางแผนการสื่อสาร การกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

3. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ถึงกระบวนการการสื่อสารการตลาด และกลยุทธ์การสื่อสาร ผลการวิจัยปรากฏดังต่อไปนี้

3.1 กระบวนการการสื่อสารการตลาด

บริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด มีกระบวนการการสื่อสารการตลาดด้วยการวางแผนการสื่อสาร 5 ส่วน ได้แก่

1) ทบทวนข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจในภาพรวมระดับโลก ระดับประเทศ และระดับจังหวัด เรียงลำดับกันลงมา เพื่อกำหนดเป้าหมายการขาย และวางกลยุทธ์การสื่อสารได้อย่างถูกต้อง จากการทบทวนข้อมูลเบื้องต้นของบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด พบว่า สงครามการค้า (Trade War) ไม่ได้ส่งผลต่อการผลิตและการขายรถยนต์ในประเทศ เนื่องจากเห็นตัวเลขได้อย่างชัดเจนว่ายอดขายเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ส่วนการผลิตลดลงนั้นเป็นเพราะว่า วันหยุดตามเทศกาลประจำปีของในช่วงนั้นมีค่อนข้างมาก จึงทำให้ผลิตได้น้อยลง โตโยต้าเป็นตราสินค้ารถยนต์ที่ขายดีที่สุดอันดับ 1 เนื่องจากเป็นตราสินค้าที่มีทั้งรถกระบะและรถเก๋ง สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ครบทุกกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามการทบทวนข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนการสื่อสาร

2) การกำหนดวัตถุประสงค์การตลาดไตรมาสที่ 4 ปี 2562 เดือนตุลาคมถึงธันวาคมของบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด พบว่า มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อด้วยกัน ได้แก่ 1) ส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) เพิ่มยอดขายร้อยละ 5 ทั้งรถเก๋ง และรถกระบะ 2) มียอดขายเป็นอันดับ 1 จาก 5 ผู้แทนจำหน่าย (Dealer) ในตราสินค้าเดียวกันของจังหวัด และ 3) กิจกรรมการตลาดต้องสร้างยอดขายไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อเดือน ในเดือนตุลาคมนั้นบริษัทโตโยต้าไทยเอ็น จำกัด นั้น ไม่ได้มุ่งไปยังการขายทางตรง แต่เป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูล และสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าทางอ้อมเพื่อให้ลูกค้านึกถึงอยู่เสมอ เดือนพฤศจิกายนมุ่งเน้นการสื่อสารไปที่การโฆษณาเป็นหลัก โดยเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มลูกค้าในสังคมเมืองมากกว่าเดือน

ก่อน คือ มุ่งเน้นไปที่พนักงานบริษัท และการขายรถเก๋งเป็นหลัก อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมพิเศษใหญ่ REVO Festival ตลาดนัดเซฟวัน เพื่อเพิ่มยอดขายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เดือนธันวาคมมุ่งเน้นการขายด้วยการรองรับลูกค้าอยู่ที่โชว์รูม เนื่องจากเดือนสุดท้ายของปีลูกค้าจะมีความต้องการสูงที่สุดทำให้ลูกค้าเข้ามาที่โชว์รูมเป็นจำนวนมาก

3) การระบุกลุ่มเป้าหมาย พบว่า บริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด แบ่งกลุ่มเป้าหมาย เป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ข้าราชการ และ 2) พนักงานบริษัท มุ่งเน้นที่การขายรถเก๋ง 3) ผู้นำท้องถิ่น และ 4) เกษตรกร มุ่งเน้นที่การขายรถกระบะ โดยมีการกำหนดสถานที่เป็น 4 อำเภอด้วยกัน ได้แก่ 1) อำเภอเมืองนครราชสีมา เนื่องจากเป็นสถานที่ตั้งของบริษัท 2) อำเภอสูงเนิน 3) อำเภอโนนสูง และ 4) อำเภอจักราช เนื่องจากเป็นอำเภอที่อยู่ใกล้อำเภอเมืองนครราชสีมา และมีกลุ่มเป้าหมายที่ครอบคลุม

4) การผสมผสานสื่อของบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด พบว่า มีการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการจากการวิเคราะห์ข้อมูลของสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (Integrated Marketing Communications : IMC) พบว่า บริษัทมีการวางแผน และผสมผสานรูปแบบการสื่อสารทางธุรกิจหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งสื่อออนไลน์ และสื่อออฟไลน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความหลากหลายของรูปแบบสื่อออนไลน์ และสื่อออนไลน์นั้นสามารถเข้าถึงลูกค้าได้อย่างเหมาะสมคือ สื่อออนไลน์มุ่งเน้นไปยังลูกค้าที่อยู่ในสังคมเมือง และสื่อออฟไลน์ที่มุ่งเน้นที่ลูกค้าต่างอำเภอ ไปจนถึงการกระตุ้นให้เกิดความต้องการซื้อสินค้า รวมถึงการจดจำ และนำไปบอกต่อผู้อื่นได้ด้วยการโฆษณา การส่งเสริมการขาย การขายโดยพนักงานขาย การประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรง ด้วยการผสมผสานสื่อเข้าด้วยกัน

5) การวางแผนการใช้สื่อของบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด พบว่า มีการวางแผนการใช้สื่อ ดังนี้

5.1) เดือนตุลาคม ได้แก่ สื่อออนไลน์ คือ โปสต์แฟนเพจเฟซบุ๊ก จำนวน 14 ครั้ง และสื่อออฟไลน์ คือ การวัดผลกิจกรรม จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ 1) งาน TOYOTA Live Alive Run มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 2) ออกบูธประชุมก้านันผู้ใหญ่บ้านอำเภอสูงเนิน 3) ออกบูธตลาดนัดอำเภอขามทะเลสอ และ 4) ออกบูธโรงงานน้ำตาลอำเภอพิมาย

5.2) เดือนพฤศจิกายน ได้แก่ สื่อออนไลน์ คือ โปสต์เฟซบุ๊ก จำนวน 19 ครั้ง และสื่อออฟไลน์ คือ การวัดผลกิจกรรม จำนวน 5 ครั้ง ได้แก่ 1) REVO Festival ตลาดนัดเซฟวัน 2) ออกบูธตลาดนัดอยู่สบายอำเภอเมืองนครราชสีมา 3) ออกบูธบริษัทพีซีเอส 4) ออกบูธตลาดนัดหลังสี่แยกอำเภอสูงเนิน และ 5) การสร้างสัมพันธ์กับลูกค้าอำเภอคง

5.3) เดือนธันวาคม ได้แก่ สื่อออนไลน์ คือ โปสต์เฟซบุ๊ก จำนวน 18 ครั้ง และสื่อออฟไลน์ คือ การวัดผลกิจกรรม จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ 1) ออกบูธบริษัทแคนนอน จำกัด อำเภอสูงเนิน และ 2) การสร้างสัมพันธ์กับลูกค้าอำเภอครบุรี

3.2 กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด

จากการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด มีการกำหนดกลยุทธ์ไว้ 5 ประเภทด้วยกันดังนี้

1) การกำหนดกลยุทธ์การสื่อสาร เป็นการเลือกสื่อที่จะใช้ในการสื่อสารออกไป และทำสื่อผสมผสานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกระบวนการวางแผนการวิเคราะห์ของบริษัท พิจารณาจาก 3 ปัจจัย ดังนี้

1.1) ปัจจัยจากผู้รับสารบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในไตรมาสสุดท้ายของปี 2562 เดือนตุลาคมถึงธันวาคม คือ ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้นำท้องถิ่น และเกษตรกร โดยมีความถนัดในการนำเสนอข้อมูลรายละเอียดของสื่อที่ต่างกันออกไปคือ กลุ่มข้าราชการ และพนักงานบริษัทจะมุ่งไปที่สื่อออนไลน์ ส่วนกลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเกษตรกรจะมุ่งไปที่สื่อออฟไลน์ คือ การจัดกิจกรรมพิเศษ

1.2) ปัจจัยด้านการสร้างสรรค์บริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด ได้มีการพิจารณาภาพรวมของการดึงดูดลูกค้าในสื่อออนไลน์คือ การใช้ภาพและข้อความที่น่าสนใจ เช่น ดาวัน 0% และลูกค้าเก่าเอารถไปขับได้เลย เป็นต้น ในสื่อออฟไลน์ เช่น การจัดกิจกรรมพิเศษโดยการออกบูธตลาดนัด จะนำรถกระบะต่อคอกไปจัดแสดง ซึ่งเหมาะสำหรับกลุ่มเกษตรกรในการขนส่งสินค้าไปขาย

1.3) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพได้มีการกำหนดราคากลางของตัวรถในแต่ละรุ่น ซึ่งเป็นราคารมาตรฐานทั่วประเทศ ในเรื่องของส่วนลดนั้นจะมีมาเป็นช่วงแล้วแต่เดือน สภาพเศรษฐกิจ ยอดขาย และอื่นๆ ประกอบกัน โดยบริษัทแม่ คือ บริษัทโตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด เป็นผู้กำหนด ความรวดเร็วในการเข้าถึง ได้แก่ 1) สื่อออนไลน์ ลูกค้าที่เข้ามาจากสื่อออนไลน์บริษัทจะให้พนักงานขายเข้าไปพบลูกค้าถึงที่บ้านหรือที่ทำงานตามที่ลูกค้าเป็นคนนัดเพื่อทำการดูรถ ทดลองขับ และจอง และ 2) สื่อออฟไลน์ บริษัทได้จัดกิจกรรมพิเศษอยู่ตลอดทุกเดือนเพื่อเข้าถึงลูกค้าอยู่เสมอ

2) กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1) เสริมเพิ่มเติม/สนับสนุน การส่งข่าวสารให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลายด้วยวิธีการสนับสนุนของบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด คือ เข้าถึงลูกค้าด้วยสื่อทุกรูปแบบ ทั้งสื่อออนไลน์จากแฟนเพจเฟสบุ๊ค ของบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด จังหวัดนครราชสีมา และสื่อออฟไลน์จากการจัดกิจกรรมพิเศษ การออกบูธ และการออกเยี่ยมลูกค้าเพื่อสร้างความสัมพันธ์

2.2) การสร้างข่าวใหม่/การเรียกร้องความสนใจ สร้างกิจกรรมใหม่ในตัวสินค้าเก่า หรือ ส่งเสริมการใช้ความสดใหม่ของสื่ออื่นที่กำลังเป็นกระแสหรือได้รับความนิยมในขณะนั้น การสร้างกิจกรรมของบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด ได้มีการจัดกิจกรรมให้ลูกค้าทุกเทศกาล ยกตัวอย่างเช่น ไนโตรมาสสุดท้ายเดือนพฤศจิกายนมีเทศกาลลอยกระทง บริษัทได้จัดงานโดยการให้พนักงานใส่ชุดไทย และมีการแจกกระทงให้แก่ลูกค้าที่เข้ามาในบริษัท

2.3) การผลักดัน - ดึง - ดัน กลยุทธ์การกระตุ้นยอดขาย และส่งเสริมการขายเพื่อผลักดันสินค้าผ่านช่องทางการจำหน่าย ด้านการแต่งรถโชว์ เช่น แต่งรถโชว์สำหรับลูกค้าที่รักความเร็ว และแต่งรถตอนเดียวต่อคอโชว์สำหรับลูกค้าที่ต้องการรถบรรทุก เป็นต้น

3) การวางแผนกลยุทธ์ตามระดับของการบริหารงานองค์กร แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นการวางแผนที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหารระดับสูงเพื่อทำให้เกิดวัตถุประสงค์ โดยบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด นั้น มีวิสัยทัศน์ (Vision) คือ เป็นเลิศด้านการขายและบริการ โดยมุ่งเน้นการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน และมีพันธกิจ (Mission) 4 ข้อ ได้แก่ 1) บรรลุอัตราการเติบโตทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง 2) มุ่งเน้นให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจเหนือความคาดหวัง ด้วยการให้บริการที่ใส่ใจในทุกรายละเอียดของการขายและการบริการ 3) กำหนดให้มีมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานขาย มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความผูกพันในองค์กร และ 4) ส่งเสริมกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อคืนกำไรสู่สังคมและชุมชน

3.2) การวางแผนยุทธวิธี (Tactical Planning) บริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด ได้มีการวางแผนระหว่างผู้บริหารสูงสุด และผู้จัดการขายทุกฝ่าย เพิ่มบรรลุอัตราการเติบโตทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มยอดขาย และผลกำไร มุ่งเน้นให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจสูงสุด จากการวางแผนยุทธวิธีนั้นถูกสร้างขึ้นเพื่อส่งต่อไปยังผู้บริหารระดับล่าง

3.3) การวางแผนปฏิบัติการ (Operational Plans) ใช้เพื่ออธิบายการปฏิบัติงานของบริษัท โดยเป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับล่างที่จะต้องกระทำตามเป้าหมายปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกันกับแผนยุทธวิธี และแผนกลยุทธ์ โดยบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด นั้น ได้มีหัวหน้าฝ่ายเพื่อรับเรื่องจากผู้บริหารระดับกลาง และส่งต่อเรื่องมายังพนักงานทุกคนเพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารระดับสูงกำหนดไว้

4) การกำหนดกลยุทธ์ตามระยะเวลา (Planning Time Frames) พบว่า บริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด ได้แบ่งการกำหนดกลยุทธ์ตามระยะเวลา ดังนี้

4.1) การวางแผนระยะกลาง (Intermediate Range Planning) ได้ดำเนินงานระยะกลาง 3 ปี จากปี 2561-2563 ซึ่งตั้งเป้าการเพิ่มจำนวนยอดขายรถใหม่ และมีการวางแผนเพิ่มในแต่ละปี

4.2) การวางแผนระยะสั้น (Short Tange Planing) ไว้ 2 แบบ คือ การวางแผนราย 1 ปี เป้าหมายการขาย ได้แก่ 1) เพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) 2) สัดส่วนการขายโตโยต้าเป็นที่ 1 ในจังหวัดนครราชสีมา และ 3) กิจกรรมการตลาดสร้างยอดขายได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อเดือน และ

การวางแผนไตรมาสที่ 4 เดือนตุลาคมถึงธันวาคม คือ มียอดขายเป็นอันดับ 1 ในจังหวัดนครราชสีมา และรักษามาตรฐานการบริการลูกค้า

5) การวางแผนกลยุทธ์ตามหน้าที่ดำเนินงาน (Functional Planning) สามารถแบ่งออก 5 แผนดังนี้

5.1) แผนแม่บท (Master Plan) เป็นแผนที่ผู้บริหารบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด รวมแผนทั้งหมดภายในองค์กรเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้เห็นถึงโครงสร้าง และภาพรวมของการปฏิบัติงานภายในองค์กร

5.2) แผนหน้าที่ (Functional Plan) เป็นแผนที่วางขึ้นเพื่อเจาะจงใช้กับกลุ่มงานแผนแม่บท เพื่อให้ผู้ปฏิบัติทราบว่าหน่วยงานมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด โดยได้มีการแบ่งตำแหน่งหน้าที่ในการทำงานที่ชัดเจนและการวางแผนการผลิตสื่อด้านออนไลน์ โดยมีเจ้าหน้าที่ทำการฟิสิก ภาพ วิดีโอ หาข้อมูล โพสต์แฟนเพจเฟซบุ๊กโตโยต้าไทยแลนด์นครราชสีมา และสื่อออฟไลน์โดยมีเจ้าหน้าที่ออกนอกสถานที่จัดบูธ และแจกใบปลิว เป็นต้น

5.3) แผนงานโครงการ (Project) ในไตรมาสสุดท้ายบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด ได้มีกิจกรรมพิเศษ 2 งาน ที่เข้าร่วมกับบริษัทโตโยต้ามอเตอร์ประเทศไทย จำกัด คือ งาน TOYOTA Live Alive Run มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และงาน REVO Festival ตลาดนัดเซฟวัน

5.4) แผนสรุป (Comprehensive Plan) บริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด กระทำโดยจำแนกเป็นฝ่ายงาน และขอบเขตหน้าที่ของบุคคลนั้นๆ เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ

5.5) แผนกิจกรรม (Activity Planning) บริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด ได้มีการวางแผนกิจกรรมในแต่ละงาน เพื่อแจกจ่ายงานได้ และแล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สรุปผลและอภิปรายผล

4.1 สรุป และอภิปรายผล

กระบวนการการสื่อสารการตลาดของบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด พบว่า สอดคล้องกับ Barban, Cristal and Kopec (1993) คือ มีการทบทวนข้อมูลเบื้องต้นเพื่อทราบถึงสถานการณ์และสภาพเศรษฐกิจโดยรวม มีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การขายนั่นมุ่งเน้นไปยังลูกค้ากลุ่มนั้นๆ ได้โดยตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดคล้ายคลึงกับ วันวิสาข สหสัมพันธ์ (2553) กระบวนการสื่อสารเข้ามามีบทบาท และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการ ในการแสวงหาข้อมูล และการรับรู้ สำหรับกระบวนการสื่อสารคือ มีการกำหนดมาตรฐานเป้าหมาย การเลือกช่องทางเสริมในการเข้าถึงเป้าหมาย และสร้างระบบการสื่อสารเพื่อการรับรู้ในวงกว้างอย่างยั่งยืน มีการผสมผสานสื่อคือ สื่อออนไลน์ แฟนเพจเฟซบุ๊กโตโยต้าไทยแลนด์นครราชสีมา สอดคล้องกับภฤติยาณี เหล่าสายเชื้อ (2560) กล่าวว่า กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ผ่านผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ประกอบด้วย 1) การเน้นเนื้อหาสาระที่มีความหลากหลาย 2) การนำเสนอข้อมูลที่มีความถูกต้อง 3) การให้ข้อมูลที่เป็นกลาง 4) การเน้นรูปแบบเนื้อหา 5) การเลือกใช้ภาพที่โดดเด่น 6) การตอบคำถามและข้อสงสัย และสื่อออฟไลน์เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวางขึ้น สอดคล้องกับจุฑาภา แพ่งเกษร (2558) การผสมผสานรูปแบบการสื่อสารทางธุรกิจหลากหลายรูปแบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดด้วยการใช้เครื่องต่างๆ คือ การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การขายโดยพนักงาน การประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรง ซึ่งคล้ายคลึงกับศุภษร พิริยะการสกุล (2553) โดยมีกลยุทธ์การใช้สื่อผสมผสาน สื่อใหม่ เช่น เฟซบุ๊ก และกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมพิเศษ และการออกบูธ มีการวางแผนการสื่อสารเพื่อเป็นแผนการปฏิบัติงานที่แม่นยำ ตรงต่อเวลา และชัดเจนยิ่งขึ้น

กระบวนการการสื่อสารการตลาดในการวางแผนการสื่อสาร (Media Plan) คือ แผนที่กำหนดวิธีการในการส่งข้อความการสื่อสารการตลาดไปยังผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้อย่างดีที่สุด คือ ถูกที่ถูกเวลา การระบุประเภทและเครื่องมือสื่อสารที่จะใช้ รวมถึงผลการคาดหวัง Barban, Cristal and Kopec (1993) ของบริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด ได้แบ่งส่วนประกอบของแผนการสื่อสารทั้งหมด 5 แผน คือ 1) การทบทวนข้อมูลเบื้องต้น ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจในภาพรวมในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับจังหวัด

เรียงลำดับกันลงมา 2) การกำหนดวัตถุประสงค์การตลาดไตรมาสที่ 4 ปี 2562 เดือนตุลาคมถึงธันวาคม โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อ ได้แก่ (1) Market Share เพิ่มยอดขายร้อยละ 5 ทั้งรถเก๋งและรถกระบะ (2) มียอดขายเป็นอันดับ 1 จาก 5 ผู้แทนจำหน่าย (Dealer) ในตราสินค้าเดียวกันของจังหวัด และ (3) กิจกรรมการตลาดต้องสร้างยอดขายไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อเดือน 3) การระบุกลุ่มเป้าหมาย ออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน 4) การผสมผสานสื่อโดยมีการใช้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และ 5) การวางตารางการใช้สื่อ

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดทั้งหมดของบริษัทโตโยต้าไทยเย็น จำกัด มีการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารด้วยการวางแผนปัจจัยด้านผู้รับสาร ด้านการสร้างสรรค์ และด้านประสิทธิภาพ มีกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ คือ การเสริมเพิ่มเติม/สนับสนุน การสร้างข่าวใหม่/การเรียกร้องความสนใจ การผลัด-ดึง-ดัน มีการวางกลยุทธ์ตามระดับของการบริหารงานองค์กร โดยการวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนยุทธวิธี การวางแผนปฏิบัติการ และยังมีการจำแนกการวางแผนตามระยะเวลา คือ การวางแผนระยะยาว การวางแผนระยะกลาง และการวางแผนระยะสั้น โดยมีการวางแผนตามหน้าที่ดำเนินการ คือ แผนแม่บท แผนหน้าที่ และแผนโครงการ

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดบริษัทโตโยต้าไทยเย็น จำกัด พบว่า มีกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดทั้งหมดสอดคล้องกับ Lancaster and Katz (1989) โดยมีการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารด้วยการวางแผนปัจจัยด้านผู้รับสาร ด้านการสร้างสรรค์ ด้านประสิทธิภาพ มีกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับพรทิพย์ พิมลสินธุ์ (2548) คือ การเสริมเพิ่มเติม/สนับสนุน การสร้างข่าวใหม่/การเรียกร้องความสนใจ การผลัด-ดึง-ดัน มีการวางกลยุทธ์ตามระดับของการบริหารงานองค์กร สอดคล้องกับศิริวรรณ แก้วจินดา (2554) โดยการวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนยุทธวิธี การวางแผนปฏิบัติการ และยังมีการจำแนกการวางแผนตามระยะเวลา คือ การวางแผนระยะยาว การวางแผนระยะกลาง และการวางแผนระยะสั้น โดยมีการวางแผนตามหน้าที่ดำเนินการ คือ แผนแม่บท แผนหน้าที่ และแผนโครงการ

4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบริษัทโตโยต้าไทยเย็น จำกัด มีกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการคือ การใช้สื่อผสมผสานได้อย่างดี บริษัทควรรักษามาตรฐานการให้บริการตามวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร และศึกษาความต้องการของผู้บริโภคอยู่เสมอให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

2) ในการส่งเสริมการขายแบบผสมผสานกับการใช้พนักงานขาย และจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายควบคู่กับเทคโนโลยีของรถแต่ละรุ่น การให้ข้อมูลสินค้าจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างการรับรู้ให้เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นบริษัทควรมีการอบรมข้อมูลผลิตภัณฑ์กับพนักงานขายควบคู่กันไปได้อย่างต่อเนื่อง

4.3 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) สำหรับการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด ควรศึกษาในวงกว้างขึ้นในเชิงเปรียบเทียบระหว่างบริษัทเพื่อให้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยที่จะนำมาพัฒนาองค์กรได้

2) การศึกษาการตลาดแบบบูรณาการควรศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากสื่อออนไลน์และสื่อออฟไลน์ เพื่อให้เห็นว่าสื่อใดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา คล้ายแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ ทองเลิศ กรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร.กฤษดา เกียรติ กรรมการสอบ ที่ได้สละเวลาแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการเขียนและทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณครอบครัวและเพื่อนทุกคนที่คอยสนับสนุน และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

6. เอกสารอ้างอิง

กฤติยาณี เหล่าสายเชื้อ. (2560). กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวได้วันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พรทิพย์ พิมพ์สินธุ์. (2552). การบริหารภาพลักษณ์องค์กร ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงาน
ประชาสัมพันธ์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุจภา แผลงเศส. (2558). การบูรณาการสื่อสารการตลาดดั้งเดิมสู่สื่อการตลาดสมัยใหม่. สืบค้นจาก
http://www.rsu.ac.th/bea/articles/abstract_20160224204855.pdf.
- วันวิสาข์ สหสสานนท์. (2553). กระบวนการสื่อสารและการตัดสินใจเริ่มกิจการธุรกิจด้านสื่อที่มีเนื้อหา
ส่งเสริมสังคม. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ แก้วจินดา. (2554). การจัดการงบประมาณและการเงินที่ดี. สืบค้นจาก
<http://www.gotoknow.org/posts/454369>.
- ศุภษร พริยะการสกุล. (2553). กลยุทธ์และกลวิธีการประชาสัมพันธ์ขององค์กรที่ส่งเสริมเศรษฐกิจ.
วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Barban, Cristal and Kopeck. (1993). *Essentials of media planning: A marketing Viewpoint*. 6rd ed.
Lincolnwood, IL: NTC Business Books.
- Lancaster, K. M., and Katz, H. E. (1989). *Strategic Media Planning*. Lincolnwood, IL: NTC
Business Books.

ผู้เขียน

นางสาวพิชญา วิชาญนารุณ

พนักงานขาย บริษัทโตโยต้าไทยแลนด์ จำกัด

การศึกษา :

ปริญญาตรี เทคโนโลยีบัณฑิต

ปริญญาโท นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ลักษณา คล้ายแก้ว

อาจารย์ ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

การศึกษา :

ปริญญาตรี ศศ.บ.วรรณคดีอังกฤษ

ปริญญาโท นศ.ม.นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ปริญญาเอก PHD in Communication, Canberra University, Australia

กระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียนของเด็ก ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ The In-School Communication Process of Students with Learning Disabilities (LD)

กรรณิกา นาราชฐ์¹* และ ลักขณา คล้ายแก้ว¹
Kannika Narad and Lucksana Klaiakao

¹ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

College of Communication Arts, Rangsit University, Bangkok

* Corresponding author e-mail: kannika.narad@gmail.com

Received: 18/05/2020, Revised: 28/05/2020, Accepted: 29/05/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และศึกษาการจัดการเรียนการสอนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ผู้ส่งสารคือ ผู้อำนวยการ และครูผู้สอนหรือครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องมีความรู้ความเข้าใจในตัวเด็ก มีเมตตา และเข้าใจวิธีการจัดการเรียนรู้ ทั้งหลักการสอนทั่วไป และหลักการสอนเฉพาะเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาทัดเทียมกับเด็กปกติ 2) สารหรือหลักสูตรและนโยบายที่ใช้สอน รวมถึงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) จะต้องเหมาะสมกับระดับสติปัญญาของเด็ก เน้นความต้องการและความสนใจเฉพาะด้าน มีการวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละคน 3) ช่องทางการสื่อสาร คือ สื่อการสอนประเภทต่างๆ อาศัยนวัตกรรม เทคนิค และมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาประกอบการสอน และ 4) ผู้รับสารคือ ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถถอดรหัสจากผู้ส่งสารคือ ครูผู้สอนหรือผู้อำนวยการได้ โดยผู้ส่งสารจะใช้วิธีการวัดผลในรูปแบบต่างๆ ตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อประเมินประสิทธิภาพ และการจัดการเรียนการสอนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน เริ่มจาก (1) วิเคราะห์ตัวเด็ก โดยเริ่มสังเกตพฤติกรรมของเด็กก่อน (2) จัดทำหลักสูตรร่วมกับการประชุมของผู้อำนวยการ ครู และผู้ปกครอง (3) ทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) (4) ประชุมและตรวจสอบแผน และ (5) ประเมินผลการสอนตามแผนที่วางเอาไว้

คำสำคัญ: กระบวนการสื่อสาร เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน

Abstract

This qualitative research aimed to explore the in-school communication process of students with learning disabilities (LD) and study educational management for students with learning disabilities (LD). This study employed in-depth interviews and participant observation. The result revealed that the in-school communication process of students with learning disabilities included 1) the sender, who might be either the school director or teachers who were kind, understood the nature of such students and knew how to deal with them based on general and specific pedagogic principles to ensure they would be educated as equally as normal students; 2) the message including curriculums, teaching policies, and individualized education program planning that could meet students' learning ability, needs, and interests; 3) the channel including instruction media integrated with innovation and technology; 4) the receiver, including the school director or teachers, capable of decoding the message sent by the sender. In this study, the sender applied different assessment methods as specified in the individualized education program (IEP) to evaluate the effectiveness of the educational management for students with learning disabilities. The research recommended the process of educational management include behavioral observation, followed by the organization of a meeting participated by the school director, teachers, and

parents to summarize students' knowledge and capability, the planning of an individualized education program (IEP) and an individual implementation plan (IIP), the verification of the plans, and the evaluation of teaching according to those plans.

Keywords: Communication Process, Children with Learning Disabilities (LD), Educational Management

1. บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ดังวลีที่ว่า “เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” เนื่องจากเด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศชาติ เป็นกำลังสำคัญที่จะต้องเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาชาติ พร้อมทั้งบริหารบ้านเมืองต่อไปในอนาคต ส่งผลให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของเด็กมากขึ้น แต่ในอีกมุมหนึ่งของสังคมไทยยังมีเด็กอีกประเภทหนึ่งที่อาจจะถูกสังคมมองข้าม หรือไม่เคยทราบเลยว่ามีเด็กประเภทนี้อยู่ในสังคม คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือเด็ก LD ย่อมาจากคำว่า Learning Disabilities บุคคลทั่วไปมักเข้าใจว่าเป็นโรคเกี่ยวกับการอ่านหนังสือไม่ออก และเขียนไม่ได้ โดยในทางการศึกษาได้ให้คำจำกัดความว่า Learning Disabilities หมายถึง ความผิดปกติหรือความบกพร่องของกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐาน (Basic Psychological Process) ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจ การใช้ภาษา การพูด การเขียน การอ่าน และการคำนวณทางคณิตศาสตร์ หรือบางครั้งอาจเรียกว่า “เด็กเรียนยาก” (Learning Difficulty) โดยอาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่สามารถพบในการเรียนการสอน มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออก 2) ปัญหาการเขียนหนังสือไม่ได้ และ 3) ปัญหาการคำนวณ ทั้งนี้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และพบได้ในทุกวัย โดยทั่วโลกมีเด็กกลุ่มนี้ประมาณร้อยละ 5 จากจำนวนเด็กนักเรียนทั้งหมดภายในโรงเรียน ซึ่งมีเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เพียงจำนวนไม่มากที่ครูและผู้ปกครองได้ตระหนักถึงอาการของเด็กและให้ความสำคัญ เพื่อหาทางพัฒนาความบกพร่องดังกล่าว

โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่สนใจโดยนำทฤษฎีการสื่อสาร แบบจำลอง SMCR ของ David Berlo (1960) มาสร้างกรอบการวิจัยกล่าวคือ ผู้ส่งสาร (Sender) คือ ผู้อำนวยการ และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีทักษะความชำนาญใน “การเข้ารหัส” (Encode) เนื้อหาสาร มีทัศนคติที่ดี และสามารถปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสม และง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ รวมไปถึงพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับ โดยสื่อสารไปถึงผู้รับด้วยข้อมูลข่าวสาร (Message) ที่เกี่ยวข้องด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ คือ หลักสูตร นโยบาย และแผนการสอนรายบุคคล โดยช่องทางในการส่งสาร (Channel) จะผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส และการได้กลิ่น รวมถึงอุปกรณ์ต่างๆ ทั้งนี้ผู้รับต้องมีทักษะความชำนาญใน “การถอดรหัส” (Decode) สาร หรือทักษะอื่นๆ คล้ายคลึงกันกับผู้ส่งสารจึงจะทำให้การสื่อสารนั้นประสบผลสำเร็จ และเกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง

จะเห็นได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้น มีโอกาสในการเรียนรู้และเข้าใจได้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากปัญหาทั้งจากภายในตัวเด็ก เช่น ปัญหาทางอารมณ์ เด็กรู้สึกหงุดหงิดและรู้สีกว่าตนเองด้อย ทำให้ไม่ได้ทัดเทียมเพื่อนๆ ทำให้ความสามารถด้านการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามปกติ และปัญหาอื่นๆ เช่น แผนการศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กประเภทนี้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากประเทศไทยพึงจะให้ความสำคัญเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เนื่องจากต้องการทราบถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กประเภทนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยเหล่านี้ เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กให้เท่าทันเด็กปกติ

2. ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิเคราะห์ถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้วยการสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยวิเคราะห์จากการยึดแบบจำลองการสื่อสารของ David Berlo (1960) มาเป็นกรอบสำคัญในการวิจัย และกรายงานผลวิจัย

ในส่วนของการเข้าถึงข้อมูลของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนที่มีความสะดวกในการติดต่อ ได้แก่ โรงเรียนทับทิมประชาชนกุล โรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมตามนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงถือเป็นโรงเรียนนำร่องการจัดตั้งกลุ่มงานการศึกษาพิเศษ และดำเนินการเก็บรวบรวมจาก 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนทับทิมประชาชนกุล โรงเรียนบ้านโนนมะข่า โรงเรียนบ้านท่าสั้ง และโรงเรียนบ้านห้วยบงดงมะไฟ โดยเก็บข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครูประจำชั้น หรือครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 26 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีกรอบการวิเคราะห์ 2 ด้าน ได้แก่

- 1) กระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เพื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (2) ข้อมูลข่าวสาร ประกอบไปด้วย หลักสูตร นโยบาย และแผนการสอนรายบุคคล (3) ช่องทางในการส่งสาร หรือสื่อการเรียนการสอนต่างๆ และ (4) ผู้รับสาร คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
- 2) การจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนเพื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นำเสนอข้อมูลโดยวิธีพรรณนา โดยวิเคราะห์จำแนกเป็น 2 ประเด็นดังกล่าว

3. ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง กระบวนการสื่อสารของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ พบประเด็น ดังนี้

3.1 กระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สามารถอธิบายตามองค์ประกอบการสื่อสารของ David Berlo (1960) ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1) ผู้ส่งสาร (Source) คือ ผู้อำนวยการหรือครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรเป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสาร มีความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสาร เพื่อให้ผลในการสื่อสารมีความเข้าใจถูกต้อง รวมถึงมีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับสาร ดังนี้

2.1) ผู้อำนวยการโรงเรียน ควรเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ว่าเด็กมีลักษณะทางกายภาพ นิสัย พฤติกรรม และพื้นฐานความรู้เป็นอย่างไร ซึ่งการรับรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้น จะส่งผลต่อทัศนคติที่ผู้อำนวยการมีต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เมื่อผู้อำนวยการเข้าใจในธรรมชาติ และมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แล้ว จะสามารถปฏิบัติตัวหรือสื่อสารกับเด็กได้ ก่อให้เกิดการประมวลผลสิ่งที่จะสื่อสารให้เหมาะสมกับเด็กได้ นอกจากนี้ผู้อำนวยการยังเป็นผู้ที่ต้องทำการสื่อสารกับครูผู้สอนและผู้ปกครองของเด็ก ทั้งในแง่ของการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของเด็กและการประชาสัมพันธ์ถึงแนวทาง และวิธีการเรียนรู้ของเด็กอีกด้วย

2.2) ครูผู้สอน การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กับการสอนเด็กปกติ ควรมีแบบแผนเหมือนกัน ไม่ควรมีการแบ่งแยก เพราะอาจจะทำให้เด็กมีปมด้อย ซึ่งครูผู้สอนควรมีคุณสมบัติหลักๆ 2 ประการ ได้แก่

1. ความรู้ ต้องเป็นครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ ซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่างๆ ในสถานศึกษา รวมถึงต้องเป็นผู้มีความรู้ เรื่องประเภทและหลักเกณฑ์ของแผนการศึกษา พ.ศ. 2552 ต้องมีความรู้เรื่องบุคคลที่มีความบกพร่องทั้ง 9 ประเภท และมีความรู้เฉพาะด้านบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นอย่างดี

2. ประสบการณ์ เนื่องจากการอบรมจะได้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเด็กเป็นหลักการหรือภาพรวมกว้างๆ แต่เมื่อสอนเด็กจริง บางครั้งอาจไม่เหมือนที่ได้อบรมมา จึงต้องคอยสังเกตและปรับวิธีการสอน นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องมีความอดทน ต้องเป็นคนที่อารมณ์ดี และสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของ

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เวลาเด็กมีปัญหาเล็กหรือใหญ่ ไม่ควรมองข้ามปัญหาเหล่านั้น ควรเข้าใจ รับฟังเด็ก และช่วยเด็กจัดการปัญหาเหล่านั้น รวมถึงเป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน เอื้อเฟื้อ มีความรู้เกี่ยวกับหลักการ สอนและจิตวิทยาของเด็ก เพื่อนำมาปรับการสอนให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แต่ละคน

2) ข้อมูลข่าวสาร (Message) ข้อมูลข่าวสารที่ดีควรประกอบด้วย เนื้อหา โครงสร้าง องค์ประกอบ รวมถึงการจัดการข้อมูล เพื่อทำการส่งต่อไปถึงผู้รับสารได้อย่างเข้าใจง่าย ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง 1) หลักสูตร 2) นโยบายการเรียนการสอน และ 3) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

2.1) หลักสูตร เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ถือเป็นหนึ่งในพลเมืองของประเทศไทยเช่นกัน ดังนั้นหนึ่งในหน้าที่ของพลเมืองคือ การเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด การศึกษากฎหมายตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 50 ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 การจัดการ ศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัด ให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งตั้งแต่ แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จะเห็นได้ว่า มีการกำหนดให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และ 2) พระราชบัญญัติ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ในการกำหนดหลักสูตร การเรียนการสอนของเด็กเหล่านี้ด้วย ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการเรียนการสอน และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล

2.2) นโยบายการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ตาม พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีนโยบายการศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่อง ทางการเรียนรู้ ทำให้โรงเรียนต่างๆ ต้องมีการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กกลุ่มนี้ ซึ่งโรงเรียนที่บกพร่องประชาคุณ โรงเรียนบ้านโนนมะข่า โรงเรียนบ้านท่าสั้ง และโรงเรียนบ้านห้วยบงดงมะไฟ ได้มีการจัดหลักสูตรการเรียนการ สอนดังกล่าวด้วย โดยโรงเรียนที่บกพร่องประชาคุณเป็นโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม คือ มีการจัดการเรียนการสอน รวม ทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กพิเศษสามารถเรียนรู้ได้เท่าทันเด็กปกติ โดยมีวิชาที่เน้นสอน และมีความ สำคัญคือ วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาต่างๆ และวิชาเกี่ยวกับการอ่าน ส่วนวิชาวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา จะเป็นวิชาที่ความสำคัญรองลงมา ซึ่งในแต่ละโรงเรียนอาจจะมีการเสริมวิชาการในบางครั้ง ซึ่งการสอน เสริมถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง จึงควรมีการจัดหลักสูตร หรือจัดตารางเรียนพิเศษให้แก่เด็กที่เรียนช้าหลังเลิก เรียนทุกวัน และค่อยๆ สอนทีละขั้นจากโจทย์ง่ายๆ ไปสู่โจทย์ยากๆ

2.3) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) นโยบายที่ ใช้สอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ครูประจำชั้นหรือครูการศึกษาพิเศษจะวางแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ร่วมกับคณะกรรมการในโรงเรียนและ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งแผนเหล่านี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครองเด็ก เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางและ แผนการสอนให้เด็กตามความถนัดและความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กรายบุคคล โดยมีการนำสื่อ เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาประกอบในการเรียนการสอน ตามสภาพปัญหาของเด็ก เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เทป วิ ดีทัศน์ และเครื่องคิดเลข เป็นต้น แล้วนำมาปรับใช้ให้ถูกทาง เช่น เด็กบางคนอาจเรียนรู้ได้ดีด้วยการลงมือทำ ในขณะที่เด็กบางคนต้องเห็น และลงมือทำพร้อมๆ กัน ส่วนเด็กบางคนต้องทั้งเห็นและฟังด้วย เป็นต้น

3) ช่องทางในการส่งสาร (Channel) ในการวิจัยครั้งนี้ช่องทางการสื่อสารจะเป็นสื่อการเรียนการ สอนประเภทต่างๆ การติดต่อสื่อสารระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และครูผู้สอน เริ่มจากการรับ เนื้อหาสาระ บทเรียน โดยผ่านสื่อต่างๆ พร้อมทั้งอาศัยนวัตกรรม เทคนิค กิจกรรม แบบฝึกหัด และสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้พัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสติปัญญา และ ทักษะการเรียนรู้จนสัมฤทธิ์ผล ให้สามารถอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ทัดเทียมกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน สื่อที่มี

ประสิทธิภาพมากสุดในการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ คือ สื่อรูปภาพ จะทำให้เด็กสามารถจดจำได้ดีขึ้น อ่านหนังสือเป็น รองลงมาคือ สื่อเทคโนโลยี อาจเป็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และ สื่อมัลติมีเดีย ซึ่งสื่อในการฝึกสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียนให้เด็กๆ มีการนำเอา เทคโนโลยีสื่อสาร ทั้งโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นไปอีก เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้เนื้อหาในบทเรียนได้อย่างเต็มที่

ผู้รับสาร (Receiver) ควรเป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสาร มีความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสาร เพื่อให้ผลในการสื่อสารกลับ มีความเข้าใจ ถูกต้อง รวมถึงมีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้ส่งสารด้วย โดยผู้รับสารในงานวิจัยครั้งนี้คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การจะประเมินว่า เด็กสามารถเรียนรู้ และเข้าใจในสิ่งที่ครูสื่อสาร หรือสอนได้มากน้อยเพียงใดนั้น จะมีการประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม รวมถึงวิธีการสื่อสาร การสอนของครูผู้สอน ดังนั้น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะมีการสื่อสารกับครูผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากครูสอนสนุก มีกิจกรรมต่างๆ ให้ทำ และเด็กมีความคิดอย่างไรก็จะบอกตรงๆ ในส่วนเนื้อหาที่ครูสอน สามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้ แต่ยังไม่สามารถวางแผน และปฏิบัติได้ด้วยตนเอง แต่ต้องรอคำสั่งจากครู

3.2 การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จากการศึกษา การจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ตัวเด็ก เริ่มต้นจากการสังเกตความผิดปกติของเด็กจากพฤติกรรม ถ้าเข้าเกณฑ์จะดำเนินการขออนุญาตผู้ปกครองก่อนนำเด็กไปทดสอบ หากผู้ปกครองเข้าใจและยอมรับ ก็จะพาเด็กไปพบแพทย์ เพื่อทำการตรวจ หากผู้ปกครองไม่เห็นด้วย เด็กก็จะเรียนปกติตามที่มีการจัดการเรียนการสอนเช่นเดิม ส่วนเด็กที่ได้รับการตรวจ และแพทย์ลงความเห็นว่าเป็นเด็กที่มีความผิดปกติด้านใดบ้าง โรงเรียนจึงมีข้อมูลพื้นฐานของเด็กแต่ละคน โดยประสานงานร่วมมือกันทั้งครู ผู้อำนวยการ แพทย์ และผู้ปกครอง ซึ่งทั้งกระบวนการต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองก่อนดำเนินการต่อไป

2) จัดทำหลักสูตร จากการกำหนดหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้ครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดทำบทเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ ร่วมกับการประชุมของ ผู้อำนวยการ ครู และผู้ปกครอง ในการช่วยกันทำบทเรียนขึ้น ทั้งนี้ต้องอาศัยผู้มีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตร ซึ่งต้องใช้ครูพิเศษที่เชี่ยวชาญมาช่วย

3) ทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program :IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ครูมีหน้าที่รับผิดชอบจัดทำแผนดังกล่าวให้มีความถูกต้องและเหมาะสมกับพื้นฐานเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แต่ละคน เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างทางการเรียนรู้ต่างกัน และอาจปรับแผนการเรียนรู้ตามความสามารถของเด็ก แต่ต้องอยู่ในขั้นพื้นฐานที่เด็กควรได้เรียนรู้ และครูมีหน้าที่ช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการเรียนรู้ตามแผนที่จัดทำไว้ รวมถึงการลงรายละเอียดย่อยอื่นๆ เช่น เนื้อหา วิธีการ สื่อที่ใช้ สถานที่ และอื่นๆ เพื่อพัฒนาตัวเด็กให้สอดคล้องกับแผนการสอนรายบุคคลนั้นๆ

4) ประชุมและตรวจสอบแผนดังกล่าว หลังจากครูทำแผนการสอนเรียบร้อยแล้ว จะมีการประชุมขอความเห็นชอบร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครอง จากนั้นคณะกรรมการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล มีหน้าที่ทบทวนและทำการตรวจสอบแผนการสอนของเด็กอีกครั้ง

3) ประเมินผลการสอนตามแผน เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนตามแผนที่ได้วางไว้แล้ว จะมีการประเมินผลตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และอาจปรับเกณฑ์การประเมินตามสถานการณ์และความเหมาะสมที่เกิดขึ้นขณะเรียนรู้ โดยครูผู้สอนจะตรวจสอบแบบทดสอบที่นักเรียนได้ทำไปแล้ว โดยต้องผ่านเกณฑ์ประเมินรายบุคคล ครูจะรายงานผลจากแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลนี้ เพื่อแสดงพัฒนาการของเด็กให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงช่วยเหลือผู้ปกครองในการเสริมสร้างพัฒนาเด็กระหว่างที่พักอาศัยอยู่ที่บ้าน

4. สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD)” มีประเด็นต่างๆ ที่สามารถนำมาอภิปรายหัวข้อดังต่อไปนี้

4.1 กระบวนการสื่อสารของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

คุณสมบัติการเป็นผู้ส่งสาร ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ และครูผู้สอนหรือครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการยอมรับในธรรมชาติของเด็ก และสถานะต่างๆ ของเด็กได้ มีจิตใจเมตตา อ่อนโยน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งยังต้องเข้าใจวิธีการจัดการเรียนรู้ ทั้งหลักการสอนทั่วไป และหลักการสอนเฉพาะ ซึ่งหลักการสอนทั่วไปช่วยให้ครูผู้สอนมีแนวทางการสอนที่จะปรับให้เหมาะกับสภาพของเด็ก ส่วนหลักการเฉพาะเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ตามลักษณะความบกพร่องในแต่ละด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาทัดเทียมกับเด็กปกติ เมื่อเปรียบครูผู้สอนเป็นเสมือนผู้ส่งสาร ตามที่ทฤษฎีการสื่อสารได้กล่าวไว้ว่า ผู้ส่งสารจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสาร มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลในการสื่อสาร และควรจะมีสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสม และถ่ายทอดระดับความรู้ของผู้รับ เพื่อให้เด็กซึ่งเป็นผู้รับสารได้รับเนื้อหาสาระทางการศึกษาทัดเทียมกับเด็กปกติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาวิตรี ฤกษ์เจริญ และเบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ (2548) ศึกษาเรื่อง การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้านความจำของเด็กออทิสติกตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า ผู้สอนควรมีความเข้าใจในธรรมชาติของเด็กออทิสติก และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเด็กออทิสติกกับเด็กปกติ

หลักสูตรและนโยบายที่ใช้สอน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เปรียบเสมือนข้อมูลข่าวสาร (Message) ตามแบบจำลอง SMCR ของ David Berlo (1960) ดังนั้น หลักสูตรการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสม จะมีการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มาใช้ เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างทางการเรียนรู้ต่างกัน และอาจปรับแผนการเรียนรู้ตามความสามารถของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนที่ระบุว่า การจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ผู้เรียน การวางแผนการจัดการเรียนสอน รวมถึงการวัด และการประเมินผู้เรียน หากผู้ดำเนินงานหรือครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ทฤษฎีได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน และมีประสิทธิภาพ และหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ควรมีลักษณะเน้นหลักสูตรวิชาที่เหมาะสมกับระดับสติปัญญา เนื้อหาทักษะพิเศษที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง โดยยึดความต้องการ ความสามารถของเด็กเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ไปสู่การเรียนรู้ร่วมในห้องเรียนรวม ควรวางแผนการสอนอย่างละเอียด และเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการสอน สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ (Acceptability) คือ การจัดการเรียนการสอนที่กำหนดบทเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กทุกคน นอกจากนี้ยังพบว่า สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่กล่าวว่า คนพิการมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

การใช้สื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยระบุว่าสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย หนังสือ สมุดหรือแบบฝึกหัด อุปกรณ์การเรียน สมุดภาพ คอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายภาพ เป็นต้น สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ จึงเปรียบเสมือนช่องทางในการส่งสาร (Channel) ตามแบบจำลอง SMCR ของ David Berlo (1960) สอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารที่ระบุว่า มีการใช้ช่องทางในการส่งสารเพื่อให้ผู้รับได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยผ่านประสานสัมผัสทั้ง 5 หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง คือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับแนวทางในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของประวิพร พรหมมณี และคณะ (2554) ที่พบว่า ควรช่วยเหลือในการเรียนรู้โดยวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีการนำสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาประกอบในการเรียนการสอน ตามสภาพปัญหาของเด็ก เช่น คอมพิวเตอร์ เทป และวีดิทัศน์ เป็นต้น

ผลตอบรับจากนักเรียน คือ ประเด็นสำคัญที่ครูผู้สอนจะทำการประเมิน โดยอาจใช้วิธีการวัดผลในรูปแบบต่างๆ ตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ที่จะมีการกำหนดเป้าหมายในการเรียนการสอนเอาไว้ก่อนแล้ว เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยสอดคล้องกับแบบจำลอง SMCR ของ David Berlo (1960) กล่าวว่า ผู้รับ (Receiver) ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการ “การถอดรหัส” (Decode) สาร เป็นผู้มีทัศนคติ ระดับความรู้ และพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมเช่นเดียวกับหรือคล้ายกับผู้ส่ง จึงจะทำให้การสื่อความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผล ดังนั้น ผู้รับสารนั้นคือตัวเด็ก จึงต้องมีทักษะการสื่อสารในการถอดรหัส มีความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสารเพื่อให้ผลในการสื่อสารกลับมีความเข้าใจและถูกต้อง และผลตอบรับจากกระบวนการสื่อสารทั้งหมดจึงจะมีประสิทธิภาพ

4.2 การจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ตัวเด็ก เริ่มต้นเราสามารถสังเกตพฤติกรรมของเด็กก่อน ถ้าเข้าข่ายจึงดำเนินการต่อไป
- 2) จัดทำหลักสูตร ครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบมาทำบทเรียนสำหรับนักเรียน ร่วมกับการประชุมของผู้อำนวยการ ครู และผู้ปกครอง ในการช่วยกันสร้างบทเรียนขึ้นมาด้วยกัน
- 3) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ครูผู้สอนมีหน้าที่รับผิดชอบจัดทำแผนดังกล่าวให้มีความถูกต้อง และเหมาะสมกับพื้นฐานเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้รายบุคคล
- 4) ประชุมและตรวจสอบแผน หลังจากทำแผนการสอนเรียบร้อย จะมีการประชุมขอความเห็นชอบร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครอง
- 5) ประเมินผลการสอนตามแผน จะมีการประเมินผลตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และอาจปรับเกณฑ์การประเมินตามสถานการณ์ และความเหมาะสมที่เกิดขึ้นขณะเรียนรู้

สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของทิสนา แคมมณี (2554) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง แนวคิดหรือหลักการที่ผ่านกระบวนการรวบรวมแนวความคิดจนเป็นที่ยอมรับว่าสามารถใช้อธิบายลักษณะการเกิดการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรได้ โดยทฤษฎีการเรียนรู้ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ผู้เรียน การวางแผนการจัดการเรียนสอน รวมถึงการวัด และการประเมินผู้เรียน หากผู้ดำเนินงานหรือครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ทฤษฎีได้อย่างตรงกับความต้องการของผู้เรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน และมีประสิทธิภาพ

4.3 ข้อเสนอแนะ

- 1) ผู้ปกครองถือเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ดังนั้นบทบาทของผู้ปกครองอย่างแรกควรจะเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่เด็กเหล่านี้เป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะพัฒนาต่อไปไม่ได้เลย ถ้าผู้ปกครองไม่เปิดใจหรืออายในสิ่งที่เด็กเป็น แต่หากยอมรับได้ถือเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กคนหนึ่งสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ
- 2) ผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรทำการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนในด้านต่างๆ ให้แก่ครอบครัวของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ พร้อมการช่วยเหลือด้านจิตใจ โดยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครอบครัว เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าเป็นความบกพร่องที่ต้องให้การช่วยเหลือ เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นเด็กที่สามารถพัฒนาได้
- 3) สื่อที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากสุดในการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) คือ สื่อรูปภาพ ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถจดจำอะไรได้ดีขึ้น และสื่อเทคโนโลยี อาจเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว เพื่อเสริมสร้างทักษะ และกระตุ้นความสนใจให้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ควรให้ความสำคัญพัฒนา รวมถึงสนับสนุนการจัดทำสื่อชนิดอื่นๆ ให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ลักขณา คล้ายแก้ว และประธานกรรมการสอบ
รองศาสตราจารย์ ดร.ฤกษ์ ทอเลิศ กรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ อรทัย ศรีสันติสุข กรรมการ
สอบ ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการเขียนและทำวิทยานิพนธ์
ในครั้งนี้

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร:
สยามสปอร์ต ซินดิเคท.

ทิตินา แวมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวีพร พรหมมณี และคณะ. (2554). ความบกพร่องทางการเรียนรู้. สืบค้นจาก URL:

http://paweenadewhotmailcom.blogspot.com/2011/11/blog-post_12.html

สาวิตรี ฤกษ์เจริญ และเบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ. (2548). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้
ด้านความจำของเด็กก่อกอที่สติตามความคิดเห็นของครูผู้สอน. (รายงานวิจัย). ขอนแก่น:

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคน

พิการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ไอลอร์. (2559). สรุปร่างรัฐธรรมนูญ: การศึกษาไม่เป็น "สิทธิ" รัฐต้องจัดเรียนฟรี 12 ปี จากอนุบาล 1 ถึง ม.

3. สืบค้นจาก URL: <https://www.ilaw.or.th/node/4209>.

Berlo, David K. (1960). *The Process of Communication*. New York: The Free Press.

ผู้เขียน

กรรณิกา นาราสกุล

Senior Social Media Strategist

การศึกษา:

ปริญญาตรี นศ.บ.การโฆษณา

ปริญญาโท นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา คล้ายแก้ว

อาจารย์ ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

การศึกษา :

ปริญญาตรี ศศ.บ.วรรณคดีอังกฤษ

ปริญญาโท นศ.ม.นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ปริญญาเอก PHD in Communication, Canberra University, Australia

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
The Development of Electronic Book with QR code Technology Entitled
Good Students that Teachers Proud of Faculty of Industrial
Education and Technology

กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์* พรปรภัสสร ปริญชาญกล¹ ศุภวิชญ์ บุญรัตนานนท์¹
 คณาวุฒิ ไตรพิพัฒน์พงษ์¹ และ ชีรศักดิ์ พลไทรทอง¹

Kuntida Thamwipat, Pornpapatson Princhankol, Supawich Bunratananon,
 Kanawut Traipattananpong and Teerasak Polsaithong

¹ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi (KMUTT)

* Corresponding author e-mail: kuntida.tha@kmutt.ac.th

Received: 05/06/2020, Revised: 24/06/2020, Accepted: 29/06/2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยและพัฒนามีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพ ประเมินผลการรับรู้ และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แบบประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา 2) แบบประเมินคุณภาพด้านสื่อ 3) แบบประเมินผลการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 30 คน โดยมาจากการเลือกแบบเจาะจงจากผู้เข้าเรียนวิชา ETM 202 โฆษณาและประชาสัมพันธ์ และยินดีตอบแบบสอบถาม ผลการพัฒนาได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่อง ศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี จำนวน 130 หน้า ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00) ผลการประเมินคุณภาพด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00) ผลการประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.66) และผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.60) ดังนั้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการพัฒนาขึ้นนั้น มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

คำสำคัญ: การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

Abstract

This research and development aimed to develop and assess quality, assess the perception and the satisfaction of the sample to the electronic book with QR code technology entitled "Good students that teachers proud of" from the Faculty of Industrial Education and Technology; the instruments were as follows 1) content evaluation form 2) media presence evaluation form 3) evaluation form of the sample's perception of an electronic book together with QR code technology 4) evaluation form of the sample's satisfaction with regards to electronic book together with QR code technology. The sample group consisted of 30 undergraduate students who studied in the second year in the Department of Educational Communications and Technology and registered for ETM 202 Advertising and Public Relations during the first semester of the academic 2019. The results from the experts showed that the content quality assessment was at a very good level ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00). The media quality evaluation result was at a very good level ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00). The evaluation of the perception of the sample was at a high level ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.66). The satisfaction

evaluation result of the sample group was at the highest level ($\bar{X}$ =4.54, S.D.=0.60). Therefore, the developed electronic book was of high quality and can be used.

Keywords: Development of Electronic Book, QR Code Technology, Industrial Education and Technology

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคของสังคมปัจจุบัน โลกของเราได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดวิวัฒนาการ และเทคนิควิธีการใหม่ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิต และตอบสนองความต้องการของมนุษย์ สามารถผลิตสินค้า การให้บริการ การให้ความบันเทิง รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทำให้มนุษย์สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว และเท่าทันต่อยุคสมัยและบทบาทของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต หรือสมาร์ทโฟนที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไร้สายได้อย่างสะดวกสบายมีเพิ่มมากขึ้น (พัชรพล น้อยเมืองคุณ, 2555) ถือได้ว่าบทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ในสังคมประเทศไทยเริ่มมีอัตราการเติบโตที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูบ อินสตาแกรม และอื่นๆ อีกมากมาย รวมทั้งการใช้งานสมาร์ทโฟน ไม่ว่าตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ก็มีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน รวมทั้งในองค์กรไม่ว่าจะขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กก็เริ่มหันมาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร รวมทั้งยังนำมาแบ่งปันกิจกรรมขององค์กรหรือหน่วยงานผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลาย โดยสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ในขณะนี้เริ่มมีการปรับตัวมากยิ่งขึ้น และมีแนวโน้มว่าจะเป็นอัตราการเติบโตที่ขยายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการใช้งานดังกล่าวนี้นอกจากจะลดต้นทุนในการโฆษณาแล้ว ยังเป็นการช่วยสร้างการรับรู้ให้แก่สาธารณชนได้อย่างกว้างขวาง

e-Book คือ หนังสือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเปิดอ่านจากคอมพิวเตอร์ได้อย่างง่ายดาย ทั้งคอมพิวเตอร์เดสก์ท็อป คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ที่ใช้ระบบปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งถูกออกแบบให้แสดงเนื้อหาหลากหลาย ได้คล้ายคลึงกับการอ่านนิตยสาร ทั้งตัวอักษร ข้อความ ภาพ เสียง การพลิกหรือเลื่อนหน้า และด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอันทันสมัย (Sawitree.5340203051, 2555) e-Book หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จึงทำให้สามารถค้นหาข้อมูลจากเนื้อหาภายในเล่มได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงความสามารถย่อขยายการแสดงผลทั้งตัวอักษรและภาพเพื่ออ่านง่ายขึ้น นอกจากนี้ e-Book ยังเป็นสื่อที่มีบทบาทในการใช้ชีวิตประจำวัน เนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคสื่อได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่ง่ายขึ้น รวมทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์มีราคาที่ต่ำลง การทำงานโดยผ่านเมาส์หรือคีย์บอร์ดเป็นตัวควบคุม มีปุ่มคำสั่งให้กดควบคุมเพื่อความสะดวกในการใช้งาน ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมด้านการพัฒนาโปรแกรมยุคใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตเอกสาร บวกกับโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง รูปแบบของนิตยสารออนไลน์จึงมีหลากหลายกว่าเดิม ทั้งรูปแบบในการนำเสนอที่เป็นการเปิดหน้ากระดาษคล้ายหนังสือจริง (Flip Page) โดยผู้อ่านจะต้องดาวน์โหลดไฟล์ของหนังสือออนไลน์ลงมาไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์และเปิดอ่าน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด (QR Code) เป็นหนึ่งในบาร์โค้ด 2 มิติที่นิยมใช้งานกันในปัจจุบัน โดยนำมาใช้เก็บข้อมูล URL ที่อยู่เว็บไซต์ ข้อความ เบอร์โทรศัพท์ และข้อมูลตัวอักษรต่างๆ คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด (QR Code) เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นหา เนื่องจากความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน โดยไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องอ่านบาร์โค้ดมาอ่านความหมายที่ซ่อนอยู่ภายในคิวอาร์โค้ด แต่เพียงแค่มือถือสมาร์ทโฟนที่มีกล้องติดอยู่มาส่องคิวอาร์โค้ด ก็สามารถอ่านค่าที่ซ่อนอยู่ภายในได้แล้ว และพัฒนาต่อไปในอนาคต (ภควัต รักศรี, 2553)

ในโอกาสครบรอบ 60 ปีแห่งการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 นี้ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีจึงมีดำริจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ โดยในหนังสือจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี โดยรวบรวมรายชื่อ ประวัติ และผลงานของศิษย์เก่าดีเด่นจากทุกภาควิชา ดังนั้นคณะผู้วิจัยและพัฒนาจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด

เพื่อให้เท่าทันตามยุคสมัย และผู้อ่านได้ความรู้จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี อย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงได้ทำโครงการวิจัยดังกล่าว เพื่อเป็นประโยชน์ในวงกว้างต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
- 2) เพื่อประเมินผลการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
- 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

1.3 สมมติฐานการวิจัย

- 1) คุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับดีขึ้นไป
- 2) การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากขึ้นไป
- 3) ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากขึ้นไป

2. ระเบียบวิธีวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 90 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ETM 202 โฆษณาและประชาสัมพันธ์ ในภาคการศึกษาที่ 1/2562

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 30 คน โดยมาจากการเลือกแบบเจาะจง จากผู้ที่เข้าเรียนวิชา ETM 202 โฆษณาและประชาสัมพันธ์ และยินดีตอบแบบสอบถาม

2.2 ผู้เชี่ยวชาญ

ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการนำเสนอ จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ผลการวิจัย

3.1 ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี โดยผู้วิจัยได้นำหลัก ADDIE Model มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการทำงาน และการออกแบบชิ้นงาน นอกจากนี้ยังใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบผลงานเข้ากับรูปแบบเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ขององค์กร (Corporate Identity) ในการออกแบบ จนกระทั่งได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี จำนวน 130 หน้า

ภาพที่ 1 หน้าปกและหน้าคั่นของการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีควาร์โค้ด
เรื่องศษยัตติที่ครุภมิใจ คณะครุศาสตรอดสากรรมและเทคโนโลยี

ภาพที่ 2 ประวัติของคณะในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีควาร์โค้ด
เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

ภาพที่ 3 ประวัติของศิษย์ดีในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีควาร์โค้ด
เรื่องศิษย์ดีที่क्रमใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

3.2 ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา และด้านสื่อของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านสื่อการนำเสนอของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

รายการที่ประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านเนื้อหา	5.00	0.00	คุณภาพดีมาก
2. ด้านสื่อการนำเสนอ	5.00	0.00	คุณภาพดีมาก

จากตารางที่ 1 สรุปการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านสื่อการนำเสนอของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี โดยผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปได้ว่า ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ค่าเฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 และผลการประเมินคุณภาพด้านสื่อการนำเสนออยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ค่าเฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัย

3.3 ผลการประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

ผลการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
การรับรู้	4.48	0.66	รับรู้มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พบว่า ค่าเฉลี่ย 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 โดยเมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในระดับการรับรู้มาก เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัย

3.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

รายการที่ประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.57	0.58	พึงพอใจมากที่สุด
2. ด้านตัวอักษร	4.53	0.62	พึงพอใจมากที่สุด
3. ด้านการออกแบบ	4.53	0.59	พึงพอใจมากที่สุด
ผลการประเมินเฉลี่ย	4.54	0.60	พึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ได้จากการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์

อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 โดยเมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรกคือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 เมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านตัวอักษรและด้านการออกแบบเท่ากัน มีค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 และ 0.59 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

4. สรุปผลและอภิปรายผล

4.1 สรุป และอภิปรายผล

จากการศึกษา สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษานี้ในประเด็นดังต่อไปนี้

ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านสื่อของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาพบว่า มีค่าเฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 และด้านสื่อพบว่า มีค่าเฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 โดยเมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเนื้อหาและภาพประกอบมีความสอดคล้องกัน ภาษาที่ใช้มีความกระชับ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ภาพประกอบเนื้อหาสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกทรัพย์ หลงประดิษฐ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนหมู่ 3 บางมด เรื่องการส่งเสริมวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผ่านการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างในชุมชนมีความต้องการแหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, $S.D=0.57$) ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณภาพระดับดีมาก ($\bar{X}=4.56$, $S.D=0.43$) ด้านสื่อการนำเสนอมีคุณภาพระดับดีมาก ($\bar{X}=4.73$, $S.D=0.17$)

ผลการประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 โดยเมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในระดับการรับรู้มาก เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัย โดยผลการรับรู้ที่มีค่าเฉลี่ยลำดับแรกคือ รับรู้ว่าเพลงประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีชื่อเพลง มาร์ชครุศาสตร์อุตสาหกรรม รองลงมาคือ รับรู้ตัวอักษรย่อของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีคือ FIET ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนรภัทร สุขเกษม และคณะ (2560) ได้ผลิตสื่อโมชันกราฟิก สาธิตการใช้เครื่องอัลตราซาวด์สำหรับบุคลากรทางการแพทย์ สถาบันราชประชาสมาสัย ผลการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, $S.D.=0.48$) ผลการรับรู้ที่ได้แสดงให้เห็นว่าสื่อโมชันกราฟิก ที่ผลิตขึ้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องอัลตราซาวด์แก่บุคลากรทางการแพทย์ในสถาบันราชประชาสมาสัย และสามารถถ่ายทอดข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้และเข้าใจได้ และตรงตามวัตถุประสงค์ได้

ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 โดยเมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก คือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 เมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านตัวอักษรและด้านการออกแบบเท่ากัน มีค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 และ 0.59 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวรดา นาคเกษม (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบหนังสือสื่อประสม เรื่องกระบวนการงานก่อนผลิตสื่อ ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อนี้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) แสดงว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบหนังสือสื่อประสม เรื่อง กระบวนการงานก่อนผลิตสื่อมีความน่าสนใจ และสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

4.2 ข้อเสนอแนะ

1) การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สามารถนำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์ของคณะเพิ่มเติมในช่องทางต่างๆ ได้แก่ เพจเฟซบุ๊กของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี และเพจเฟซบุ๊กของสโมสรนักศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

2) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีสามารถนำไปพิมพ์ในรูปแบบหนังสือ ที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อมอบเป็นของที่ระลึกในโอกาสครบรอบ 60 ปี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี รวมทั้งนำไปใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทไวนิลในอาคารหรือนอกอาคารได้

4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรพัฒนาคลิปไวรัลเพื่อประชาสัมพันธ์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ ในโอกาสโครงการกิจกรรมส่งเสริมความเป็นครูของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

2) ควรศึกษาและเปิดรับทัศนคติ และความพึงพอใจแก่นักศึกษาเก่าที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาและเผยแพร่กับคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

5. เอกสารอ้างอิง

กนกทรัพย์ หลงประดิษฐ์ (2560). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนหมู่ 3 บางมด เรื่องการส่งเสริมวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตรผ่านการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเรียนรู้และสื่อสารมวลชน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

นรภัทร สุขเกษม และคณะ (2560). การผลิตสื่อโมชันกราฟิกสาดิการใช้เครื่องอัลตราชาวดสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ สถาบันราชประชาสมาสัย. โครงการงานศึกษาเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อสารมวลชน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

พัชรพล น้อยเมืองคุณ (2555). โซเซียล เน็ตเวิร์ค. สืบค้นจาก URL: <http://patcharapol011.blogspot.com/2012/09/blog-post.html>.

ภควัต รักศรี (2553). เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด. สืบค้นจากจาก URL: <http://news.siamphone.com/news-17497.html>.

วรดา นาคเกษม (2554). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบหนังสือสื่อประสม เรื่องกระบวนการงานก่อนผลิตสื่อ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการพิมพ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงศึกษาธิการ (2553). ความหมายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์. สืบค้นจากจาก URL: <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=16352&Key=news15>.

Sawitree.5340203051. (2555). e-Book (หนังสืออิเล็กทรอนิกส์). สืบค้นจาก URL: <http://sawitree--sararat.blogspot.com/>.

ผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การศึกษา:

ปริญญาตรี วารสารศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาโท วารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาเอก นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.พรภัสสร ปริญญาญกุล

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การศึกษา:

ปริญญาตรี วารสารศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาโท วารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาเอก ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายศุภวิชญ์ บุญรัตนานนท์

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การศึกษา:

ปริญญาตรี เทคโนโลยีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

นายคณาวุฒิ ไตรพิพัฒน์พงษ์

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การศึกษา:

ปริญญาตรี เทคโนโลยีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

นายธีรศักดิ์ พลไทรทอง

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การศึกษา:

ปริญญาตรี เทคโนโลยีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

**การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ
เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำ
สำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี**

**The Development of Interactive Public Relations Media Kits Vocational
Training Intern Project for Persons with Disability (PWD) in Office Worker
Course, King Mongkut's University of Technology Thonburi**

กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์* พรปภัสสร ปริญชาญกล¹ และ กาญจนา นามะโส¹
Kuntida Thamwipat, Pornpatsorn Princhankol and Kajana Namaso

¹ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi (KMUTT)

* Corresponding author e-mail: kuntida.tha@kmutt.ac.th

Received: 05/06/2020, Revised: 17/06/2020, Accepted: 24/06/2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพของชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและสื่อ พบว่า คุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.30) และคุณภาพด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.35) ผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.57) สรุปได้ว่า ชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ประชาสัมพันธ์ได้จริง

คำสำคัญ: ชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ ฝึกอบรม-ฝึกงาน คนพิการ

Abstract

This research and development aimed to develop and assess the quality of interactive public relations media kits Vocational training intern project for Persons with Disability (PWD) in office worker course, King Mongkut's University of Technology Thonburi, and to evaluate the satisfaction of the sampling group towards the developed media for Persons with Disability (PWD). Statistics used for data analysis were Mean ($\bar{X}$) and Standard Deviation (S.D.). The research results found that the quality of the contents was at a very good level ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.30), and the quality of media was at a very good level ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.35). The satisfaction of the sampling group was at the highest level ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.57). In conclusion, the Interactive public relations media kits for Persons with Disability (PWD) Vocational Training Project in Office Worker Course of King Mongkut's University of Technology Thonburi (KMUTT) was able to promote to the public.

Keywords: Interactive Public Relations Media Kits, Vocational Training, Persons with Disability

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2554) กล่าวไว้ว่า คนพิการส่วนใหญ่ในสังคมไทยปัจจุบันนี้ ยังคงเผชิญกับความยากจน ขาดโอกาส และความไม่เท่าเทียมในสังคม จึงทำให้ประสบกับความลำบากในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการขาดโอกาสทางการศึกษา การไม่มีงานทำ ขาดอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ ตลอดจนยังมีข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ รัฐบาลจึงได้มีการออกกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 กฎกระทรวงว่าด้วยการจ้างงานคนพิการ ซึ่งมีบทบัญญัติเพื่อกำหนดมาตรการสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพและคุ้มครองการมีงานทำของคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสใช้ความสามารถ มีรายได้ พึ่งพาตนเองได้ ลดภาระของครอบครัวและสังคมที่ต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้คนพิการเป็นพลังสำคัญในการเสริมสร้างทางเศรษฐกิจของครอบครัวและประเทศต่อไป จึงกำหนดวิธีการเพื่อให้คนพิการได้มีการประกอบอาชีพไว้ 3 กรณี ได้แก่ 1) รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 2) ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และ 3) ให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 แต่ในปัจจุบันมีสถานประกอบการเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถจ้างคนพิการตามมาตรา 33 ที่กำหนดให้สถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงานในอัตรา 100 : 1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2561) ตามวิสัยทัศน์ ได้กล่าวไว้ว่า ทางคณะกรรมการส่งเสริมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากภาคเอกชนจำนวนมากได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของคนพิการ จึงได้มีแนวคิดในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพคนพิการเพิ่มเติม เพื่อให้การเข้ามาทำงานของกลุ่มคนพิการมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งแนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมและนโยบายของทางมหาวิทยาลัย จึงเปิดรับสมัครคนพิการทั่วประเทศ และคัดเลือกโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีให้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน เพราะเป็นตำแหน่งที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการทุกแห่งที่จำเป็นต้องมีบุคลากรในด้านนี้ และเป็นอาชีพที่คนพิการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากแต่ต้องได้รับการเรียนรู้และฝึกทักษะให้มีความสามารถครบถ้วนเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อให้คนพิการมีทักษะและความรู้ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน ดังนั้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จึงได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือและสนับสนุนคนพิการให้สามารถประกอบอาชีพได้ โดยการจัดฝึกอบรม-ฝึกงานในอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการและคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 การดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง (ศศต.) ได้ดำเนินการจัดอบรมไปแล้วรวมทั้งหมด 5 รุ่น มีคนพิการสมัครเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 101 คน และมีคนพิการที่ผ่านการอบรมแล้วไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมรวม 54 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 ของคนพิการที่เข้าร่วมโครงการ การดำเนินการจัดฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มีระยะเวลารวม 6 เดือน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ด้านพื้นฐานการปรับตัวในสังคมและการใช้ชีวิต ส่วนที่ 2 ด้านความรู้และทักษะในอาชีพ และส่วนที่ 3 การฝึกงานในสถานประกอบการจริง เป็นเวลา 2 เดือน ทั้งนี้ทางโครงการฯ ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถานประกอบการต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการฯ ตามมาตรา 35 ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 สำหรับหน่วยงานภาครัฐ และสถานประกอบการที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการฝึกอบรมโครงการฯ ดังกล่าว มีจำนวนทั้งสิ้น 6 แห่ง ได้แก่ 1) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย 2) บริษัทดานีส จำกัด 3) บริษัทศรีไทยมียากาว จำกัด 4) บริษัทมาราธอน (ประเทศไทย) จำกัด 5) บริษัทเสถียรอุตสาหกรรม จำกัด และ 6) บริษัทไทยสมุทรการทอ จำกัด

จากการที่คณะผู้วิจัยเคยทำงานร่วมกับโครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการมาแล้วหลายรุ่น พบว่า การดำเนินการประชาสัมพันธ์ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

โครงการฯ ได้ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ในองค์กรเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย แต่ก็ยังประสบกับปัญหาในด้านสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ไม่สามารถสร้างความสนใจต่อกลุ่มเป้าหมายได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งอาจทำให้คนพิการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือแม้แต่บุคคลทั่วไปรับรู้หรือเข้าถึงข้อมูลได้ยาก ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ส่งผลทำให้การดำเนินโครงการฯ ไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง อรุณรัตน์ ชินวรรณ (2553) กล่าวว่า การมีสื่อประชาสัมพันธ์ที่ดีก็จะมีส่วนช่วยในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ขององค์กรเป็นอย่างมาก เพราะเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข่าวสาร เรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม ความเคลื่อนไหว และการดำเนินการขององค์กร ตลอดจนความรู้ที่เป็นประโยชน์ และเกี่ยวกับองค์กรให้กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ เข้าใจ เพื่อสร้างความนิยมศรัทธา และได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มเป้าหมาย

มาลี บุญศิริพันธ์ (2556, น.1) กล่าวว่า สื่อประชาสัมพันธ์ที่ยังคงเป็นที่นิยมในสังคมไทย อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่เก่าแก่ที่สุด และเกิดก่อนสื่อมวลชนอื่นๆ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้ติดต่อสื่อสารในสังคมมนุษย์เป็นไปอย่างกว้างไกล ช่วยให้มนุษย์สามารถติดต่อกับคนได้เป็นจำนวนมาก แม้ว่าปัจจุบันสื่อสิ่งพิมพ์จะถูกลดบทบาทลงไปบ้าง เนื่องมาจากวิวัฒนาการและความก้าวหน้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทรทัศน์ แต่สื่อสิ่งพิมพ์ก็ยังมีบทบาทไม่น้อยในสังคมปัจจุบัน นอกจากนั้น นิคม ชัยชุมพล (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การสื่อสารผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เพราะระบบการปฏิสัมพันธ์ที่ถูกออกแบบมาใช้ในสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น ได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมทั้งในบทบาทของผู้บริโภคข้อมูลในการปฏิสัมพันธ์ระดับผิวเผิน บทบาทในการแลกเปลี่ยนในการปฏิสัมพันธ์ระดับแลกเปลี่ยน และบทบาทในการสร้างสรรค์ในการปฏิสัมพันธ์ระดับมีส่วนร่วมและตัดสินใจ จึงทำให้ผู้ใช้สื่อที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ต่างก็มีพื้นที่และจุดที่ตนเองพึงพอใจในโลกเครือข่ายสังคมออนไลน์ จึงเป็นเหตุให้สื่อดังกล่าวได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ดังนั้นหากผู้ผลิตสื่อแนะนำแนวคิดเรื่องการปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารนี้สามารถไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่นๆ ที่จะทำให้เกิดประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์หรือการเรียนรู้ ก็จะทำให้ได้รับความสนใจจากผู้ใช้อันจะส่งผลทำให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ เพื่อจะนำพาให้สังคมโดยรวมพัฒนาไปในทิศทางที่ดีมากขึ้น ทั้งนี้ ชัยณรงค์ นพศิริ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การนำเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดมาช่วยในการประชาสัมพันธ์ก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ทำให้ผู้คนในสังคมเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และสะดวกขึ้นโดยผ่านโทรศัพท์มือถือเพียงเครื่องเดียว ปัจจุบันองค์กรต่างๆ ได้นำเทคโนโลยีนี้มาใช้ในองค์กรเพิ่มขึ้น ทั้งในองค์กรด้านธุรกรรมทางการเงิน การสื่อสาร และการศึกษา เนื่องจากเป็นรหัสที่มีการอ่านอย่างรวดเร็ว และสามารถเก็บความจำได้มากกว่า เมื่อเทียบกับบาร์โค้ดมาตรฐาน และในปัจจุบันคิวอาร์โค้ดได้กลายเป็นที่นิยมในทั่วโลก และในประเทศไทยก็มีให้เห็นอย่างแพร่หลาย สามารถพบเห็นได้ทั่วไปไม่ว่าจะเป็นเครื่องสำอาง ขนมขบเคี้ยว หรือแม้กระทั่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยคาดหวังว่าชุดสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ที่จัดทำขึ้นนี้ จะช่วยให้การเผยแพร่ข้อมูลโครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นที่รู้จักแพร่หลาย และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด ส่งผลให้โครงการฯ เป็นที่รู้จักในวงกว้าง และทำให้การดำเนินงานด้านต่างๆ ของโครงการฯ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ประสบผลสำเร็จ และเป็นประโยชน์ต่อคนพิการในสังคมไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรายละเอียด และขั้นตอนดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้ที่เข้าร่วมในพิธีปิดโครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี รุ่นที่ 6 ประจำปี 2562 ได้แก่ คณาจารย์ นักศึกษา บุคลากร คนพิการ และแขกผู้มีเกียรติ จำนวน 100 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้ที่อยู่ร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ และยินดีตอบแบบสอบถามที่ได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1) ชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ประกอบด้วยสื่อ 4 ประเภท ได้แก่ ป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ (Backdrop) ขนาด 344 ซม. x 230 ซม. ป้ายประชาสัมพันธ์ม้วนเก็บได้ (Roll-up) ขนาด 85 ซม. x 200 ซม. แผ่นพับ (Brochure) ขนาด A4 และคลิปวิดีโอ (Video Clip) โดยนำเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดมาช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้รับสาร

2) แบบประเมินคุณภาพชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

3) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาดังนี้

3.1 ผลการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีได้ชุดสื่อประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วยสื่อ 4 ประเภท ได้แก่

ภาพที่ 1 ป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ (Backdrop) ขนาด 344 ซม. x 230 ซม.

ภาพที่ 2 ป้ายประชาสัมพันธ์ม้วนเก็บได้ (Roll-up) ขนาด 85 ซม. x 200 ซม.

ภาพที่ 3 แผ่นพับ (Brochure) ขนาด A4

ภาพที่ 4 คลิปวิดีโอสั้น ความยาว 2.54 นาที

ภาพที่ 5 เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดซึ่งมีในทุกสื่อ

3.2 ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านสื่อการนำเสนอ ของชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านสื่อการนำเสนอ

ผลการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านเนื้อหา	4.79	0.30	ระดับดีมาก
2. ด้านสื่อการนำเสนอ	4.76	0.35	ระดับดีมาก

จากตารางที่ 1 ผลประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผลประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการนำเสนอ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.30 และ $\bar{X}=4.76$, S.D.=0.35) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านสื่อการนำเสนอ

รายการที่ประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.63	0.57	ระดับมากที่สุด
2. ด้านการใช้ภาษา	4.68	0.54	ระดับมากที่สุด
3. ด้านภาพประกอบเนื้อหา	4.68	0.54	ระดับมากที่สุด
4. ด้านตัวอักษรและการใช้สี	4.49	0.65	ระดับมาก
5. เสียง	4.60	0.63	ระดับมากที่สุด
6. ด้านการนำเสนอ	4.67	0.54	ระดับมากที่สุด
ผลการประเมินเฉลี่ยรวม	4.63	0.57	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดเนื้อหาฯ ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนแล้วอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดถึงมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.57) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

4. สรุปผลและอภิปรายผล

4.1 สรุป และอภิปรายผล จากการศึกษาขอสรุปและอภิปรายผลในประเด็น ดังนี้

1) ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาของชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.30) ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ เช่น ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และประเภทของการประชาสัมพันธ์ มาใช้ในการออกแบบสื่อ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตตฤทัย บุญยะประสพ, ปริญันท์ โชคชัยม้าเรืองเดช และวิภาคย์ พูนพันธ์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างชุดสื่อประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าจูปาไทย โดยปราชญ์ชาวบ้านของชุมชนหลังสวนธนบุรีรมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดสื่อประชาสัมพันธ์และกิจกรรมพิเศษ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าจูปาไทย โดยปราชญ์ชาวบ้านของชุมชนหลังสวนธนบุรีรมย์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.84$, S.D.=0.31)

2) ผลการประเมินคุณภาพด้านสื่อการนำเสนอของชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการนำเสนอ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.35) ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ หลักการเลือกใช้สื่อในประชาสัมพันธ์ หลักการจัดองค์ประกอบภาพ และทฤษฎีสี มาประกอบขึ้นเป็นความสวยงามที่สามารถสื่อความหมายได้อย่างสมบูรณ์ และตรงวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนกฤต ใจเพชร, ธนะชาติ เฟื่องเกตุ และสิริภค เมรานนท์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างชุดสื่อประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการครูช่างน้ำใจงามใช้ “พ” กำลังสาม สร้างแหล่งเรียนรู้คู่ภูมิปัญญาทะเลมาพร้าวยไทย ณ ชุมชนหลังสวนธนบุรีรมย์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการนำเสนออยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.87$, S.D.=0.14) เช่นเดียวกัน

3) ผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อประชาสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.57) โดยวัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์ ครึ่งนี้ คือ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง นั่นคือ กลุ่มประชาชนภายนอก ได้แก่ คนพิการ และหน่วยงานหรือสถานประกอบการต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม จนทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อโครงการตลอดจนโครงการได้รับการสนับสนุนในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐพล ลัมตริวรศักดิ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการนำเสนอแบบอินโฟกราฟิก ร่วมกับเทคโนโลยีเหมือนจริง (AR) สำหรับชุมชนกระบวนกร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.31) เช่นเดียวกัน

4.2 ข้อเสนอแนะ

1) ชุดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ได้ออกแบบนั้นสามารถนำไปใช้ประชาสัมพันธ์โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าทำงานในสถานประกอบการหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และทำให้โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยการนำมาใช้ก่อนดำเนินโครงการประมาณ 4-8 สัปดาห์

2) ควรนำชุดสื่อประชาสัมพันธ์ นำเสนอบนสื่อออนไลน์อีกช่องทางหนึ่ง รวมถึงอาจนำไปเผยแพร่ผ่านดิจิทัลโซเชียลของทางมหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น

4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในรูปแบบสามมิติ เพื่อเสริมสร้างความน่าสนใจให้กับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

2) ควรพัฒนาศิลปวิทัศน์ทัศนสัมภาษณ์คนพิการที่ผ่านการอบรมจากโครงการฯ และประสบความสำเร็จสามารถประกอบอาชีพ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจหรือแสดงภาพรวมของโครงการฯ ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการฯ ต่อไป

5. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2554). กฎกระทรวงเพื่อคนพิการ. สืบค้นจาก URL:

http://www.mol.go.th/sites/default/files/s74-2b-2554-a0001_0.pdf.

จิตตฤทัย บุญยะประสพ, ปรียานันท์ โชคชัยมาเรืองเดช และวิภาคย์ พูนพันธุ์ (2558). การสร้างชุดสื่อประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น “ว่าวจุฬาไทย” โดยปราชญ์ชาวบ้านของชุมชนหลังสวนธนบุรีรมย์.

โครงการศึกษาเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อสารมวลชน

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

- ชัยณรงค์ นพศิริ (2561). *สรุปความรู้เรื่อง "QR Code และ Short URL เพื่อการบริหารจัดการ สด. สืบค้น* จาก URL: Available: <https://www.stou.ac.th/offices/Oce/kmoce1/pr21661/สรุปความรู้%20กิจกรรมการเรียนรู้%20เรื่อง%20QR%20code%20และ%20Short%20URL%20เพื่อการบริหารจัดการ%20สด.%20ช่วงที่%201.pdf>.
- ธนกฤต ใจเพชร, ธนะชาติ เฟื่องเกตุ และสิริภค เมรานนท์ (2557). *การสร้างชุดสื่อประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการครูช่างน้ำใจมาใช้ "พ" กำลังสาม สร้างแหล่งเรียนรู้คู่ภูมิปัญญาทะเลมพร้าวไทย ณ ชุมชนหลังสวนธนบุรีรมย์. โครงการงานศึกษาเทคโนโลยีบัณฑิตภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.*
- นิคม ชัยชุมพล (2560). *ลักษณะปฏิสัมพันธ์การสื่อสารจากพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมเครือข่ายออนไลน์ของคนไทย. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ. 27(2), 55-65.*
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2561). *วิสัยทัศน์. สืบค้นจาก URL: http://www2.kmutt.ac.th/thai/abt_history/abt_vision.html.*
- มาลี บุญศิริพันธ์ (2556). *วารสารศาสตร์เบื้องต้น:ปรัชญาและแนวคิด. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- รัฐพล ลิ้มตริวรศักดิ์, (2560). *การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการนำเสนอแบบอินโฟกราฟิกร่วมกับเทคโนโลยีเหมือนจริง (AR) สำหรับชุมชนกระบวนกร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเรียนรู้และสื่อสารมวลชน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.*
- อรุณรัตน์ ชินวรรณ (2553). *สื่อประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ThaiPR.NET (2561). *มจร. จับมือ 6 หน่วยงาน เดินหน้าฝึกอบรม-ฝึกงานคนพิการ เตรียมพร้อมทำงานในสถานประกอบการ รุ่นที่ 5. สืบค้นจาก URL: Available:<https://www.ryt9.com/s/prg/2843012>.*

ผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การศึกษา:

ปริญญาตรี วารสารศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาโท วารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาเอก นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.พรปภัสสร ปริญญาญกุล

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การศึกษา:

ปริญญาตรี วารสารศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาโท วารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาเอก ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวกาญจนา นามะใส

นักศึกษาปริญญาโท หุ่นเพชรพระจอมเกล้า ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การศึกษา:

ปริญญาตรี เทคโนโลยีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

**การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน
เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล**

**Learning Media Development Using Augmented Reality Technology to
Promote Digital Storytelling Skills in Fundamental Thai on the Topic of the
First RamKhamhaeng Inscription among Eighth Grade Students at Saint
Gabriel's College**

พิชญ จงเจริญ^{1*} และ ณัฐพล รำไพ¹
Pissanu Jongjaroen and Nattaphon Rampai

¹ สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Program in Educational Communications and Technology, Faculty of Education, Kasetsart University

* Corresponding author e-mail: pissanu.jon@sg.ac.th

Received: 06/06/2020, Revised: 03/07/2020, Accepted: 13/07/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลในรายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ที่เรียนผ่านเทคโนโลยีความจริงเสริม 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้ และ 5) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเลือกห้อง ห้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนห้อง ม.2/8 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม แบบประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความรู้ แบบวัดความสามารถในการนำเสนอของผู้เรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ และประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการศึกษาพบว่า 1) สื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีผลการหาประสิทธิภาพได้ผลเท่ากับ 82.87/89.00 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้คือ 80/80 2) ความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล มีผลประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4) ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของสื่อการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.82 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 82.00 และ 5) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.80, S.D.=0.30)

คำสำคัญ: สื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เทคโนโลยีความจริงเสริม ความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล

Abstract

The purposes of this study were: 1) to develop learning media for Fundamental Thai 1 to meet the quality and effectiveness of 80/80, 2) to investigate digital storytelling skills through augmented reality technology, 3) to investigate learning achievement through augmented reality, 4) to investigate the effectiveness index of learning media for Fundamental Thai 1, and 5) to investigate learners' satisfaction through augmented reality technology. This study was conducted with 40 eighth-grade students in semester 2 of the 2019 academic year at Saint Gabriel's College through the simple random sampling method. The instruments were 1) the learning media using augmented reality technology, 2) an evaluation form designed to evaluate learners' presentation skills, 3) an achievement test, 4) questionnaires to examine learners' satisfactions using augmented reality technology. The data were statistically analyzed

with percentage, mean, standard deviation, t-test score, and effectiveness index. The findings revealed that 1) the quality of learning media in terms of learning content using augmented reality technology was marked at a 'very high' level, the quality of the technique and method was marked at a 'very high' level, and the average quality of effective index was marked at 82.8/89.00, relating the expected criteria (80/80), 2) students were able to perform digital storytelling skills at a 'good' level, meeting the expected hypothesis, 3) learners' achievement of the post-test score was significantly higher than the pre-test score, statistically marked at .05 based on the expected hypothesis, 4) the effectiveness index of learning media development using augmented reality technology to promote digital storytelling skills was marked at 0.82 revealing that the percentage of students with better knowledge was at 82% and students' satisfactions towards augmented reality technology was marked at the 'highest' level ($\bar{X}$ =4.80, S.D.=0.30).

Keywords: Learning Media in Fundamental Thai, Augmented Reality Technology, Digital Storytelling Skills

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความสำคัญของการศึกษาและการพัฒนาระบบการศึกษานั้นเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาประเทศให้ก้าวต่อไปได้ในอนาคต ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาตัวบุคคลโดยใช้การศึกษาเข้ามาเป็นหลักในการดำเนินการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นกฎหมายบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2564 นั้น มีหลักการสำคัญคือ "ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่างๆ ที่สำคัญคือ ยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนา ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่มุ่งหวังให้คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการ ด้านความเท่าเทียม และด้านประสิทธิภาพ แผนพัฒนาฯ นี้จะเน้นให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 กับทิศทางที่จะพัฒนาการศึกษาในมิติต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ในปัจจุบันจะพบว่าเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เรามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้กระบวนการทางการศึกษามีการปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความเร็วที่ก้าวหน้าที่เกิดขึ้น หนึ่งในทักษะที่สำคัญของพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ การมีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี จึงเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนความสามารถของผู้เรียน เมื่อมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบันย่อมเปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แสดงการค้นพบ ค้นคว้า และสร้างเป็นผลงานแสดงความสามารถผ่านสื่ออันทันสมัย อาศัยความสามารถของเทคโนโลยี อุปกรณ์การสื่อสารต่างๆ ที่ถ่ายทอดได้อย่างรวดเร็ว เมื่อผู้เรียนมีโอกาสมากขึ้น ทำให้สามารถขยายความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานได้ดียิ่งขึ้น การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นพัฒนาผู้เรียนไปทึ่งองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดแบบมีวิจารณญาณ การมีทักษะทางสังคม รวมทั้งการพัฒนาทักษะการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรอบรู้ รู้เท่าทัน มีความสามารถที่จำเป็นและหลากหลายมากยิ่งขึ้น (Mary et al, 2013 อ้างถึงใน สิริวัจนา แก้วพนิก, 2560) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ในปัจจุบัน พบว่ามีข้อจำกัดในการจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ที่สอดคล้อง และตรงกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง ประกอบกับปริมาณของสารสนเทศที่มีเพิ่มมากขึ้นอย่างมหาศาล ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาระบบการจัดการการเรียนการสอนที่ต้องอาศัยความฉลาดของเทคโนโลยีในการช่วยจัดการให้มากยิ่งขึ้น (Khalifa, 2015; Rul & Maode, 2012) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา รวมทั้งเรียนรู้ผ่านสื่อที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบของข้อความ รูปภาพ สื่อมัลติมีเดีย สื่อการเรียนรู้ดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีแหล่งความรู้ต่างๆ มากมายที่น่าเสนอให้ผู้เรียน แต่ไม่ได้หมายความว่านำเสนอความรู้ที่ผู้เรียนต้องการได้ถูกที่และถูกเวลา (Khalifa, 2015) เทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality) หรือ AR เป็นเทคโนโลยีที่ถูกกล่าวถึงมากในปัจจุบัน และถือว่ยังเป็นเทคโนโลยีที่น่าสนใจในยุคปัจจุบันและอนาคต โดยเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่มีผสมผสานโลกแห่งความจริงเข้ากับโลกเสมือนจริง โดยการซ้อนภาพสองมิติ ภาพสามมิติ หรือวิดีโอ เข้ากับภาพจริง (พิชญ์สินี พุทธิทวีศรี, วรรณพรรณน์ ริมผดี และดลใจ ชวาร์เรือง, 2560) สำหรับการประยุกต์ใช้กับการศึกษาสามารถทำได้ เช่น การนำเทคโนโลยีความจริงเสริมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยการนำเนื้อหาบทเรียน แหล่งข้อมูลเชื่อมโยง ข้อสอบออนไลน์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผสมเข้ากับโปรแกรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สนุกสนาน (นิพนธ์ บริเวธานันท์, 2552)

จากความเป็นมาที่ได้กล่าวไว้ทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาสื่อที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้แปลกใหม่ และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality) หรือ AR นี้มาเป็นสื่อกลาง ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สื่อนี้จะเป็นการช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดความสนใจในการเรียนวรรณคดี โดยนักเรียนได้ใช้สื่อการเรียนรู้ AR ที่แปลกใหม่เป็นการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นการส่งเสริมนักเรียนในการนำเอาเทคโนโลยีที่แปลกใหม่น่าสนใจเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ของตนเพิ่มมากขึ้น องค์ความรู้ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนี้ จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษารู้อย่างผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ที่มีคุณภาพเหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
- 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลในรายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ที่เรียนผ่านเทคโนโลยีความจริงเสริม
- 3) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนจากสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม
- 4) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม
- 5) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม

1.3 สมมติฐานการวิจัย

- 1) นักเรียนที่เรียนเรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม จะมีความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยได้ผลประเมินอยู่ในระดับดีขึ้น
- 2) นักเรียนที่เรียนเรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม จะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

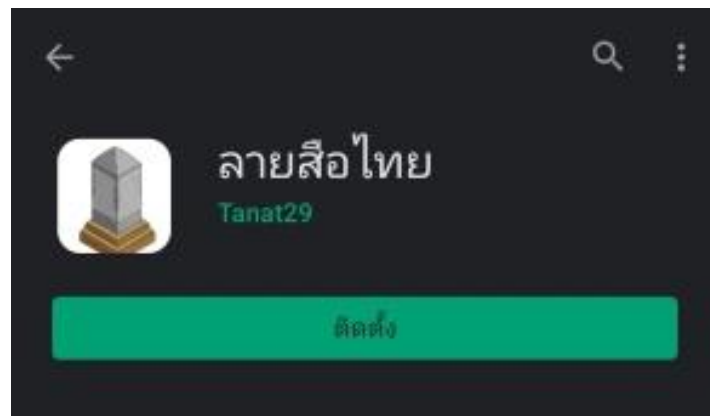
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วย 9 ห้อง รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 404 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเลือกห้อง ซึ่งห้องที่ได้คือ นักเรียนห้อง ม.2/8 จำนวน 40 คน

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจประเมินเครื่องมือที่ได้ในการวิจัยด้านต่างๆ ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน และครูประจำการที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ จำนวน 3 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) สื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ประกอบด้วย Application AR ลายสือไทย ภาพ Marker สำหรับสแกนข้อมูลจาก Application AR และสื่อการเรียนรู้ที่ได้จากการสแกน Application AR

ภาพที่ 1 Application AR ลายสือไทย

ภาพที่ 2 ภาพ Marker สำหรับสแกน AR

ภาพที่ 3 ภาพสื่อ AR

2) แบบประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

3) แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม โดยใช้เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

4) แบบวัดความสามารถของผู้เรียนที่ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม และสามารถเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล

5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม

2.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินคุณภาพของการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีความจริงเสริม แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีความจริงเสริม

ตอนที่ 2 รายละเอียดในแบบประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ โดยกำหนดกรอบที่จะประเมิน แบ่งเป็น การประเมินด้านเนื้อหา และการประเมินด้านเทคนิคและวิธีการ

ตอนที่ 3 รายละเอียดในขั้นตอนของการเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำผลการประเมินไปหาค่าเฉลี่ย และเกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจ เมื่อผู้วิจัยได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละข้อแล้ว นำมาเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งมีการแปลผลตามระดับค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้

2) การสร้างแบบทดสอบ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

2.1) ผู้วิจัยทำการศึกษาเนื้อหาวิชา และกำหนดจุดประสงค์ของสื่อการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม

2.2) ทำการสร้างข้อสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จำนวน 30 ข้อ

2.3) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ข้อสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก และครอบคลุมเนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.4) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เกณฑ์ในการเลือกข้อสอบที่จะนำมาใช้ โดยเลือก

จากข้อที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และทำการปรับปรุงข้อสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.5) นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลอง โดยทดลองใช้กับกลุ่มที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และผ่านการเรียนรู้ในจุดประสงค์ของแบบทดสอบแล้ว จากนั้นนำแบบทดสอบไปตรวจสอบให้คะแนน โดยข้อที่ถูกต้อง จะได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก จะได้ 0 คะแนน นำผลการทดสอบที่ได้มาหาวิเคราะห์ดัชนีความยากง่าย (p) และดัชนีอำนาจจำแนก (r) จากข้อสอบจำนวน 30 ข้อ แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ เพื่อใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพียงจำนวน 20 ข้อ โดยให้มีจำนวนข้อครบถ้วนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละด้าน

2.6) ปรับปรุงข้อความและการใช้ภาษาในบางข้อให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น จนได้ข้อสอบวัดความรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ

3) แบบประเมินความสามารถในการนำเสนอผ่านสื่อดิจิทัล ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษางานวิจัยต่างๆ และได้้นำแบบประเมินความสามารถในการนำเสนอผ่านสื่อดิจิทัลของสิริวิจิรา แก้วพนิก (2560) ซึ่งแบบวัดความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลในรายวิชาภาษาไทย ตามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้เกณฑ์รูบริค แบบ 4 ระดับในการประเมิน โดยทำการศึกษาค้นคว้า เอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับความสามารถในการพัฒนาการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล ศึกษาวิเคราะห์ตัวชี้วัดต่างๆ องค์ประกอบของการพัฒนาการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลที่ดี ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนฯ ตามที่ได้วางแผนไว้ จากนั้นกำหนดเกณฑ์การประเมิน คำถามที่จะใช้ในการระบุคุณภาพของตัวประเมินแบบรูบริค ทั้งนี้ตามสมมติฐานของงานวิจัยแบบประเมินรูบริคที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดนั้น ต้องมีคะแนนจากการประเมินโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป

4) การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน เป็นแบบประเมินค่า Rating Scale โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นอื่นๆ และมีการกำหนดระดับคะแนนแบบประเมินคุณภาพสำหรับผู้เชี่ยวชาญเป็น 5 ระดับ จากนั้นนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างเสร็จแล้ว ไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบข้อความ และภาษาที่ใช้ เพื่อให้มีความชัดเจนทางภาษา และความถูกต้องของเนื้อหา

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนน ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ นำผลการประเมินไปหาค่าเฉลี่ย และนำมาเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

2) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80 (เปรี๊ยะ กุมท, 2519) โดย 80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละ 80 ของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลหลังเรียน 80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละ 80 ของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ของแบบทดสอบวัดผลทางการเรียนหลังเรียน

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร t-Test วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ด้วยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ทำการศึกษา โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4) วิเคราะห์ความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนน ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5) ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) (เผชญิ กิจระการ, 2546)

3. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน เรื่องศิลปาจาริกหลักที่ 1 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ได้ผลดังนี้

3.1 การวิเคราะห์การหาคุณภาพและประสิทธิภาพของการพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ผลปรากฏว่า การประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพด้านเนื้อหาวิชามีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.62) ด้านการใช้ภาษามีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.52) และด้านแบบทดสอบมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.67) ซึ่งพิจารณาในภาพรวมของสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมจะมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.60)

ผลการประเมินคุณภาพของการพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคและวิธีการ ปรากฏว่า การประเมินคุณภาพด้านวัตถุประสงค์ของสื่อการเรียนรู้ความจริงเสริม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.46) ด้านมัลติมีเดียและเทคนิควิธีการอื่นๆ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.44) ด้านการออกแบบเนื้อหา อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.73$, S.D.=0.46) และด้านการออกแบบหน้าจอแสดงผลสื่อการเรียนรู้ความจริงเสริม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.35) ซึ่งพิจารณาในภาพรวมของสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.43)

ผลการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของการพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม กับกลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน พบว่า กลุ่มทดลองได้ทำการทดสอบผ่านแบบทดสอบหลังเรียนด้วยสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ได้คะแนนร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งหมดเฉลี่ยร้อยละ 82.87 และคะแนนการทดสอบจากสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ได้คะแนนร้อยละของนักเรียนที่ตอบข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละข้อถูก เฉลี่ยร้อยละ 89.00 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้คือ 80/80 (เปรี๊ยะ กุมท, 2519) สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

3.2 ผลการศึกษาความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล พบว่า นักเรียนที่เรียนเรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม จะมีความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยได้ผลประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปทุกกลุ่ม ซึ่งแบบประเมินมีคะแนนเต็มเท่ากับ 60 คะแนน จากแบบประเมินจำนวน 15 ข้อ (4 ระดับ) โดยแยกเป็นรายละเอียด ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ทำการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง สภาพสังคมสมัยสุโขทัย มีคะแนนทั้งหมดเฉลี่ย 54.23 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก กลุ่มที่ 2 ทำการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง พระราชประวัติพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (ชุดที่ 1) มีคะแนนทั้งหมดเฉลี่ย 54.41 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก กลุ่มที่ 3 ทำการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง การอ่านศิลาจารึก มีคะแนนทั้งหมดเฉลี่ย 50.52 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับดี กลุ่มที่ 4 ทำการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง พระราชประวัติพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (ชุดที่ 2) มีคะแนนทั้งหมดเฉลี่ย 52.83 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 4 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ส่วนกลุ่มที่ 3 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า นักเรียนที่เรียนเรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม จะมีความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยได้ผลประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนจากการพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม พบว่า คะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.33 ซึ่งมากกว่าคะแนนของแบบทดสอบหลังเรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.35 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.29 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถทำคะแนนได้ดีขึ้น ค่า t ที่คำนวณได้ เท่ากับ -50.35 จากค่า t ที่ติดลบเนื่องมาจากค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบก่อนเรียนน้อยกว่าแบบทดสอบหลังเรียน และมีค่า df เท่ากับ 39 ซึ่งนำไปสู่ค่า t -Test ในตาราง t -distribution ที่ระดับ .05 เท่ากับ 1.684 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 คือ นักเรียนที่เรียนเรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม จะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเรียนของแบบทดสอบของผู้ที่เรียนจากการพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมในรายวิชาภาษาไทย

พื้นฐาน เรื่องศิลปาจารย์หลักที่ 1 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4 ผลการวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม เท่ากับ 0.82 หมายความว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 82 ซึ่งค่าดัชนีประสิทธิผลที่ได้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน เรื่องศิลปาจารย์หลักที่ 1 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียลนี้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น

3.5 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม พบว่า ในภาพรวมนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.30) โดยแยกเป็นรายละเอียดเรียงตามลำดับมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.82$, S.D.=0.29) ด้านเนื้อหาสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.30) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.33) ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.28)

4. สรุปผลและอภิปรายผล

4.1 สรุปผล

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม มีคุณภาพในด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการ อยู่ในระดับดีมาก ส่วนผลการหาประสิทธิภาพ พบว่า กลุ่มทดลองได้ทำการทดสอบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้คือ 80/80 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ด้านความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลในรายวิชาภาษาไทย พบว่า มีความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยได้ผลประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า คะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านดัชนีประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม พบว่า ร้อยละของคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 26.65 ร้อยละของคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 86.75 ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลปาจารย์หลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม มีค่าเท่ากับ 0.82 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.82 หรือคิดเป็นร้อยละ 82 และด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม พบว่า ในภาพรวมนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.30)

4.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน เรื่องศิลปาจารย์หลักที่ 1 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์การหาคุณภาพและประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม พบว่า สื่อการเรียนรู้มีคุณภาพในด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ส่วนผลการหาประสิทธิภาพจากกลุ่มทดลอง ได้ผลเท่ากับ 82.87/89.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้คือ 80/80 (เบรื่อง กุมุท, 2519) สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้ที่ผล 80 ตัวหลัง มากกว่า 80 ตัวหน้านั้น มีผลมาจากการที่สื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากคณะกรรมการที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามคำแนะนำจึงทำให้สื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ และนำไปทดลองตามขั้นตอน มีการปรับปรุงสื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด มีความทันสมัย แปลกใหม่ และสวยงาม ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้เนื้อหา อีกทั้งยังได้แนวทางในการเล่าเรื่องที่เรียนผ่านสื่อดิจิทัลที่มากขึ้นอีกด้วย และเป็นผลมาจากการที่มีระบบในการทำงานที่ชัดเจน กล่าวคือ ใน

การปฏิบัติได้ยึดหลักการออกแบบสื่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ ADDIE Model ของ Seel and Glasgow (ณัฐพล รำไพ, 2561) ใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาการเรียนจากการวิเคราะห์ผู้เรียน การออกแบบบทเรียนโดยเริ่มจากการเขียนผังงาน ออกแบบ Story Board ตลอดจนถึงการออกแบบบทเรียน สื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ไปดำเนินการทดลองใช้กับผู้เรียนโดยลำดับขั้นตอนนั้นได้เป็นไปตามกระบวนการของการวิจัยทุกขั้นตอน มีการปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอย่างเคร่งครัด จึงส่งผลให้สื่อการเรียนรู้มีคุณภาพ และผลการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยอนันต์ สาขะจันทร์ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม เพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติ และความคงทนทางการเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Output) หรือสื่อมีผลประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$) ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิรักษ์ สุโส (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหนังสือเรียนด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จากการศึกษาพบว่า หนังสือที่เรียนด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริมมีประสิทธิภาพ 81.06/82.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2) ผลการศึกษาความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล เมื่อพิจารณาผลการประเมินความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล พบว่า นักเรียนที่เรียนเรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม จะมีความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยได้ผลประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่านักเรียนที่เรียนเรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม จะมีความสามารถในการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยได้ผลประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวิจนา แก้วพณี (2560) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนามรดกดิจิทัลด้วยกระบวนการเล่าเรื่องแบบดิจิทัลแบบสืบสอบอย่างมีวิจารณ์ญาณบนเว็บ 3.0 เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลของนิสิต นักศึกษาสารสนเทศศาสตรบัณฑิต พบว่า ผลการประเมินเรื่องเล่ามรดกดิจิทัล พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างชิ้นงานเรื่องเล่ามรดกดิจิทัลที่นำเสนออยู่ในเกณฑ์ระดับดีขึ้นไปทุกคน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bernard and McNeil (2012) ทำการศึกษาเรื่อง การนำกระบวนการการเล่าเรื่องดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนการออกแบบการสอนโดยใช้ ADDIE โมเดล ผลการศึกษาค้นพบแนวทาง วิธีการ และเทคนิคต่างๆ ในการออกแบบ และหลักการประเมินผลผ่านเกณฑ์คะแนนแบบรูปรีด เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนต่อไปในอนาคต

3) ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนจากสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม โดยเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับคะแนนทดสอบหลังเรียน (Post-test) สรุปได้ว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) มีค่าเฉลี่ย 5.33 และคะแนนทดสอบหลังเรียน (Post-test) มีค่าเฉลี่ย 17.35 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน สูงกว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ส่งผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย นำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งจากวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ศึกษาจากสื่อด้วยตนเอง และการนำเสนอความรู้ที่ได้เรียนมาผ่านสื่อดิจิทัล นำมาซึ่งการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในบทเรียนส่งผลต่อความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในอดีตที่ผ่านมาที่มีการเน้นให้ผู้เรียนฟัง และคิดตามสิ่งที่ครูผู้สอนได้แนะนำเป็นส่วนใหญ่ หากผู้เรียนได้มีทางเลือกในการที่จะหาความรู้ หรือศึกษาความรู้ด้วยตนเองได้มากขึ้น จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้น มีการตื่นตัวในการที่จะศึกษาค้นคว้าที่เหมาะสมตามช่วงวัยของตนเอง ผลจากการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิรทัตต์ ภูริปัญญาคุณ (2557) ทำการศึกษาเรื่อง นวัตกรรมสื่อการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้การเล่าเรื่องแบบดิจิทัลสามมิติ ผลการศึกษาค้นพบว่า มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับอภิรักษ์ สุโส (2559) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนา

หนังสือเรียนด้วยเทคโนโลยีความจริงเสมือนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสมือน มีความก้าวหน้า และมีผลคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผลการวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม พบว่า ร้อยละของคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 26.65 ร้อยละของคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 86.75 ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม มีค่าเท่ากับ 0.82 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.82 หรือคิดเป็นร้อยละ 82 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และเกิดความสนใจในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันตามรูปแบบการนำเสนอความรู้ผ่านสื่อดิจิทัล มีการทบทวนสิ่งที่ได้ศึกษาทุกที่ทุกเวลาผ่านสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ส่งผลให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น ผลจากการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิรทัตต์ ฐริปัญญาคุณ (2557) ทำการศึกษาเรื่องนวัตกรรมสื่อการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้การเล่าเรื่องแบบดิจิทัลสามมิติ ผลของการดำเนินงานวิจัยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเรียนการสอนผ่านสื่อการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้การเล่าเรื่องแบบดิจิทัลสามมิติจะมีความพึงพอใจของสื่อการสอนภาษาอังกฤษได้ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.53 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

5) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, $S.D.=0.30$) เนื่องจากสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมนี้ เป็นสื่อที่มีความน่าสนใจ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ผลการประเมินความพึงพอใจ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จะอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เป็นหัวข้อที่มีผลการประเมินอยู่ในลำดับท้าย เนื่องมาจากการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีข้อขัดข้องบางช่วง ทำให้ผู้เรียนเมื่อได้ทำการศึกษารับรู้ด้วยตนเองเกิดการติดขัด และด้านการวัดและประเมินผลที่มีการประเมินผลในตอนท้ายกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีรูปแบบจำกัดนั้นก็คือใช้แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกเพียงรูปแบบเดียว ซึ่งผลจากการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญญา ขัตติยนนท์ และสุวิชัย พรธรา (2561) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้สื่อ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อการใช้อีสื่ออยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ยังมี Yu-Hsiu Hung (2016) และ Cagdas Erbas and Veyisel Demirel (2019) นักวิชาการต่างประเทศที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนผ่านการใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมในสถานการณ์ต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการใช้อีสื่ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

4.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้สำหรับครูผู้สอน

สำหรับสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมนี้ เน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเองเป็นสำคัญ โดยควรมีครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม เรื่องศิลาจารึกหลักที่ 1 ที่นักเรียนบางคนอาจยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการใช้ และรูปแบบในระบบปฏิบัติการ เนื่องจากยังไม่พบแพร่หลายในแหล่งการเรียนรู้ และเป็นสื่อที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นหากมีครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งผลดีต่อผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น

2) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้สำหรับนักเรียน

สำหรับนักเรียนที่มีการนำสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมนี้ไปใช้ประกอบการเรียนรู้นั้น ขั้นตอนแรกควรฟังคำแนะนำเบื้องต้นจากครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือนี้ และนักเรียนจะต้องเตรียมในเรื่องของเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น Smartphone หรือ Tablet และสัญญาณอินเทอร์เน็ต ขณะใช้สื่ออาจมีข้อจำกัดในเรื่องของการให้บริการเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตในบริเวณที่นักเรียนเข้าสู่สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่มีการใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อเชื่อมโยงตัวนักเรียนกับสื่อการเรียนรู้

เข้าด้วยกัน ดังนั้นห้องเรียน หรือสถานที่ที่นักเรียนจะใช้นั้น ควรตรวจเช็คหรือเตรียมความพร้อมก่อนการใช้สื่อ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมนั่นเอง

3) ข้อเสนอสำหรับผู้พัฒนาสื่อการเรียนรู้

สำหรับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงการคัดเลือกภาพประกอบ สำหรับการสร้างสื่อวีดิทัศน์ต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการประกอบเข้ากับการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ให้ได้สื่อที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับวัย และระดับของผู้เรียน รวมถึงการให้ความสำคัญกับการพิจารณาถึงความคมชัด ขนาดของไฟล์แอปพลิเคชันที่ผู้เรียนต้องทำการดาวน์โหลดลงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ รวมถึงระยะเวลาในการเรียนรู้ผ่านสื่อ นอกจากนี้ เมื่อได้นำสื่อไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านการใช้สื่อการเรียนรู้แล้วได้ให้ข้อเสนอแนะในแบบประเมินความพึงพอใจของการใช้สื่อไว้ว่า อยากให้ครูผู้สอนที่ทำการพัฒนาสื่อนี้ เพิ่มรูปภาพสำหรับใช้สแกนเข้าถึงข้อมูลให้หลากหลายมากขึ้น

จากข้อมูลทั้งหมดนี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม เพื่อให้ได้สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู และนักเรียนได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดเมื่อได้ใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมนี้

4.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลการใช้สื่อการเรียนรู้ ด้วยการวิจัยเชิงทดลอง โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อให้ได้ผลของการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรพัฒนาเทคโนโลยีความจริงเสริมสำหรับการนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ในห้องสมุดด้านต่างๆ หรือเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ห้องเกียรติประวัติ เป็นต้น

3) ควรพัฒนาสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมในสาระการเรียนรู้หน่วยอื่นๆ หรือรายวิชาอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น วรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ ภาพยนตร์โคลงประพาสธารทองแดง ชนิดของประโยคในภาษาไทย และคำราชาศัพท์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถทบทวนบทเรียนได้ตามความต้องการของผู้เรียน

5. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ร้าไพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัดสาตริ ดิถียนต์ และคณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ทุกๆ ท่านที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ จนกระทั่งวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน

6. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชัยอนันต์ สาขะจันทร์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม เพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติและความคงทนทางการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*.
- ณัฐพล ร้าไพ. (2561). *นวัตกรรม ฉบับนักเทคโนโลยีการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: วิสด้า อินเตอร์ปรีนท์.
- นิพนธ์ บริเวณันท์. (2552). *Augmented Reality เมื่อโลกความจริงผนวกเข้ากับโลกเสมือน*. สืบค้นจาก URL: http://www.ebooks.in.th/30348/Augmented_Reality.
- ปริญญา ขัตติยพันธ์ และสุวิชัย พรธชา. (2561). *รูปแบบสื่อปฏิสัมพันธ์ เรื่อง บรรยายภาคโลก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็ก ภาพการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. มหาสารคาม: คณะวิทยาการสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เป็รื่อง กุมท. (2519). *การวิจัยสื่อการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- เพ็ญ กิจระการ. (2546). *ดัชนีประสิทธิผล*. เอกสารประกอบการสอน, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชญ์สินี พุทธิทวีศรี, วรรณพรรณ ริมผล และดลใจ ชารเรือง. (2560). *นวัตกรรมสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง 3 มิติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์อย่างยั่งยืน*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- พิรพัฒน์ ภูมิปัญญาคุณ. (2557). *นวัตกรรมสื่อการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้การเล่าเรื่องแบบดิจิทัลสามมิติ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และสังคม วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สิริวัทนา แก้วนิก. (2560). *รูปแบบการพัฒนาารดกดิจิทัลด้วยกระบวนการเล่าเรื่องแบบดิจิทัลแบบสืบสอบอย่างมีวิจารณ์บนเว็บ 3.0 เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาสารสนเทศศาสตร์ปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรักษ์ สุโส. (2559). *การพัฒนาหนังสือเรียนด้วยเทคโนโลยีความจริงเสมือนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท*. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Bernard Ross Robin and McNeil. (2012). *What Educators Should Know about Teaching Digital Storytelling*. Texas: University of Houston.
- Cagdas Erbas and Veysel Demirer. (2019). *The effects of augmented reality on students' academic achievement and motivation in a biology courset*. Available from URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jcal.12350>.
- Khalifa, A. R. (2015). E-Learnine and Semantic Web. *International Journal of Intelligent Information Systems*. 4(5), 84-94.
- Rui, L., and Maode, D. (2012). *A Research on E- learning Resources Construction Based on Semantic Web*. Physics Procedio, 25, 1715 1719.
- Y.H. Hung, C.H. Chen and S.W. Huang. (2016). *Applying augmented reality to enhance learning: a study of different teaching materials*. Available from URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jcal.12173>,

ผู้เขียน

นายพิชญ จงเจริญ

นิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษา:

ปริญญาตรี ศศ.บ. ภาษาไทย

ปริญญาโท ศษ.ม. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.นัฐพล รำไพ

อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษา:

ปริญญาตรี ศอ.บ. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ปริญญาโท ศษ.ม. เทคโนโลยีการศึกษา

ปริญญาเอก ศษ.ด. เทคโนโลยีการศึกษา

การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถาม
ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล

Development of Augmented Reality Application by Using the Questioning
Method Based on Constructivism Theory to Enhance Analytical Skills of
Second Grade at St. Gabriel's College

นิตยา ย้อยแก้ว* และ ณัฐพล รำไพ¹

Nittaya Yoikaew and Nattaphon Rampai

¹ สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Program in Educational Communications and Technology, Faculty of Education, Kasetsart University

* Corresponding author e-mail: nittaya.yoi@sg.ac.th

Received: 06/06/2020, Revised: 26/06/2020, Accepted: 13/07/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนที่มีคุณภาพเหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทยร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถาม 3) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) สื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย 2) แบบประเมินคุณภาพสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม 3) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-Test โดยประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการศึกษาพบว่า 1) สื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.25$) และมีคุณภาพด้านเทคนิคอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.51$) ส่วนผลการหาประสิทธิภาพได้ผลเท่ากับ 89.83/90.32 สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ค่าดัชนีประสิทธิผลของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม มีค่าเท่ากับ 0.82 แสดงว่าสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมทำให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 82 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$)

คำสำคัญ: สื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถาม ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
ทักษะการคิดวิเคราะห์

Abstract

The purposes of this study were 1) to develop a virtual reality application on Thai idioms based on the 80/80 quality and efficiency criterion, 2) to compare Pre and Post student's analytical and creative thinking skills with the usage of Augmented Reality Application on the Thai idiom question, 3) to investigate the effectiveness index of a virtual reality application, and 4) to investigate students' satisfactions on the virtual reality application. The study was conducted with 30-second graders at Saint Gabriel's College. The research instruments were 1) a virtual reality

application on Thai Idioms, 2) an application's media quality evaluation questionnaire, 3) Pre and Post-test of a creative thinking skills achievement questionnaire, and 4) The virtual reality application's satisfaction survey on Thai Idioms topic. The Data was statistically analyzed with mean, standard deviation, and T-test. The research findings indicated that 1) the Virtual Reality Application on Thai Idioms showed the highest quality (Content, $\bar{X}$ =4.25, Technical, $\bar{X}$ =4.51) and showed efficiency at 89.83/90.32, relating the standard criteria (80/80), 2) the creative thinking skills achievement scores were significantly higher than the pre-test scores at the level of .05, 3) the effectiveness index was identified at 0.82 showing that the virtual reality application could promote the progress of students' learning at 82%, and 4) the student's satisfaction with the use of virtual reality application on Thai idioms were marked at the "highest" level ($\bar{X}$ =4.51).

Keywords: Augmented Reality Application, Questioning Method, Constructivism Theory, Analytical Skills

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐบาลจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัย เพื่อให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศ และเตรียมพร้อมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง บทบาทของการศึกษาที่ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะและความรู้ในเรื่องดังกล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถทางเทคโนโลยี มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเน้นที่องค์ความรู้ ความมีเหตุผล ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะต่างๆ ที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

การพัฒนาผู้เรียนตามการจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงควรเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในด้านการเสริมสร้างให้เกิดกระบวนการคิดด้วยตนเอง ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีกระบวนการโดยใช้เหตุผล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมสามารถดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทักษะการคิดวิเคราะห์ช่วยเสริมสร้างการแก้ปัญหาต่างๆ ช่วยให้นักเรียนมองเห็นปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา รู้จักปัญหาอย่างแท้จริง และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องมีเหตุผล การเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์จึงช่วยให้ผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ประเมินค่าเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างกระบวนการคิดให้กับผู้เรียนจึงมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดเป็น มีเหตุผล แก้ไขปัญหาได้ การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (จันทกานต์ สถาพรวงษา และสกันธ์ ม่วงสุน, 2557) ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการรับรู้สิ่งแวดลอมต่างๆ การเรียนการสอนดังกล่าวจึงเป็นวิธีการสอนที่น่าสนใจ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามจะกระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นส่งผลให้เกิดความเติบโตทางความคิดเป็นผู้มีวิจารณญาณในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ

การจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีส่วนสำคัญที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมาย ดังนั้นการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งในยุคปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับการเรียนรู้เป็นแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างมากเพราะเทคโนโลยีความจริงเสริม AR (Augmented Reality) เป็นเทคโนโลยีที่ผสานเอาโลกแห่งความจริง (Real) เข้ากับโลกเสมือน (Virtual) ผ่านอุปกรณ์ต่างๆ เช่น Tablet หรือ Smartphone ทำให้ภาพที่เห็นในจอภาพจะเป็น

วัตถุ (Object) ในลักษณะ 3 มิติ ด้วยความโดดเด่นของเทคโนโลยีความจริงเสริมนี้ เมื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนจึงเป็นการเรียนในแนวใหม่ สร้างความน่าสนใจให้นักเรียน สะดวก สามารถเข้าถึงบทเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นการเรียนรู้ในลักษณะที่แปลกใหม่ ทำท่ายและกระตุ้นการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่แตกต่างจากลักษณะเดิม สอดคล้องกับการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังสามารถแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากปัจจุบันเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมายในเรื่องของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เช่น การประสบปัญหาการเกิดฝุ่น PM 2.5 ซึ่งเป็นฝุ่นมลพิษทำให้มีผลต่อสุขภาพของนักเรียนในการเดินทางมาโรงเรียน ทำให้มักมีการประกาศหยุดเรียนเป็นกรณีพิเศษบ่อยครั้ง ส่งผลต่อการเรียนรู้และวันเวลาเรียนของนักเรียน ทำให้เรียนไม่ทันหรือเรียนไม่ครบตามเนื้อหาที่กำหนด ครูผู้สอนต้องเร่งสอนเพื่อให้สอนได้ครบตามเนื้อหา ส่งผลทำให้การเรียนรู้ไม่ราบรื่น ดังนั้น การนำสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม AR (Augmented Reality) เทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถาม มาใช้จัดการเรียนการสอน เรื่อง สำนวนไทย แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงมีความน่าสนใจในหลากหลายด้าน ทั้งในเรื่องของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมที่มีความแปลกใหม่ นำความรู้ในรูปแบบต่างๆ มารวบรวมไว้ได้ทั้งภาพ เสียง วิดีโอ สามารถผสมผสานโลกของความจริงและโลกความจริงเสริมเข้าด้วยกัน สามารถเข้าถึงได้ง่ายในทุกที่ทุกเวลาตอบสนองการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ช่วยลดปัญหาเรื่องการหยุดเรียนกรณีพิเศษ อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมในยุคปัจจุบันที่มีภาวะเสี่ยงในการใช้ชีวิต สื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม AR (Augmented Reality) จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการนำมาจัดการเรียนการสอนที่ช่วยกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงจากสื่อโมเดล 3 มิติ ซึ่งเป็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบ โดยแสดงผลออกมาในรูปแบบของสื่อปฏิสัมพันธ์ที่มองเห็น ควบคุม และสัมผัสได้ผ่านหน้าจอ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สนุกสนาน เกิดจินตนาการ นำไปสู่การวิเคราะห์ความหมายที่แท้จริงของสำนวนไทย

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม (AR: Augmented Reality) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อทำการศึกษาดังประสิทธิภาพของการใช้สื่อความจริงเสริม สามารถช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ดีไม่น้อยเพียงใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยมีเทคโนโลยี AR เทคโนโลยีความจริงเสริมประกอบการสอนที่เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับนักเรียนตามช่วงวัยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ที่มีคุณภาพเหมาะสม และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
- 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ในรายวิชาภาษาไทย
- 3) เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย
- 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จะมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมเรื่องสำนวนไทยร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วย 9 ห้อง รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 423 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างมาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเลือกห้อง ห้องที่ได้คือ ห้อง ป.2/8 จำนวน 30 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) สื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย
- 2) แบบประเมินคุณภาพสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย
- 3) แบบทดสอบวัดทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย
- 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย

2.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

- 1) การสร้างสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย โดยใช้โปรแกรม Unity 3D ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมโดยใช้แนวการออกแบบตามหลักการ ADDIE Step มีขั้นตอนการสร้าง 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) วิเคราะห์ปัญหาด้านการเรียนการสอน (2) วิเคราะห์ด้านผู้เรียน (3) วิเคราะห์ด้านเนื้อหา และ (4) วิเคราะห์ด้านวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เมื่อวิเคราะห์ด้านต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงปัญหาของการวิจัย

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียน (2) กำหนดการออกแบบสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักการของ ADDIE Step โดยการสร้าง Story Board และ (3) กำหนดการออกแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องสำนวนไทย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ (1) การสร้างสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย โดยนำ Story Board สื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว มาสร้างสื่อโดยใช้โปรแกรมต่างๆ และ (2) นำสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ที่ดำเนินการสร้างตาม Story Board ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านเทคนิค และนำข้อเสนอต่าง ๆ มาปรับปรุง จนได้สื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทยที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implementation) นำสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทยที่ได้ทำการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ และหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไขต่อไป

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) การสร้างแบบประเมินคุณภาพของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านเทคนิค

2) การสร้างแบบประเมินคุณภาพของการพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย โดยประเมิน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา และด้านเทคนิค แต่ละด้านแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ส่วนของข้อมูลผู้ตอบแบบประเมินคุณภาพของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม

ตอนที่ 2 ส่วนของแบบประเมินคุณภาพของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม

ตอนที่ 3 ส่วนของการเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำผลการประเมินไปหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละข้อแล้ว นำมาเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งมีการแปลผลตามระดับค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้

3) การสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ดังนี้

3.1) ผู้วิจัยทำการศึกษาเนื้อหาวิชาและกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้เพื่อวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยสร้างข้อสอบชนิดปรนัย 3 ตัวเลือก

3.2) จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมเพื่อปรับปรุงแก้ไข หลังจากที่ได้แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว

3.3) นำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กประถมศึกษาตอนต้น (IOC) นำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูค่าดัชนีความสอดคล้อง และพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีคะแนนเฉลี่ย 0.67–1.00 ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป

3.4) นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างและผ่านการเรียนรู้ในจุดประสงค์ของแบบทดสอบแล้ว

3.5) นำแบบทดสอบไปตรวจสอบให้คะแนน เพื่อนำผลการทดสอบที่ได้มาหาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) จากข้อสอบ 25 ข้อ

3.6) คัดเลือกข้อสอบที่เหมาะสมมีคุณภาพตามเกณฑ์เพื่อใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ข้อ

4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย โดยศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา และหลักการออกแบบสอบถามความพึงพอใจ จากนั้นนำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าร้อยละ คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

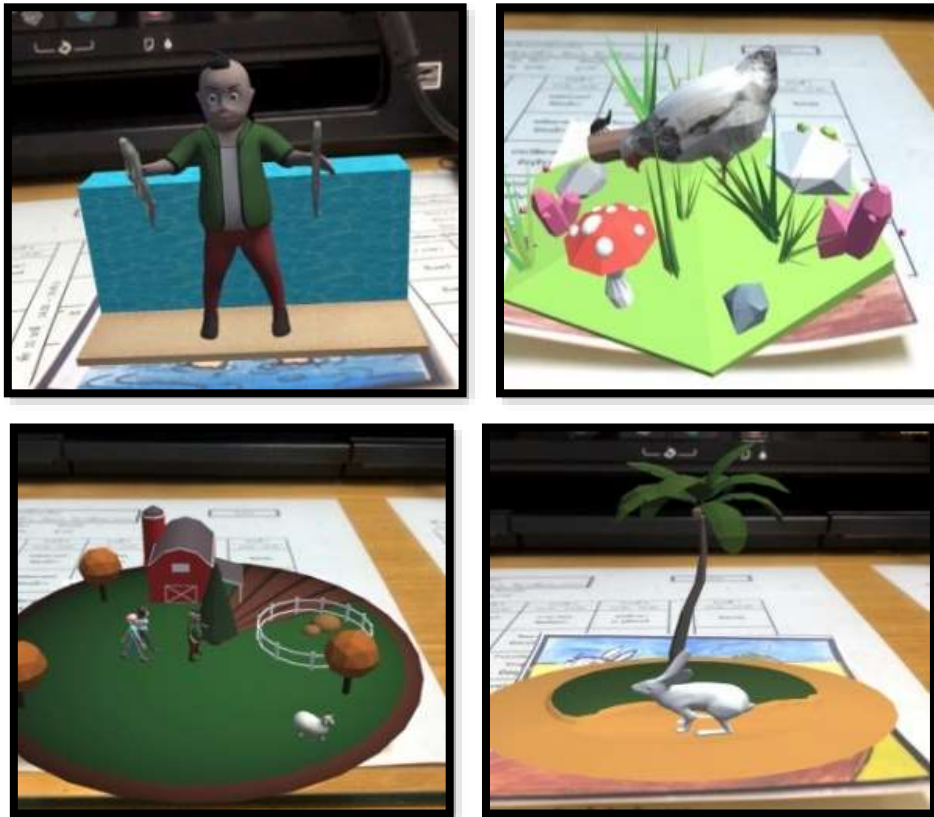
2) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยข้อมูล 2 กลุ่ม ที่ไม่อิสระจากกัน (Dependent Sample t-Test) คำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล มีคุณภาพด้านเนื้อหาผลการประเมินอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.25$) ด้านเทคนิคและวิธีการผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.51$) และผลการหาประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทยพบว่า ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.83 และคะแนนการทดสอบหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 90.32 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้

เป็นผลมาจากสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมเป็นสื่อที่น่าสนใจ มีความแปลกใหม่ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สนใจบทเรียนมากยิ่งขึ้นจึงส่งผลให้มีผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ภาพที่ 1 แสดงตัวอย่าง สื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย

3.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน พบว่า คะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่าง จากการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความเป็นจริงเสริม

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	20	8.00	1.81	23.316	.000*
หลังเรียน	20	17.97	2.16		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียน

ผลการศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียน พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เท่ากับ 0.82 ซึ่งแสดงว่าสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม สามารถทำให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 82

3.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) โดยรายการประเมินที่นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และมีคะแนนสูงสุดคือ ข้อที่ 9 นักเรียนได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และนำมาใช้ประโยชน์ด้านการเรียนได้ ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.60) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ข้อที่ 7 การเรียนด้วยสื่อความจริงเสริมมีความสะดวก ($\bar{X}=4.67$, S.D.=0.55) และลำดับที่ 3 ได้แก่ ข้อที่ 6 เนื้อหาของบทเรียนในสื่อความจริงเสริม ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.56) ส่วนประเด็นความพึงพอใจที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดได้แก่ ข้อที่ 4 สื่อความจริงเสริมมีการใช้ภาพและข้อความที่น่าสนใจ ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.72)

4. สรุปผลและอภิปรายผล

4.1 สรุปผล

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

- 1) การประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.25$) ผลการประเมินด้านเทคนิคและวิธีการอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.51$)
- 2) การหาประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย พบว่า ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.83 และคะแนนการทดสอบหลังเรียนร้อยละ 90.32 หรือ 89.83/90.32 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้คือ 80/80 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้
- 3) การเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน พบว่า คะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างจากการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- 4) การศึกษาคำดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ พบว่า คำดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ 0.82 แสดงว่าสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย สามารถทำให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 82
- 5) การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51

4.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

- 1) ผลการศึกษาคูณภาพและการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า สื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทยมีคุณภาพในด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.25$) และมีคุณภาพด้านเทคนิคและวิธีการอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.51$) ในการทดสอบหาประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน โรงเรียนเซนต์คาเบรียล มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (เป็รื่อง กุมท, 2553) ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบของการออกแบบสื่อความจริงเสริมเพื่อใช้ในการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจ สอดคล้องกับเนื้อหาที่มีความถูกต้อง มีรูปแบบที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิด

ความสนใจอยากเรียนรู้ สามารถอธิบายให้เห็นภาพและเข้าใจได้ง่าย โดยผู้วิจัยได้ปรึกษากับคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านเนื้อหา และด้านเทคนิควิธีการจากหลากหลายสถาบัน และได้ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพสอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนตามทักษะ/สมรรถนะ (Competency-based Approach) โดยนำวิธีการและนวัตกรรมการเรียนรู้มาบูรณาการกับเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิดขั้นสูง

2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล พบว่า มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชัน ความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย มีวิธีการนำเสนอเนื้อหาเรียนในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจที่นักเรียนยังไม่เคยได้เรียนมาก่อนจึงสร้างความตื่นต่อน่าสนใจ สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียน ส่งผลให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ดี สอดคล้องกับการวิจัยของอุบล ทองปัญญา (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนด้วยสื่อความเป็นจริงเสริมในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนก่อนและหลังการใช้สื่อความเป็นจริงเสริมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยให้การนำเสนอเนื้อหามีประสิทธิภาพ โดยสามารถปรับให้เข้ากับความเข้าใจ ความสามารถ และให้เข้ากับความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้มากขึ้น และความเข้าใจนั้นได้นำไปสู่การช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งที่ผู้เรียนได้รับรู้หรือพบเห็น จนทำให้สามารถหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นได้ นั่นคือการทำให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพได้

3) ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.82 ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 82 แสดงให้เห็นว่า สื่อการเรียนรู้อัจฉริยะ เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้มีผลการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นหลังจากเรียนด้วยสื่อความจริงเสริม โดยสื่อความจริงเสริมเป็นสื่อการเรียนรู้อัจฉริยะที่มีความทันสมัย กระตุ้นนักเรียนให้อยากเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การคิดวิเคราะห์โดยใช้ภาพและเสียงเป็นสื่อแนวทาง ทำให้เข้าใจความหมายและลักษณะต่างๆ ของสำนวนไทยได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยของพรรัตน์ ย้อยพระจันทร์ (2560) เรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าสื่อความจริงเสริมสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความก้าวหน้าได้จริง

4) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริม เรื่องสำนวนไทย ในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีความคิดเห็นว่า การเรียนด้วยสื่อความจริงเสริม เป็นสื่อที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากเป็นสื่อการเรียนรู้อัจฉริยะในรูปแบบใหม่ มีภาพเคลื่อนไหวสวยงามกับโลกแห่งความจริง ประกอบกับการอธิบายทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจึงช่วยสร้างการเรียนรู้ในมิติใหม่ให้เกิดขึ้นได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยของอุไรวรรณ ศรีไชยเลิศ และสรเดช ครุฑจ้อน (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการสอนด้วยเทคโนโลยีโลกเสมือนจริง 2 มิติ แบบมีปฏิสัมพันธ์ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อความจริงเสริม อยู่ใน

ระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ประกอบการสอนสามารถสร้างความน่าสนใจ และดึงดูดผู้เรียนให้อยากเรียนรู้ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนได้จริง

4.3 ข้อเสนอแนะ

1) ควรพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมในการเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ต่อไป เนื่องจากการเรียนด้วยสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมมีความน่าสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้นักเรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นสื่อการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบใหม่ นักเรียนจึงเกิดความรู้สึกรักอยากเรียนรู้ในเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งมีการเข้าถึงได้ง่าย สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ สามารถรวบรวมทั้งสื่อ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ และวิดีโอต่างๆ ไว้ในแอปพลิเคชันเพียงแอปเดียว ทำให้สะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมาก จึงควรมีการพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมในการเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ต่อไป

2) การพัฒนาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจศึกษาและพัฒนาต่อในเรื่องของสีในภาพเคลื่อนไหวให้มีความสมจริงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนจากการเรียนด้วยสื่อความจริงเสริมมีผลการประเมินในประเด็นดังกล่าวให้ผลความพึงพอใจน้อยที่สุด จึงควรศึกษาการใช้เทคนิคในการสร้างที่เสมือนจริงมากยิ่งขึ้น สามารถตอบโต้กับผู้เรียนในมิติที่หลากหลาย จะส่งผลให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของสื่อความจริงเสริมมากยิ่งขึ้น

3) ควรพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันให้นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัด และรายงานผลการทำแบบฝึกหัดในแอปพลิเคชันได้ด้วย เพื่อให้นักเรียนได้รู้ถึงความก้าวหน้าในการเรียนของตน และเพื่อเสริมสร้างการปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้อีกด้วย

5. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ร้าไพ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัดสาตริ ดิถียนต์ รวมถึงคณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะผู้บริหาร และคณะครูโรงเรียนเซนต์คาเบรียลทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการทดลองเก็บข้อมูลแก่ผู้วิจัย จนทำให้การทำวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

6. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล*. สืบค้นจาก URL:

<http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=75>,

จันทกานต์ สถาพรวงษา และสกนธ์ ม่วงสุน. (2557). *การออกแบบและพัฒนาหนังสือเรียนที่เทคโนโลยีฮอตเมนต์โต้ตอบได้* ในการนำเสนอภาพประกอบแบบสามมิติ. (รายงานการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

นพรัตน์ ย้อยพระจันทร์. (2560). *การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เป็รื่อง ภูมิ. (2553). *ประมวลสาระชุดวิชา 27712 เทคโนโลยีและสื่อสารการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อุบล ทองปัญญา (2559). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนด้วยสื่อความเป็นจริงเสริมในระดับอุดมศึกษา*. สืบค้นจาก URL: http://www.thai-explore.net/file_upload/submitter/file_doc/d2d5f4badeb9d6db95fbeb0b86520df3.pdf

อุไรวรรณ ศรีไชยเลิศ และสรเดช ครุฑจ้อน. (2560). การพัฒนาสื่อการสอนด้วยเทคโนโลยีโลกเสมือนจริง 2 มิติ แบบมีปฏิสัมพันธ์ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การประชุมสวนสุนันทาวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชาติ ครั้งที่ 1 การสร้างสรรค์และนวัตกรรมก้าวสู่ประเทศไทย 4.0. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ผู้เขียน

นางสาวนิตยา ย้อยแก้ว

นักศึกษาปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษา:

ปริญญาตรี ศศ.บ. ภาษาไทย

ปริญญาโท ศษ.ม. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (กำลังศึกษา)

รองศาสตราจารย์ ดร.นัฐพล ร้าไพ

หัวหน้าภาควิชาและอาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษา:

ปริญญาตรี ศอ.บ. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ปริญญาโท ศษ.ม. เทคโนโลยีการศึกษา

ปริญญาเอก ศษ.ด. เทคโนโลยีการศึกษา

การพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง: กรณีศึกษาจอมบึงมาราธอน

Development of Map Applications for Running Events: A Case Study of Chombueng Marathon

ภาคิน ทองหล่อ¹ ชัญชัย จินดา¹ และ นาวัน คงรักษา^{1*}
Phakin Thonghor, Chanchai jinda and Nawin Kongrugsra

¹ สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลมีเดีย คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Department of Digital Media Technology, Faculty of Industrial Technology, Muban Chombueng Rajabhat University

* Corresponding author e-mail: nawin30@hotmail.com

Received: 03/03/2021, Revised: 19/04/2021, Accepted: 23/04/2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีศึกษาจอมบึงมาราธอน และประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีศึกษาจอมบึงมาราธอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ คณาจารย์ และบุคลากรที่ร่วมจัดงานจอมบึงมาราธอน โดยเลือกจากคำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ 2611/2562 ฝ่ายอาคาร สถานที่ จราจร ที่พัก ที่จอดรถ และการรักษาความปลอดภัย จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความต้องการของฟังก์ชันการทำงาน 2) ด้านฟังก์ชันการทำงาน 3) ด้านการใช้งาน 4) ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม และ 5) ด้านความปลอดภัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลศึกษาและพัฒนาพบว่า 1) แอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีศึกษาจอมบึงมาราธอนมีฟังก์ชันในการเลือกสถานที่ที่เป็นหมวดหมู่ ได้แก่ ที่จอดรถ ที่พัก จุดลงทะเบียน บริการอื่นๆ จากนั้นจะแสดงแผนที่ และจุดหมาย อีกทั้งเชื่อมต่อ API Google Map ในการแสดงเส้นทาง และ 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน ด้านความต้องการของฟังก์ชันการทำงาน อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.41$) โดยแอปพลิเคชันสามารถประมวลผลรายการได้ถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้ใช้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.48) ด้านฟังก์ชันการทำงาน อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.38$) โดยแอปพลิเคชันมีความรวดเร็วในการประมวลผลอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.50) ด้านการใช้งาน อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.39$) โดยความง่ายต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.48) ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.39$) โดยผลลัพธ์ที่ได้ช่วยลดเวลาและทรัพยากรในการทำงาน อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.51) และด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.22$) โดยการควบคุมให้ผู้ใช้ใช้งานตามสิทธิของตนอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.63)

คำสำคัญ: แอปพลิเคชัน แผนที่ จอมบึงมาราธอน

Abstract

The objectives of this research were to study and develop a running map application: a case study of Chom Bueng Marathon and assess the performance of a running unning map application. The sample group was 15 persons. They were faculty members and personnel who participated in the running event by the 2611/2019 memo under the Department of Building, Traffic, Accommodation, Parking, Chom Bueng Rajabhat University. The application's performance questionnaire was applied in the data collection. The questionnaire was evaluated in 5 areas: 1) The need of function 2) The work functions, 3) The applications, 4) the program outcome, and 5) Safety. The statistics used in the data analysis were mean and standard deviation. The results of the study found that: 1) The running map application identified the place by category, parking, accommodation, registration point, other services; and the application showed map and destination connecting to the Google Map API to display the route, and 2) the evaluation of application performance function was 4.41 as the overall average. The application correctly processed the list to meet the user's needs at a very good level ($\bar{x}=4.66$, SD=0.48). Functionality has a total mean of

4.38. It was found that the application speed was very good ($\bar{X}$ =4.60, SD=0.50). The overall average of the application was 4.39, and the ease of application usage was found to be very good ($\bar{X}$ =4.66, SD=0.48). The results obtained from the program had an overall mean of 4.39 and found that the results showed a good reduction in time and resources ($\bar{X}$ =4.46, SD=0.51). The mean was 4.22 and found that the control of users was good ($\bar{X}$ =4.40, SD=0.63).

Keywords: Application, Map, Chombueng Marathon

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีผู้ใช้งานสมาร์ทโฟนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จากสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในประเทศไทยมีผู้ใช้งานสมาร์ทโฟน 56.70 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561) เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน และในอนาคตกการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเชื่อมต่อกับเทคโนโลยีจะมีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตที่สามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว โดยผู้ใช้กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ นักศึกษา พนักงานบริษัท และประชาชนทั่วไป ที่เป็นวัยรุ่นจนถึงวัยกลางคน แอปพลิเคชันเป็นโปรแกรมที่ทำงานบนโทรศัพท์มือถือ และแท็บเล็ตหรืออุปกรณ์พกพา มีทั้งโปรแกรมที่ช่วยในการทำงาน โปรแกรมเกม และโปรแกรมอำนวยความสะดวกบนมือถือ เป็นต้น ทำให้มีการพัฒนาเกิดขึ้นมาตอบสนองการใช้งานในด้านต่างๆ มากขึ้น เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ ในปัจจุบันผู้ใช้งานสามารถเลือกดาวโหลด และติดตั้งลงเครื่องเพื่อใช้งานได้ด้วยตนเอง ผู้ใช้สามารถศึกษาเนื้อหาได้โดยไม่ต้องเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อขยายขอบเขตการเรียนรู้ให้มีความกว้างขวางและรวดเร็วมากขึ้น ในปัจจุบันโทรศัพท์มือถือเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากง่ายต่อการพกพา และสะดวกในการใช้งาน จึงทำให้มีการพัฒนาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น มีการนำโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ตมาใช้ในการสืบค้นข้อมูล และในด้านอื่นๆ ซึ่งง่ายต่อการเข้าถึงกลุ่มคนได้ทุกเพศทุกวัยไม่ว่าจะอยู่นอกพื้นที่หรือตัวเมือง โทรศัพท์มือถือจึงเป็นช่องทางใหม่ที่ปรับเปลี่ยนและกระจายความรู้ให้เข้าถึงอย่างมากมาย (สายฝน พรหมเทพ, กฤติกา สังขวดี และปัญญา สังขวดี, 2559) อีกทั้งโมบายแอปพลิเคชัน และเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนามากขึ้นจากค่ายผู้ผลิตสมาร์ทโฟน มักจะเป็นระบบปฏิบัติการที่เป็นที่นิยม คือ iOS และ Android โดยระบบปฏิบัติการ Android มีการเปิดให้ผู้สนใจสามารถพัฒนา และต่อยอดแอปพลิเคชันที่อยู่บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ได้ เพื่อให้ได้แอปพลิเคชันที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ใช้งานอุปกรณ์เคลื่อนที่ที่ได้รับแนวโน้มในการใช้โปรแกรมต่างๆ เพื่อตอบสนองกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่ต้องการความสะดวกสบายมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งการใช้โมบายแอปพลิเคชันกลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน (ธนกฤต โพธิ์จี้, 2560)

จอมบึงมาราธอน เป็นงานวิ่งที่ได้รับการยอมรับจากนักวิ่งเพื่อสุขภาพทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีมากกว่า 5,000 คนทุกปี ซึ่งนับว่ามากในช่วงเวลานั้น ต่อมาปี 2532 ได้เพิ่มระยะทาง 21.1 กม. เข้าไปด้วย จึงเปลี่ยนชื่องานเป็น "จอมบึงครึ่งมาราธอน" และปี 2542 คณะกรรมการจัดการแข่งขันเพิ่มการวิ่งมาราธอนระยะทาง 42.195 กม. ขึ้น จึงเปลี่ยนเป็น "จอมบึงมาราธอน" (Runningconnect, 2563) จากสถิติเมื่อปี 2559 จอมบึงมาราธอน ครั้งที่ 31 มีนักวิ่งทั้งหมด 12,200 คน โดยเป็นนักวิ่งในระยะต่างๆ ประกอบด้วย ระยะมาราธอน จำนวน 5,200 คน ระยะฮาล์ฟมาราธอน จำนวน 4,000 คน และระยะมินิมาราธอน จำนวน 3,000 คน ส่วนนักวิ่งที่พลาดหวังในครั้งนี้ จำนวน 1,369 คน

จากการที่มีจำนวนผู้เข้าร่วมจำนวนมากจากหลายจังหวัด ซึ่งผู้เข้าร่วมงานกลุ่มนี้บางครั้งต้องเดินทางไปยังอาคารสถานที่ใหม่ๆ ที่ตนเองไม่ทราบตำแหน่งของห้องหรือสถานที่ปลายทางในอาคารนั้นๆ ทำให้เสียเวลาในการค้นหา แม้ว่าในบางอาคารจะมีจุดประชาสัมพันธ์ให้ทำการสอบถามเส้นทาง แต่ถ้าจุดหมายปลายทางดังกล่าวมีระยะทางไกลจากจุดตั้งต้น และเส้นทางเดินมีความซับซ้อน ก็อาจทำให้เกิดความสับสนในระหว่างทางที่เดินได้

อีกทั้งงานจอมบึงมาราธอน ยังไม่มีแผนที่ที่ใช้นับอุปกรณ์เคลื่อนที่ที่สามารถบอกข้อมูล อาคาร และเส้นทางได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอนบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานจอมบึงมาราธอน สามารถทราบถึงข้อมูล เส้นทาง และอาคารได้

1.2 วัตถุประสงค์งานวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาและพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีศึกษาจอมบึงมาราธอน
- 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีศึกษาจอมบึงมาราธอน

2. ระเบียบวิธีวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากคณาจารย์ และบุคลากรที่ร่วมจัดงาน จอมบึงมาราธอน เลือกจากคำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ 2611/2562 ฝ่ายอาคาร สถานที่ จราจร ที่พัก ที่จอดรถ และการรักษาความปลอดภัย จำนวน 15 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันโดยมีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 1.2) ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอน ประกอบด้วย ด้านความต้องการของฟังก์ชันการทำงาน ด้านฟังก์ชันการทำงาน ด้านการใช้งาน ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม และด้านความปลอดภัย
- 2) ขั้นตอนการพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอน ในการพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอน ผู้วิจัยได้ใช้วัฏจักรการพัฒนาระบบงาน SDLC แบบ Waterfall Model ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้
 - 2.1) ขั้นตอนของการวางแผนการทำงาน โดยการกำหนดงานของสมาชิก แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนออกแบบระบบกับพัฒนาแอปพลิเคชัน และกำหนดระยะเวลาในการพัฒนาในแต่ละส่วน
 - 2.2) ขั้นตอนของการออกแบบ แบ่งออกได้ 2 ส่วน คือ ออกแบบระบบการทำงานของแอปพลิเคชัน และออกแบบหน้าตาของแอปพลิเคชัน
 - 2.3) ขั้นตอนการพัฒนาระบบ ใช้ภาษาจาวา และโปรแกรม Android Studio ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน
 - 2.4) ขั้นตอนการทดสอบระบบ โดยให้กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นคนทดลองใช้งานแอปพลิเคชัน
- 3) ขอบเขตของการพัฒนาแอปพลิเคชัน
 - 3.1) การพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอนรองรับเฉพาะระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์เท่านั้น
 - 3.2) ข้อมูลที่ใช้ในแอปพลิเคชันเป็นข้อมูลของจอมบึงมาราธอนปี 2563
 - 3.3) นำเสนอข้อมูลเส้นทาง และนำทางไปยังที่พัก สถานที่จอดรถ ประชาสัมพันธ์ ห้องน้ำสาธารณะ ที่ฝากของ ศูนย์อาหาร จุดลงทะเบียน และป้อมยาม

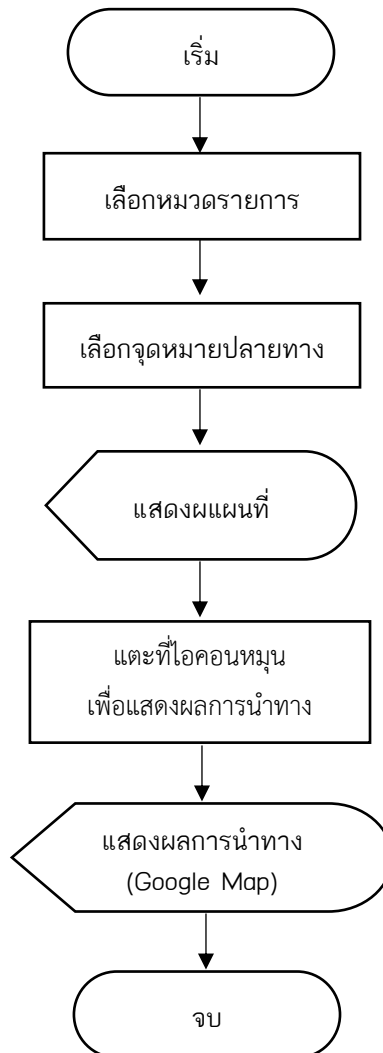
3. ผลการวิจัย

3.1 ศึกษาและพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีศึกษาจอมบึงมาราธอน

- 1) ผลการศึกษาความต้องการของผู้ใช้ ในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาความต้องการของผู้ใช้ จากการสัมภาษณ์ และสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิ่งจอมบึงมาราธอน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เข้าร่วมงานจอมบึงมาราธอน ที่สามารถทราบถึงข้อมูล เส้นทาง และอาคารได้ โดยสรุปผลความต้องการดังนี้
 - เส้นทางที่พัก เช่น อาคาร และสถานที่กางเต็นท์ เป็นต้น
 - เส้นทางสถานที่จอดรถ
 - เส้นทางประชาสัมพันธ์
 - เส้นทางห้องน้ำสาธารณะ
 - เส้นทางที่ฝากของ
 - เส้นทางศูนย์อาหาร
 - เส้นทางจุดลงทะเบียน เช่น ช่างภาพ รับบิบ (BIB) เป็นต้น
 - ป้อมยาม

จากการศึกษาความต้องการของผู้ใช้ทำให้ได้ข้อสรุปข้างต้นเพื่อใช้ในขั้นตอนการออกแบบต่อไป
 2) ผลของการออกแบบ และพัฒนาแอปพลิเคชัน ในส่วนของการออกแบบแอปพลิเคชันมีขั้นตอน 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

2.1) Flow Chart

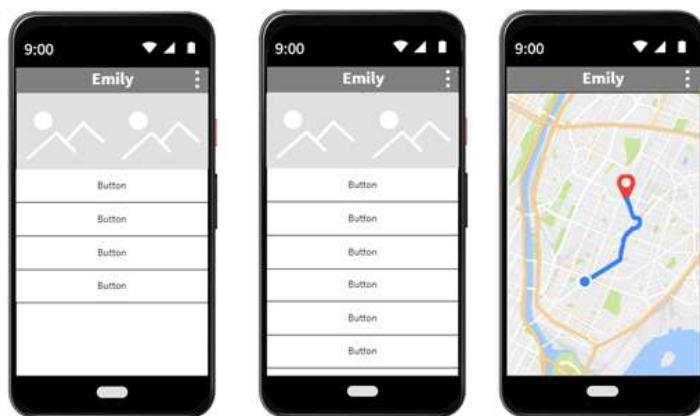

ภาพที่ 1 Flowchart แอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอน

ขั้นตอนการทำงานของแอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอนมีดังนี้

1. เลือกประเภทรายการที่ต้องการ เช่น ที่พัก ที่จอดรถ จุดลงทะเบียน บริการอื่นๆ
2. จากการเลือกประเภทรายการที่ต้องการแล้วเสร็จ จะเข้าสู่การเลือกจุดหมายที่ต้องการ และสามารถย้อนกลับไปหน้าเลือกประเภทรายการ
3. แสดงแผนที่ และสามารถย้อนกลับไปหน้าเลือกจุดหมายปลายทางได้
4. เข้าสู่ Google Map เพื่อแสดงผลการนำทาง

1.2) Wireframe

ภาพที่ 2 Wireframe แอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอน

จากภาพที่ 2 การออกแบบโครงสร้างแอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอน โดยมีรายละเอียดดังนี้
หน้าแรก ออกแบบให้เป็นแถบรายการของหมวดหมู่ต่างๆ โดยเรียงลำดับจากบนลงล่างมีขนาดเท่ากัน

หน้าที่สอง ออกแบบให้เป็นแถบรายการจุดหมายของสถานที่ โดยเรียงลำดับจากบนลงล่างมีขนาดเท่ากัน

หน้าที่สาม ออกแบบให้เป็นหน้าแสดงแผนที่

1.3) ส่วนประสานงานกับผู้ใช้ (User Interface)

ภาพที่ 3 ส่วนประสานงานกับผู้ใช้ (User Interface) แอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอน

จากภาพที่ 3 พัฒนาจาก Wireframe โดยการใส่สี ขนาดตัวอักษร รูปแบบตัวอักษร และรูปไอคอน เพื่อให้แอปพลิเคชันใช้งานได้ง่าย และน่าใช้งาน โดยมีรายละเอียดการออกแบบดังต่อไปนี้

- สีที่ใช้ในการออกแบบมีต้นแบบมาจากสีประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง คือ

สีน้ำเงิน

สีเขียว

สีเหลือง

แต่เนื่องด้วยสีที่มีความแตกต่างกันมากจึงทำให้ไม่สามารถนำมาใช้งานได้ จึงจำเป็นที่จะต้องปรับสีให้มีความกลมกลืนกันดังต่อไปนี้

#29648c

#509672

#397085

#62cf96

#477980

- ไอคอน (Icon)

ผู้วิจัยได้นำ ไอคอน (Icon) หรือ สัญลักษณ์ ที่ใช้แทนความหมาย และตัวอักษรเพื่อความง่าย และสวยงามมาใช้ มาใช้งานกับแอปพลิเคชันโดยมีรายละเอียดดังนี้

แทนความหมาย สถานที่จอดรถ

แทนความหมาย ศูนย์อาหาร

แทนความหมาย สถานที่พัก

แทนความหมาย สถานที่กลางเดินท์

แทนความหมาย ประชาสัมพันธ์

แทนความหมาย ห้องน้ำ

แทนความหมาย สถานที่ปฐมพยาบาล

แทนความหมาย สถานที่ฝากของ

แทนความหมาย สถานที่ลงทะเบียนรับหมายเลขประจำตัว (BIB)

แทนความหมาย สถานที่ลงทะเบียนถ่ายภาพ

แทนความหมาย ป้อมยาม

- รายการสถานที่อาคารพัก ผู้วิจัยแบ่งสถานที่พักออกเป็น 2 หมวด คือ อาคาร และสถานที่ทางเดินท์
- รายการอาคาร ประกอบด้วย อาคาร 1 อาคาร 2 อาคาร 3 อาคาร 4 อาคาร 5 อาคาร 6 อาคาร 7 อาคาร 8 อาคาร 9 อาคาร 10 อาคาร 11 อนุบาลทานตะวัน อาคารเกษตร โรงยิม ชั้น 2 อาคารแปรรูป และอาคารครูพันธ์บึง เป็นต้น
- รายการสถานที่ทางเดินท์ ประกอบด้วย สนามฟุตบอล สวนสุขภาพ และหมู่บ้านสร้างสุข เป็นต้น
- รายการสถานที่จอดรถ ประกอบด้วย ตึกอำนวยการ อาคารบัณฑิตวิทยาลัย อาคารแปรรูป บ้านเกาะ ปางช้าง วังมะเดื่อ แสนกะบะ สวนสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลจอมบึง วัดจอมบึง ลานจอดรถของเทศบาล ลานเทศบาลให้อาหารลิง บริเวณรอบตึก 4 เวทีเชิงเขา ดงสะเดา 1 ดงสะเดา 2 ตรงข้ามไทรบุรี และบ้านไร่ดอกแก้ว เป็นต้น
- ลิสต์รายการสถานที่ลงทะเบียน ประกอบด้วย ลงทะเบียนรับหมายเลขประจำตัว (BIB) และลงทะเบียนถ่ายภาพ เป็นต้น
- ลิสต์รายการบริการอื่นๆ ประกอบด้วย ประชาสัมพันธ์ ห้องน้ำสาธารณะ รถพยาบาล ฝากของ ศูนย์อาหาร และป้อมยาม เป็นต้น

1.4) การพัฒนาระบบ

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาระบบบนโปรแกรม แอนดรอยด์ สตูดิโอ (Android Studio) ด้วยภาษา จาวา ซึ่งในการพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่จอมบึงมาราธอนมีการเชื่อมต่อกับ API จาก Google Map เพื่อแสดงผลการนำทาง

3.2 ผลการประเมินประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 ผลแสดงจำนวน และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ทดลองใช้แอปพลิเคชัน

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	12	80.00
	หญิง	3	20.00
ภาพรวม		15	100.00

ข้อมูลทั่วไปของผู้ทดลองใช้แอปพลิเคชัน จากทั้งหมด จำนวน 15 คน พบว่า มีเพศชาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และเพศหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตารางที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านความต้องการของฟังก์ชันการทำงาน

รายละเอียด	ผลการประเมิน		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. แอปพลิเคชันสามารถดำเนินกระบวนการในการทำงานได้ตามความต้องการของผู้ใช้	4.53	0.64	ดีมาก
2. แอปพลิเคชันสามารถแสดงข้อมูลให้ผู้ใช้ทราบตามที่ผู้ใช้ต้องการ	4.20	0.56	ดี
3. แอปพลิเคชันสามารถประมวลผลรายการได้ถูกต้อง ตรงตามความต้องการของผู้ใช้	4.66	0.48	ดีมาก
4. แอปพลิเคชันสามารถรับข้อมูลจากผู้ใช้ได้ครบถ้วนตามความต้องการของผู้ใช้	4.40	0.63	ดี
5. แอปพลิเคชันมีความถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้	4.46	0.63	ดี
6. ความปลอดภัยของการออกแบบแอปพลิเคชันเป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้	4.40	0.63	ดี
7. การตอบสนองของการออกแบบแอปพลิเคชันเป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้	4.40	0.73	ดี
ภาพรวม	4.44	0.61	ดี

ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านความต้องการของฟังก์ชันการทำงาน ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.44, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แอปพลิเคชันสามารถประมวลผลรายการได้ถูกต้อง ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ =4.66, S.D.=0.48) รองลงมาคือ แอปพลิเคชันสามารถดำเนินกระบวนการในการทำงานได้ตามความต้องการของผู้ใช้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ =4.53, S.D.=0.64) และแอปพลิเคชันมีความถูกต้องสมบูรณ์ เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.46, S.D.=0.63)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านฟังก์ชันการทำงาน

รายละเอียด	ผลการประเมิน		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. แอปพลิเคชันสามารถจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของระบบได้ครบถ้วน	4.53	0.63	ดีมาก
2. แอปพลิเคชันสามารถแสดงข้อมูลได้อย่างถูกต้อง	4.20	0.77	ดี
3. แอปพลิเคชันมีความถูกต้องในการแสดงผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผล	4.40	0.63	ดี

รายละเอียด	ผลการประเมิน		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
4. แอปพลิเคชันมีความถูกต้องในการแสดงผลในรูปแบบของรายงาน	4.33	0.61	ดี
5. แอปพลิเคชันมีความรวดเร็วในการประมวลผล	4.60	0.50	ดีมาก
6. แอปพลิเคชันที่พัฒนามีความครอบคลุม ครบถ้วนสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง	4.26	0.78	ดี
ภาพรวม	4.39	0.65	ดี

ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านฟังก์ชันการทำงาน ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แอปพลิเคชันมีความรวดเร็วในการประมวลผล อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ แอปพลิเคชันสามารถจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของระบบได้ครบถ้วน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.63) และแอปพลิเคชันมีความถูกต้องในการแสดงผลที่ได้จากการประมวลผล อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.63)

ตารางที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านการใช้งาน

รายละเอียด	ผลการประเมิน		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความง่ายต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน	4.66	0.48	ดีมาก
2. ความชัดเจนของข้อความที่แสดงบนจอภาพ	4.20	0.67	ดี
3. ความเหมาะสมของการใช้สีของตัวอักษร	4.53	0.51	ดีมาก
4. ความเหมาะสมของการใช้พื้นที่หลัง และส่วนประกอบอื่นๆ	4.33	0.72	ดี
5. ความเหมาะสมของการใช้รูปภาพประกอบ	4.53	0.63	ดีมาก
6. ความเหมาะสมของปริมาณข้อมูลที่น่าสนใจในแต่ละหน้าจอ	4.20	0.67	ดี
7. ความเหมาะสมของตำแหน่งการจัดวางส่วนต่างๆ บนจอภาพ	4.33	0.72	ดี
ภาพรวม	4.40	0.63	ดี

ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านการใช้งาน ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความง่ายต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.48) รองลงมาคือ ความเหมาะสมของการใช้สีของตัวอักษร อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.51) และความเหมาะสมของการใช้รูปภาพประกอบ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.63)

ตารางที่ 5 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม

รายละเอียด	ผลการประเมิน		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ผลลัพธ์ในการออกรายงานของแอปพลิเคชันมีความถูกต้อง	4.33	0.61	ดี
2. ผลลัพธ์ที่ได้ช่วยลดเวลาและทรัพยากรในการทำงานได้	4.46	0.51	ดี
ภาพรวม	4.40	0.56	ดี

ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผลลัพธ์ที่ได้ช่วยลดเวลาและทรัพยากรในการทำงานได้ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.51) รองลงมาคือ ผลลัพธ์ในการออกรายงานของแอปพลิเคชันมีความถูกต้อง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.61)

ตารางที่ 6 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านความปลอดภัย (Security Test)

รายละเอียด	ผลการประเมิน		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{x}$	S.D.	
1. การควบคุมให้ผู้ใช้งานตามสิทธิของตน	4.40	0.63	ดี
2. การเตือนเมื่อพบข้อผิดพลาดในการใช้งานโปรแกรม	4.26	0.70	ดี
3. ความเหมาะสมของการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มผู้ใช้	4.00	0.65	ดี
ภาพรวม	4.22	0.66	ดี

ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านความปลอดภัย ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.22, S.D.=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การควบคุมให้ผู้ใช้งานตามสิทธิของตน อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.40, S.D.=0.63) รองลงมาคือ การเตือนเมื่อพบข้อผิดพลาดในการใช้งานโปรแกรม อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.26, S.D.=0.65) และความเหมาะสมของการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มผู้ใช้ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.00, S.D.=0.65)

3.3 ผลจากการพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีสึกษาจอมบึงมาราธอน

ภาพที่ 4 แอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีสึกษาจอมบึงมาราธอน

แอปพลิเคชันสามารถเลือกหมวดหมู่ เพื่อหาเส้นทางเพื่อไปยังจุดหมายที่ต้องการได้ เส้นทางที่ปัก เช่น อาคาร และสถานที่ทางเดินที่ เส้นทางสถานที่จอดรถ เส้นทางประชาสัมพันธ์ เส้นทางห้องน้ำสาธารณะ เส้นทางที่พักของ เส้นทางศูนย์อาหาร และเส้นทางจุดลงทะเบียน เช่น ช่างภาพ รับบิบ และป้อมยาม เป็นต้น

4. สรุปผลและอภิปรายผล

4.1 อภิปรายผล

1) การพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีสึกษาจอมบึงมาราธอน ได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากปัญหาความต้องการของผู้เข้าร่วมจอมบึงมาราธอน ข้อมูลของทฤษฎีการออกแบบแอปพลิเคชัน ข้อมูลของการใช้งานโปรแกรม Android Studio ข้อมูลของ API Google Map และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาความต้องการของผู้ใช้จากการสัมภาษณ์ และสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิ่งจอมบึงมาราธอน เพื่อให้

ตรงกับความต้องการของผู้เข้าร่วมงานจอมบึงมาราธอน ที่สามารถทราบถึงข้อมูล เส้นทาง สถานที่จอดรถ และอาคารได้ จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาสรุปหาแนวทางในการพัฒนาแอปพลิเคชัน

2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านความต้องการของฟังก์ชันการทำงาน (Function Requirement Test) พบว่า แอปพลิเคชันสามารถประมวลผลรายการได้ถูกต้อง ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทยุต หิรัณรัช และหทัยรัตน์ เกตุมนิชัยรัตน์ (2561) ได้ทำวิจัย เรื่องระบบแนะนำความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรมบนโมบายแอปพลิเคชัน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบ แนะนำความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรมระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และเพื่อหาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มี ต่อระบบแนะนำความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรมบนโมบายแอปพลิเคชันโดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และบุคคลทั่วไป จำนวน 63 คน พบว่า ด้านระบบการ ค้นหาข้อมูลของแอปพลิเคชัน ความสามารถในการตอบสนองความต้องการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี

3) ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านฟังก์ชันการทำงาน (Function Test) พบว่า แอปพลิเคชันมีความรวดเร็วในการประมวลผล อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของยศวรธรณ์ ชาวสำน (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องแอปพลิเคชันแนะนำร้านอาหารเจในกรุงเทพมหานคร บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำร้านอาหารเจในกรุงเทพมหานคร บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และ 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้แอปพลิเคชันแนะนำร้านอาหารเจในกรุงเทพมหานคร บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ ผลการวิจัยด้านประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน (Efficiency) ความรวดเร็วในการตอบสนอง มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

4) ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านการใช้งาน (Stability Test) พบว่า ความง่ายต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพงศ์ สุวรรณเดชากุล (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือสำหรับสนับสนุนการปฏิบัติงานของช่างไฟฟ้า การ ประปาส่วนภูมิภาคเขต 5 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อลดเวลาในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณการ ออกแบบระบบไฟฟ้าได้ 20% และ 2) เพื่อเพิ่มความสะดวกในการปฏิบัติงานนอกสถานที่โดยมีระดับความพึงพอใจไม่ต่ำกว่า 90% จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้งาน จำนวน 35 คน เรื่องความสะดวกในการ นำไปใช้งานพบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับพอเหมาะ

5) ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม (Result Test) พบว่า ผลลัพธ์ที่ได้ช่วยลดเวลาและทรัพยากรในการทำงานได้ อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญาวีร์ สีน สวัสดิ์, ปณิษฐา เชื้อวงษ์ และธานิล ม่วงพูล (2562) แอปพลิเคชันคำนวณยากกลุ่มเสี่ยง งานวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแอปพลิเคชันคำนวณยากกลุ่มเสี่ยง 2) หาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันคำนวณยาก กลุ่มเสี่ยง และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อแอปพลิเคชันคำนวณยากกลุ่มเสี่ยง จากการ สรุปความพึงพอใจในการใช้งานระบบ ด้านการใช้งาน การอำนวยความสะดวกในการคำนวณยากกลุ่มเสี่ยง พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

6) ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันด้านความปลอดภัย (Security Test) พบว่า การ ควบคุมให้ผู้ใช้ใช้งานตามสิทธิของตน มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี นาคชุม, วรณช จันทรโอ และสุกัญญา เจริญกิจจนลาก (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบสืบค้นโครงงานสหกิจศึกษา ผ่านแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบฐานข้อมูลระบบ สืบค้นโครงงานสหกิจศึกษาผ่านแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ 2) เพื่อพัฒนาระบบสืบค้น โครงงานสหกิจศึกษาผ่านแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ 3) เพื่อประเมินประสิทธิภาพด้านการใช้ งานของระบบที่พัฒนาขึ้น และ 4) เพื่อประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบที่พัฒนาขึ้น จากการสรุป ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศด้านความปลอดภัยของข้อมูล ด้านความถูกต้องของการตรวจสอบสิทธิการใช้ ระบบโดยการให้รหัสผ่านพบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

กล่าวโดยสรุป ในการพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่สำหรับงานวิ่ง กรณีศึกษาจอมบึงมาราธอน สามารถ ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับนักวิ่งอยู่ในระดับดี และสามารถนำไปใช้งานได้จริง

4.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่จอบึงมาราธอนบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนาต่อไป ดังต่อไปนี้

- 1) การวิจัยในครั้งนี้พัฒนาอยู่บนระบบแอนดรอยด์ทำให้ใช้งานได้แค่บนระบบแอนดรอยด์เพื่อเพิ่มกลุ่มผู้ใช้งานควรพัฒนาบนระบบ iOS ให้ผู้ใช้งาน iOS สามารถใช้งานแอปพลิเคชันแผนที่จอบึงมาราธอนได้
- 2) การพัฒนาแอปพลิเคชันแผนที่จอบึงมาราธอนในครั้งนี้ มีขั้นตอนการหาเส้นทางที่ซับซ้อนซึ่งจำเป็นต้องเข้า Google Map ก่อน จึงจะสามารถหาเส้นทางได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการลดการทำงานของระบบลง จึงจำเป็นที่จะต้องให้ระบบแสดงแผนที่พร้อมกับเส้นทางด้วย

5. กิตติกรรมประกาศ

โครงการนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.นาวัน คงรักษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณาจารย์ และบุคลากรที่ร่วมจัดงานจอบึงมาราธอน ฝ่ายอาคาร สถานที่ จราจร ที่พัก ที่จอดรถ และการรักษาความปลอดภัย ที่กรุณาให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

6. เอกสารอ้างอิง

- หยุด หรินะรักษ์ และหทัยรัตน์ เกตุมนิชัยรัตน์. (2561). ระบบแนะนำความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรมบนโมบายแอปพลิเคชัน. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 12(3), 71-79.
- ธนกฤต โพธิ์จี. (2560). การพัฒนาแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ "Taladnut Night Market". สืบค้นจาก URL: http://www.northbkk.ac.th/research_themes/downloads/abstract/1535452217_abstract.pdf.
- พิชญายวีร์ สีนสวัสดิ์ ปณัษฐา เชื้อวงษ์ และธานีล ม่วงพูล. (2562). แอปพลิเคชันคำนวณยากกลุ่มเสี่ยง. *Journal of Project in Computer Science and Information Technology*. 5(1), 42-51.
- ภาวณิ นาคชุ่ม วรณัฐ จันทรีโอ และสุกัญญา เจริญกิจธนลาภ. (2558). การพัฒนาระบบสืบค้นโครงการงานสหกิจศึกษาผ่านแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์. (รายงานการวิจัย). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
- ยศวรรณ ขาวสำน. (2562). แอปพลิเคชันแนะนำร้านอาหารเจในกรุงเทพมหานครบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาและสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2. (น.1932-1944). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สายฝน พรหมเทพ, กฤติกา สังขวดี และปัญญา สังขวดี. (2559). การพัฒนาแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์เรื่องกีฬาแบดมินตัน. การประชุมสัมมนาวิชาการราชภัฏนครสวรรค์วิจัย ครั้งที่ 1. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุทธิพงศ์ สุวรรณเดชากุล. (2560). การพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือสำหรับสนับสนุนการปฏิบัติงานของช่างไฟฟ้าการประปาส่วนภูมิภาคเขต 5. สารนิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561). การสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2561. สืบค้นจาก URL: <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านCTเทคโนโลยีในครัวเรือน/2561/ict61-CompleteReport-Q1.pdf>
- Runningconnect. (2563). ประวัติจอบึงมาราธอน. สืบค้นจาก URL: <http://www.runningconnect.com/event/CBM2020>.

ผู้เขียน

นายภาคิน ทองห่อ

นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลมีเดีย

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

นายชาญชัย จินดา

นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลมีเดีย

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ดร.นาวิน คงรักษา

อาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลมีเดีย

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

การศึกษา:

ปริญญาเอก ประ.ด. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา

รูปแบบการรับน้องสร้างสรรค์และการสร้างภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

The Creative Model for Freshmen Welcoming Activity and Image Building for Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

อัญชลี วงษ์บุญงาม^{1*}
Anchulee Wongboonngam

¹ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

* Corresponding author e-mail: anchulee.y@rmutp.ac.th

Received: 03/03/2021, Revised: 29/04/2021, Accepted: 11/05/2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมรับน้องของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และเพื่อศึกษาหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์ และสร้างภาพลักษณ์จากกิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 40 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้จัดกิจกรรมรับน้องไม่มีแผนประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นทางการ นอกเหนือจากกิจกรรมรับน้องปี 1 แล้วทุกสาขายังมีกิจกรรมการรับน้องปี 2 เข้าสาขาด้วย กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมรับน้องเพราะต้องการสร้างความรู้จัก ความสนิทสนมกับเพื่อนและรุ่นพี่ กิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์กลุ่มอาจารย์และเจ้าหน้าที่ รวมถึงกลุ่มบุคคลภายนอกคิดว่าควรจัดกิจกรรมสันตนาการ และกิจกรรมวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อชุมชนเพื่อสร้างภาพลักษณ์ด้านวิชาชีพ

คำสำคัญ: รูปแบบการรับน้อง การรับน้องสร้างสรรค์ ภาพลักษณ์

Abstract

This research aims to study the problem of first-year students welcoming activities of the faculty of mass communication technology, Rajamangala university of technology Phra Nakhon. The study aimed to find an appropriate model for the first-year students' creative, welcoming activities and image building from creative freshmen welcoming activities. This research applied the qualitative research methodology, which used in-depth interviews. Purposive sampling was selected, 40 first-year students. The study results were found that students who organized the first-year students' welcoming activities did not have a risk assessment plan. There were not only freshmen welcoming activities, but also sophomores attended the activity. The freshmen wanted to participate in the activities because they wanted to make friends and be familiar with senior friends, faculty members, staff, and outsiders. They expected that the creative model for first-year students welcoming activities should organize recreational activities and professional activities to benefit the communities and build a good image of the profession.

Keywords: Model for Freshmen Welcoming, Creative for Freshmen Welcoming, Image

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากข้อมูลของ World Economic Forum (WEF) The Global Competitiveness Report 2019 ได้จัดอันดับสมรรถนะการแข่งขันของแต่ละประเทศจากทั้งหมด 141 ประเทศ โดยประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ลำดับที่ 40 ของโลก (ได้ 68 คะแนนจาก 100 คะแนน) สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทางด้านการศึกษาสองประเด็นหลักคือ ทุนทางทรัพยากรมนุษย์ของไทยด้านสุขภาพนั้นอยู่อันดับที่ 38 ของโลก (ได้ 89 คะแนนจาก 100 คะแนน) ด้านทักษะของคนอยู่อันดับที่ 73 ของโลก (ได้ 62 คะแนนจาก 100 คะแนน) นอกจากนี้ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ของไทยอยู่อันดับที่ 50 ของโลก (ได้ 44 คะแนนจาก 100 คะแนน) (Schwab, 2019, p.550-553) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยควรพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะการแข่งขันในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการทำงาน และการสร้างสรรค์นวัตกรรม

สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีสถานะเป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 มีสถานะตามกฎหมายเป็นนิติบุคคล และเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประกอบด้วย วิทยาเขตเทเวศร์ วิทยาเขตโชติเวช วิทยาเขตพณิชยการพระนคร วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ และวิทยาเขตพระนครเหนือ ต่อมา พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครถูกกำหนดให้ย้ายมาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แต่ยังคงมีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตคือ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหลัก สำหรับการศึกษาสาขานิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชนในประเทศไทยนั้น มหาวิทยาลัยที่เป็นที่นิยมด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชนของประเทศโดยไม่เรียงอันดับ คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยรังสิต (Tutorcu, 2561) สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นอันดับ 1 ของกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ใน พ.ศ. 2559 จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยทั่วโลกของเว็บโอบเมตริกส์ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2559)

อย่างไรก็ตามแม้ว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จะวางระบบการศึกษาไว้อย่างเป็นระบบ แต่ก็ยังพบปัญหาอื่นๆ ที่กระทบต่อระบบการศึกษา อาทิ สภาพการจราจร หลักสูตร กิจกรรม ช่วงเวลา วินัยของผู้เรียน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องกิจกรรมการรับน้องที่ไม่สร้างสรรค์ โดยการรับน้องนี้มีความเป็นมาจากการว่า SOTUS ปัจจุบันมีความเข้าใจว่ามาจากคำว่า Seniority คือ การเคารพผู้อาวุโส และคำว่า Order คือ การปฏิบัติตามระเบียบวินัย และยังมีที่มาจากคำว่า Tradition คือ การปฏิบัติตามธรรมเนียม ประเพณีที่ได้ยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมา จนมีความเป็นหนึ่งเดียวกันคือ คำว่า Unity การเป็นหนึ่งเดียว หรือความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน และคำสุดท้ายคือ Spirit คือ การฝึกจิตใจ การเสียสละกายและใจ มีน้ำใจเพื่อสังคม (Sanook, 2559) ซึ่งกิจกรรมรับน้องในหลายสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่สร้างความรักความสามัคคี และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่อีกหลายสถาบันยังคงเป็นกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ เกินขอบเขตไปจนถึงขั้นทำผิดกฎหมาย คุกคามเสรีภาพส่วนบุคคล และละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, 2558) จนกระทั่งปรากฏเป็นคดีอาญาในที่สุด

ด้านนโยบายจากภาครัฐเกี่ยวกับกิจกรรมรับน้องเริ่มมาจากประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีสาระสำคัญด้านนโยบายคือ การจัดกิจกรรมควรเคารพสิทธิ เสรีภาพ และหลักความเสมอภาค ไม่มีความรุนแรง และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งร่างกายและจิตใจ ดังนั้นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครจึงได้ออกประกาศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เรื่อง “กำหนดเกณฑ์และมาตรการจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่และประชุมเชียร์” ประกาศเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2562 โดยมีสาระสำคัญคือ การร่วมกิจกรรมให้เป็นไปด้วยความสมัครใจของนักศึกษาใหม่ และเป็นกิจกรรมที่ไม่ก่อความรุนแรง ไม่ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ไม่ขัดต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย กฎหมายบ้านเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ให้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนขั้น

พื้นฐาน โดยกิจกรรมต้องจัดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น แม้ว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครจะมีนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงประกาศต่างๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากกิจกรรมการรับน้อง และประชุมเชียร์แล้ว แต่ยังคงปรากฏข้อร้องเรียนทั้งจากนักศึกษาใหม่ ผู้ปกครองและสื่อมวลชนอยู่เป็นระยะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการวางรูปแบบกิจกรรมการรับน้องที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ไม่เคยศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมาก่อนเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

1.3 คำถามนำวิจัย

- 1) สภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมรับน้องของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเป็นอย่างไร
- 2) รูปแบบใดที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์สำหรับคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 3) การจัดกิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถเป็นแนวทางในการสร้างภาพลักษณ์ได้หรือไม่ อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมรับน้องของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์สำหรับคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างภาพลักษณ์จากการจัดกิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการรับน้องสร้างสรรค์และการสร้างภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 40 คน ดังนี้

กลุ่ม 1 นักศึกษาที่เป็นผู้จัดกิจกรรมรับน้อง จำนวน 7 คน เจาะจงจากบัญชีรายชื่อสโมสรนักศึกษา ปีการศึกษา 2563 เฉพาะอุปนายกคนที่ 1 อุปนายกคนที่ 2 ประธานฝ่ายนันทนาการ ผู้ช่วยฝ่ายนันทนาการ ประธานฝ่ายนักศึกษาสัมพันธ์ และผู้ช่วยฝ่ายนักศึกษาสัมพันธ์

กลุ่ม 2 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 คน เจาะจงเฉพาะชั้นปีที่ 1 จากนั้นสุ่มแบบบังเอิญ

กลุ่ม 3 อาจารย์และเจ้าหน้าที่ จำนวน 5 คน เจาะจงทุกคนที่ทำงานในฝ่ายกิจการนักศึกษาของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กลุ่ม 4 ผู้ปกครองนักศึกษา จำนวน 3 คน เจาะจงเป็นผู้ปกครองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

กลุ่ม 5 บุคคลภายนอกภาคประชาการ จำนวน 3 คน เจาะจงผู้ที่เคยทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจกรรมการรับน้องระดับมหาวิทยาลัยมาก่อน

กลุ่ม 6 บุคคลภายนอกภาคเอกชน จำนวน 3 คน เจาะจงผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการรับน้องระดับมหาวิทยาลัยมาก่อน และทำงานในบริษัทเอกชนหรือเป็นเจ้าของธุรกิจ

กลุ่ม 7 สื่อมวลชน จำนวน 5 คน เจาะจงผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการรับน้องในสมัยเรียนระดับมหาวิทยาลัย และปัจจุบันเป็นผู้สื่อข่าวและรายงานข่าวเกี่ยวกับประเด็นการรับน้องของสถานศึกษา

กลุ่ม 8 กลุ่มศิษย์เก่า จำนวน 4 คน โดยเจาะจงเลือกผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมรับน้องทั้งในแบบเป็นผู้ถูกรับน้องอย่างเดียว และแบบที่เป็นทั้งผู้ถูกรับน้องและเป็นผู้จัดกิจกรรมรับน้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างแนวคำถามไว้ล่วงหน้า และทำการทดสอบเครื่องมือผู้วิจัยพัฒนาขึ้นด้วยการหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแนวคำถาม

โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิมา แป้นธัญญานนท์ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านศึกษาศาสตร์และกิจการนักศึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของข้อความและความเหมาะสมของคำถาม จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงข้อคำถามแล้วจึงนำไปใช้เก็บข้อมูลวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาพร้อม (Thematic Analysis) และนำเสนอผลการสัมภาษณ์แบบบรรยาย (Descriptive)

3. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการรับน้องสร้างสรรค์และการสร้างภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการวิจัยสภาพปัญหาพบว่า นักศึกษาที่เป็นผู้จัดกิจกรรมรับน้องจะเขียนโครงการผ่านฝ่ายกิจการนักศึกษาเสนอขออนุมัติโครงการต่อผู้บริหารคณะ เมื่อโครงการได้รับอนุมัติแล้ว ขั้นตอนการทำกิจกรรมจริงผู้จัดไม่ได้เขียนแผนกิจกรรมอย่างเป็นทางการ แต่เป็นการเขียนโครงร่างที่จะทำในแต่ละวัน โดยมีกิจกรรมรับน้องสำหรับปี 1 คือ การไปค่ายปฐมฤกษ์ที่ต่างจังหวัดจัดโดยคณะเมื่อกลับมาจะมีการรับน้องเข้าซุ้มแต่ละสาขาที่คณะ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้จัดกิจกรรมรับน้องไม่มีแผนบริหารความเสี่ยง ซึ่งอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของคณะไม่ได้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงสำหรับกิจกรรมรับน้องไว้ แต่จะเขียนแผนบริหารความเสี่ยง การทะเลาะวิวาทในคณะ ซึ่งแผนนี้จะใช้ในทุกรณี อย่างไรก็ตามคณะดำเนินการลดความเสี่ยงด้วยการประชาสัมพันธ์ประกาศของมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาทราบถึงเกณฑ์และมาตรการ รวมทั้งบทลงโทษ และประชุมร่วมกับสโมสรนักศึกษาเพื่อหาแนวทางในการรับน้องอย่างสร้างสรรค์เพื่อป้องกันการรับน้องไม่พึงประสงค์ รวมถึงขอความอนุเคราะห์ไปยังอาจารย์ที่ปรึกษาและบุคลากรเพื่อให้ความร่วมมือในการสังเกตการณ์

ด้านปัญหาของการจัดกิจกรรมรับน้องของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน พบว่า นอกเหนือจากการรับน้องปี 1 แล้วยังมีกิจกรรมการรับน้องปี 2 เข้าสาขาวิชาด้วย ซึ่งเป็นกิจกรรมรับน้องโดยรุ่นพี่ปี 3 เป็นกิจกรรมของสาขาวิชาโดยที่ฝ่ายสโมสรนักศึกษาจะไม่รู้รายละเอียดมากนัก ผู้กำกับกิจกรรมจะเป็นสาขาวิชาไม่เกี่ยวกับสโมสรนักศึกษา ทั้งนี้จะมีรุ่นพี่ที่จบการศึกษาไปแล้วในสายรหัสนั้นๆ มาร่วมกิจกรรมนี้ด้วย เพื่อให้รุ่นปัจจุบันได้รู้จักกับรุ่นพี่ อย่างไรก็ตามไม่ได้รับน้องรุนแรงโดยรุ่นพี่ที่จะทำกิจกรรมจะถามความสมัครใจจากรุ่นน้องก่อน และรุ่นน้องมีสิทธิ์ปฏิเสธไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นได้ โดยลักษณะของปัญหาที่พบคือ บางสาขาวิชายังมีการไปจัดกิจกรรมต่างๆ นอกบริเวณมหาวิทยาลัยที่สุ่มเสี่ยงไปในเชิงการรับน้อง ซึ่งมีสาเหตุมาจากศิษย์เก่า และนักศึกษาบางคนยังมีความคิดและค่านิยมแบบเดิมๆ ที่ถูกปลูกฝังจากรุ่นพี่ที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายกิจการนักศึกษาเมื่อเห็นโครงการของนักศึกษาแล้ว ก็จะวางแผนรับมือแบบรายกรณี (Case by Case) ถ้าจะมีปัญหาก็จะเป็นกิจกรรมรับปี 2 เข้าสาขาวิชามากกว่าแต่ก็เล็กน้อย ส่วนใหญ่แอบรับน้องกันเองแต่ไม่รุนแรงถึงขั้นทำร้ายร่างกาย คณะจึงใช้วิธีป้องปรามมากกว่า และใช้วิธีสอดส่องดูแลต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาเกรงใจ โดยคุณภาพของกิจกรรมรับน้องจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของสโมสรนักศึกษาในแต่ละปีด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาปี 2 บางส่วนเต็มใจให้พี่ปี 3 รับด้วยระบบ SOTUS เพราะอยากเข้าสาขาวิชาดังกล่าว

สำหรับผลการศึกษารูปแบบการรับน้องที่เหมาะสม พบว่า กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมรับน้องเพราะต้องการสร้างความรู้จัก ความสนิทสนมกับเพื่อนและรุ่นพี่ รวมถึงต้องการที่ปรึกษาทั้งเรื่องการเรียนรู้และชีวิตในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้รูปแบบการรับน้องที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คิดว่าเหมาะสมคือ กีฬาภายในคณะ กิจกรรมสร้างสรรค์ที่ไม่เครียดมาก กิจกรรมที่แทรกความรู้ด้านวิชาชีพ กิจกรรมสันทนาการ ร้องเพลง เล่นเกม และกิจกรรมที่แทรกความรู้พื้นฐานในการเรียนในคณะ สำหรับผลการวิจัยกลุ่มอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และศิษย์เก่า พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับคณะคือ กิจกรรมรับน้องที่สร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมสันทนาการซึ่งคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนทำได้ดี และควรแทรกกิจกรรมอื่นร่วมด้วย โดยอาจแทรกกิจกรรมย่อยด้านการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพสื่อสารมวลชน ด้านกลุ่มผู้ปกครองนักศึกษาระบุารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมรับน้องคือ กิจกรรมที่สร้างสรรค์ ไม่ใช้ความรุนแรงทั้งต่อร่างกายและจิตใจ

ส่วนกลุ่มบุคคลภายนอกภาคราชการ พบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครควรจัดกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์ในรูปแบบที่ไม่รุนแรง เน้นความรักความอบอุ่น โดยใช้หลักการ PDCA เมื่อครบกระบวนการแล้ว ผู้จัดกิจกรรมก็จะรู้ว่าควรเน้นไปที่เอกลักษณ์ด้านใด จนสามารถสร้างให้เป็นภาพลักษณ์ที่ชัดเจนของมหาวิทยาลัยได้ หรืออาจเป็นกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์แบบกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้กับชุมชนใกล้ๆ โดยมีรุ่นพี่เป็นพี่เลี้ยง ซึ่งจะทำให้เด็กรักสถานที่ รักมหาวิทยาลัย และรักชุมชน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ยุคนี้มหาวิทยาลัยควรให้รุ่นพี่นำเสนอไอเดียในสิ่งที่เขามีศักยภาพ แล้วสามารถให้รุ่นน้องเข้ามาดูศักยภาพของรุ่นพี่และเข้ามาร่วมกับรุ่นพี่ในการต่อยอดศักยภาพนั้น เช่น e-Sport และควรเน้นให้ใช้เทคโนโลยีเพราะจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยที่เน้นด้านเทคโนโลยีด้วย หรือใช้แอปพลิเคชันเก็บแต้มแรลลี่ ส่วนคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนควรทำคลิปสร้างสรรค์ที่เป็นไวรัลให้แชร์กันในสังคมออนไลน์ หรือกิจกรรม Challenge ทำความดี ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องให้น้องได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วย

ด้านกลุ่มบุคคลภายนอกภาคเอกชน พบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครควรจัดกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์ในรูปแบบที่แต่ละคณะควรสกัดความกดดันที่โดดเด่นด้านวิชาชีพออกมาให้ได้ แล้วมาแตกเป็นกิจกรรมว่าเขาจะได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้ มีงานให้เด็กได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา อาจจะมีอุปกรณ์ง่ายๆ ให้ งานนั้นควรได้ส่งเสริมทักษะของเด็กในภาควิชาหรือคณะ แต่เป็นแบบง่ายๆ เพราะมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ ควรดึงวิชาชีพออกมาให้ได้ผ่านกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ควรทำกิจกรรมอาสาเพื่อสังคมเพราะมองในมุมกดดันของแต่ละคณะ เช่น สาขาวิชาไฟฟ้าอาจจะเป็นกิจกรรมอาสาไปซ่อมไฟฟ้าในวัด หรือละแวกชุมชนใกล้มหาวิทยาลัย บ้านหรือชุมชนของรุ่นน้องที่เดือดร้อนเราอาจไปทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนนั้น หรือคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนช่วงนี้มีโควิด-19 สมาคมคนตาบอดอาจจะต้องการคนช่วยอ่านข่าวสถานการณ์ที่ Update ให้คนตาบอด กิจกรรมอาสาเหล่านี้จะช่วยให้เห็นถึงความมีน้ำใจต่อกันในสังคม ความเสียสละ และสร้างความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องได้

สำหรับแนวทางการสร้างภาพลักษณ์ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์ควรเริ่มต้นที่มหาวิทยาลัยก่อน โดยเริ่มให้มีบริบททางสังคมหรือเกี่ยวข้องกับสังคมภายนอกให้มากขึ้นก็จะช่วยให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจได้ สื่อมวลชนจึงจะหันมาสนใจทำข่าวกิจกรรมรับน้องของมหาวิทยาลัยนั้นๆ ทั้งนี้กิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์มหาวิทยาลัยต้องมีต้นแบบหรือตัวอย่างให้นักศึกษาเห็นก่อน โดยแต่ละคณะควรจะมีต้นแบบให้ และเปลี่ยนมาเป็นกิจกรรมทำประโยชน์ให้กับสังคม สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครควรรับน้องสร้างสรรค์ในรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา หรือกีฬาเพราะจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ให้มหาวิทยาลัยและสามารถเป็นข่าวได้ ทั้งนี้ต้องประชาสัมพันธ์ตัวเอง ด้วยการทำข่าวเองให้น่าสนใจ มีช่องทางของมหาวิทยาลัยเป็นของตัวเอง เน้นให้เกิดการแชร์ สื่อมวลชนจึงจะสนใจไปทำข่าว ถ้าทำข่าวแจกแบบเดิมสื่อไม่สนใจเพราะนักข่าวมักจะลงพื้นที่ไปทำข่าวเอง

นอกจากนี้ผลการวิจัยจากกลุ่มสื่อมวลชน ยังพบว่าหากตกเป็นข่าวด้านลบมหาวิทยาลัยต้องชี้แจง 100% ไม่ควรหลบหรือปิดบังข้อเท็จจริง ต้องตั้งโต๊ะแถลงข่าวยอมรับความจริงว่าเกิดขึ้นจริง อย่าบ่ายเบี่ยง ให้อยอมรับว่าเป็นเหตุการณ์ของมหาวิทยาลัยจริงที่เราไม่ทันระวังตัวหรือไม่รอบคอบ ยอมรับว่านักศึกษาของเราทำจริงสังคมก็พร้อมที่จะให้อภัย และสื่อก็จะต้องการรู้ต่อไปว่ามหาวิทยาลัยจะมีมาตรการแก้ไขปัญหายังไงในอนาคต สื่อต้องการรู้ข้อเท็จจริง ถ้าปกปิดจะไม่เป็นผลดีต่อมหาวิทยาลัยเพราะจะไม่เกิดความน่าเชื่อถือ กรณีเป็นข่าววันเสาร์แล้วมหาวิทยาลัยจะแถลงข่าววันจันทร์สื่อจะมองว่าช้าไป อีกทั้งในกรณีที่ตกเป็นข่าวดังหรือข่าวใหญ่ เมื่อสื่อยักษ์ใหญ่เล่นประเด็นแล้วเขาจะต้องตามข่าวมานำเสนอให้ต่อเนื่องทุกวัน การทอดเวลาออกไปไม่มีประโยชน์ สิ่งที่เราควรทำทันทีคือเรียกประชุมด่วนและแถลงข่าวในวันนั้นมันจะเป็นข่าวและจะจบในวันนั้น มหาวิทยาลัยต้องเข้าใจนิสัยของนักข่าวว่าเขาต้องหาข่าวมานำเสนอในมุมต่างๆ ยิ่งถ้ามีคนสนใจมากติดตามมาก แชร์ข่าวมาก นักข่าวจะยิ่งขุดคุ้ยหาประเด็นมานำเสนอเพิ่มในระหว่างที่รอแถลงข่าววันจันทร์ ทำให้เป็นข่าวเสียหายต่อเนื่องยาวหลายวัน ผู้บริหารต้องพยายามให้จบให้เร็วที่สุด

นอกจากนี้ในขณะที่กำลังแก้ไขสถานการณ์อยู่นั้นต้องมองมุมทั้งสองฝ่ายด้วย ทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ กล่าวคือฝ่ายรุ่นน้องอาจจะกลัว ส่วนฝ่ายรุ่นพี่อาจจะไม่กลัว ส่วนการลงโทษทั้งสองฝ่ายจะยังคงให้

เรียนต่อ ให้พักการเรียน หรือให้ย้ายสถานที่เรียน ถ้าจะให้ไล่ออกทันทีก็อาจจะไม่ถูกต้อง เพราะแต่ละคนฐานความผิดไม่เท่ากันควรสอบสวนให้ละเอียด ส่วนรุ่นน้องต้องพิจารณาว่าเขาจะยังคงตั้งใจที่จะเรียนที่เดิมหรือไม่ ต้องพิจารณาให้ทั้งสองฝ่าย ด้านมาตรการลงโทษต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนก่อนที่จะตอบสื่อหรืออาจตอบว่ากำลังพิจารณาอยู่ และจะแจ้งให้ทราบภายหลัง แต่ต้องไม่ลืมว่าการพิจารณาโทษมีผู้ปกครองร่วมรับฟังอยู่ด้วย เพราะนั่นคืออนาคตของเด็ก และสำหรับผู้ถูกกระทำซึ่งเป็นรุ่นน้องผู้ปกครองก็ไม่อยากให้เกิดขึ้นซ้ำอีก มหาวิทยาลัยอาจต้องคุยกับนักจิตเวชเด็กและวัยรุ่นเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเตรียมความพร้อมช่วยเหลือนักศึกษาอีกทางหนึ่ง สำหรับการตอบคำถามสื่อมวลชนคนบด หรือผู้รับผิดชอบฝ่ายกิจการนักศึกษาควรฝึกคนเตรียมรับกับสถานการณ์วิกฤตเฉพาะหน้าด้วย คนในคณะต้องรายงานตรงมาที่ฝ่ายกิจการนักศึกษา จากนั้นคนในฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องตอบสื่อให้รู้เรื่อง อย่างมองว่ากิจการนักศึกษาเป็นแค่กิจการในมหาวิทยาลัยแต่ต้องตอบสังคมได้ด้วย

กรณีมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดสื่อท้องถิ่นจะเป็นด่านแรกที่รับรู้เบาะแสก่อน หากนำเสนอเป็นข่าวแล้วคนสนใจมากสื่อใหญ่ก็จะเอาไปเล่นประเด็นข่าวต่อทำให้ตกเป็นข่าวใหญ่ เรื่องรุ่นน้อง มหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดจึงใช้วิธีสร้างความร่วมมือกับสื่อมวลชนท้องถิ่นภายใต้หลักการสื่อมวลชนสัมพันธ์ ซึ่งจะเน้นสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันเมื่อเกิดประเด็นขึ้นจึงไม่ตกเป็นข่าว เพราะก่อนที่จะเป็นข่าวสื่อจะเข้าถึงผู้บริหารฝ่ายสื่อสารองค์กรก่อน หรือบางกรณีผู้บริหารฝ่ายสื่อสารองค์กรจะเข้าถึงสื่อก่อนจึงเกิดการคุยกันก่อนเสมอ ดังนั้นเมื่อสื่อเกิดระแคะระคายในประเด็นขึ้นจึงยังไม่เป็นข่าวทันที เมื่อผู้บริหารฝ่ายสื่อสารองค์กรคุยกับสื่อเข้าใจแล้วจึงนำเสนอผู้บริหารระดับสูงว่ามีประเด็นอะไรเกิดขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า มหาวิทยาลัยควรป้องกันด้วยการทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกเมื่อเริ่มกิจกรรมรับน้อง โดยต้องนำเสนอภาพกิจกรรมที่สนุกสนาน ภาพผู้บริหารลงมาร่วมกิจกรรม ที่สำคัญคือสื่อต้องติดต่อผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องได้ง่ายด้วย

4. สรุปผลและอภิปรายผล

4.1 สรุปผลและอภิปรายผล

การจะได้คนดีและคนเก่งนั้นการศึกษาเป็นระบบย่อยของระบบสังคม และเป็นระบบเปิดที่ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) (สถาพร พงษ์ภูมิกุล, 2560, น.37-39) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมรับน้องของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสโมสรนักศึกษาในแต่ละปี คือ ปัจจัยนำเข้า และยังพบว่าคณะและมหาวิทยาลัยมีกระบวนการกำหนดกฎเกณฑ์การรับน้องอย่างเป็นระบบผ่านประกาศและคำสั่งต่างๆ รวมถึงเป็นฝ่ายปฏิบัติการตามนโยบายของกฎเกณฑ์ด้วย คือ กระบวนการ ส่งผลให้กิจกรรมรับน้องของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนเปลี่ยนมาเน้นกิจกรรมสันตนาการมากขึ้นซึ่งคือ ผลผลิต สุดท้ายได้ผลลัพธ์คือ กิจกรรมรับน้องของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนมีแนวโน้มดีขึ้น เป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์มากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมสันตนาการที่ได้รับการยอมรับจากนักศึกษามากที่สุด และความรุนแรงจากกิจกรรมรับน้องลดลง ดังนั้นผลการวิจัยที่พบจึงสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนามนุษย์และสังคมว่า ระบบการศึกษาเป็นกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีคุณลักษณะตามความต้องการของสังคม และสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและประเทศต่อไป

สำหรับทฤษฎี “ต้นไม้จริยธรรม” ได้แบ่งจิตลักษณะและพฤติกรรมในรูปของต้นไม้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ราก ลำต้น และดอกผล โดยรากประกอบด้วยรากหลัก 3 ราก แทนจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ คือ สุขภาพจิต ความเฉลียวฉลาด และประสบการณ์ทางสังคม ส่วนลำต้นเป็นผลมาจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมทศนคติ 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม 3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 4) ความเชื่ออำนาจในตน และ 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จิตลักษณะทั้ง 5 ด้านนี้เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่เหมาะสม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2544 อ้างถึงในบุรฉัตร จันทร์แดง และคณะ, 2562, น.55) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า พี่ว้ากมักจะล้ำเส้น และไม่สามารถคุมอารมณ์ตัวเองได้ เวลารุ่นน้องรุ่นพี่จะรู้สึกภูมิใจแล้วอารมณ์จะขึ้นเรื่อยๆ ระดับความรุนแรงก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากคิดว่ารุ่นพี่มีอำนาจ ซึ่งเป็นจิตลักษณะพื้นฐานทางจิตและการกำกับอารมณ์ของรุ่นพี่ ดังนั้นหากพิจารณาตามทฤษฎี “ต้นไม้จริยธรรม” แล้ว

เมื่อรุ่นพี่เชื่อในอำนาจประกอบกับมีค่านิยมต่อๆ กันมา จะทำให้รุ่นพี่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ และควบคุมพฤติกรรมได้ แนวโน้มทางจริยธรรมก็จะลดลงด้วย ส่งผลให้ดอกผลที่ออกมาของกิจกรรมรับน้องคือ พฤติกรรมของรุ่นพี่ที่ไม่เหมาะสมนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการรับน้องใหม่ของนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมโยธา (ต่อเนื่อง) ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ชูชีพ เยาวพัฒน์, 2548) ที่พบว่า การออกคำสั่งที่ไม่สร้างสรรค์ของนักศึกษารุ่นพี่ที่ทำให้รุ่นน้องเกิดการบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งนักศึกษารุ่นพี่ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้ออกคำสั่ง แต่ผู้ออกคำสั่งที่ไม่สร้างสรรค์คือรุ่นพี่ส่วนน้อย และพบว่ารุ่นพี่กลุ่มนี้มาจากครอบครัวที่มีปัญหา ดังนั้นหากต้องการผลที่ดีจากกิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์จึงควรต้องเริ่มจากรากที่แข็งแรงนั่นคือสุขภาพจิตที่ดี ความฉลาดทางอารมณ์ และการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่เด็กทุกคนก่อน

ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีนโยบายชัดเจนให้จัดกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์โดยเน้นกิจกรรมสันตนาการ ซึ่งคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนจัดกิจกรรมรับน้องโดยมีกิจกรรมสันตนาการคู่กับฐานกิจกรรมที่ค่ายปฐมนิเทศนักศึกษาปี 1 และพบว่าคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนประสบความสำเร็จในการนำกิจกรรมสันตนาการมาใช้ในกิจกรรมรับน้อง เพราะเป็นกิจกรรมที่สนุก ประกอบกับรุ่นพี่ของคณะมีความสามารถด้านสันตนาการน้องได้ ทำให้กิจกรรมสันตนาการของคณะเป็นการฝึกการทำงานเป็นทีมของรุ่นพี่ด้วย และยังเป็นกิจกรรมที่ได้เห็นศักยภาพของนักศึกษาทั้งที่เป็นรุ่นพี่และรุ่นน้อง ทำให้คณะสามารถดึงเด็กมาใช้งานต่อได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิจกรรมสันตนาการที่เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมเล่นด้วยกันทุกคน ทั้งยังเป็นการทดสอบความสามารถของแต่ละบุคคลได้ และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ และด้านสังคมให้แก่เด็กและเยาวชน

ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์ พบว่า ควรจัดกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์โดยใช้สันตนาการนำเพื่อเป็นด่านแรกให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เปิดใจยอมรับตัวเองและรุ่นพี่ จากนั้นจึงค่อยเสริมด้วยกิจกรรมทักษะทางวิชาการหรือวิชาชีพที่เป็นศักยภาพที่แท้จริงของตัวนักศึกษาแต่ละ คณะนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดกิจกรรมที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Positive Approach ที่กล่าวว่า ทุกคนนั้นต้องการการยอมรับ และต้องการรู้สึกว่าคุณค่า (Self-esteem) ดังนั้นกิจกรรมจึงควรเริ่มต้นจากการช่วยให้บุคคลมองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น และยังสามารถสอดคล้องกับแนวคิดกิจกรรมที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Cognitive Behavioral Therapy ด้วย ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเน้นปรับพฤติกรรม (ทวิศิลป์ วิษณุโยธิน และนันทยุทธ หะสีตะเวช, 2556, น.22-26) โดยการเรียนรู้จะอธิบายได้ดีที่สุด หากสามารถเข้าใจกระบวนการภายใน ซึ่งเป็นตัวกลางระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนองการเรียบเรียงประสบการณ์ ข้อสนเทศ และจัดให้เป็นรูปร่างและโครงสร้างที่มีความหมาย แล้วนักศึกษารุ่นพี่ผู้จัดกิจกรรมรับน้องก็จะมีประสบการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม

สำหรับการเกิดภาพลักษณ์องค์กร (Corporate Image) จะมองค์ประกอบจาก 5 ส่วน คือ ผู้บริหาร (Executive) พนักงาน (Employee) สินค้าหรือบริการ (Product or Service) การดำเนินธุรกิจ (Business Practice) กิจกรรมทางสังคม (Social Activities) และเครื่องมือในสำนักงาน (Artifacts) (เสรี วงษ์มณฑา, 2546 อ้างถึงในอภิชาต พุกสวัสดิ์, 2556, น.79-80) ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมรับน้องของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนเน้นกิจกรรมสันตนาการ และได้รับการยอมรับจากทั้งรุ่นพี่ผู้จัดกิจกรรมและเป็นที่รู้จักของรุ่นน้องที่เข้ามาใหม่ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาจากกลุ่มอาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่พบว่า นักศึกษาให้การยอมรับกิจกรรมสันตนาการของคณะ และรุ่นพี่ผู้จัดกิจกรรมสามารถทำกิจกรรมสันตนาการได้ผลดี รวมถึงผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับกิจกรรมรับน้อง และผู้บริหารระดับคณะก็นำนโยบายมาปฏิบัติใช้ตลอดจนผลการวิจัยยังพบว่า ทีมอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของคณะดูแลและเฝ้าระวังกิจกรรมรับน้องของคณะอย่างใกล้ชิด และการจัดกิจกรรมรับน้องของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนได้มีการถ่ายภาพและวิดีโอทุกครั้งมีการลงรูปแบบ Real Time ในเฟสบุ๊กของฝ่ายกิจการนักศึกษา ทำให้ผู้ปกครองนักศึกษาที่เป็นเพื่อนกับเพจฝ่ายกิจการนักศึกษา (Add Friend) สามารถดูคลิปและภาพนิ่งแบบทันที ส่งผลให้ผู้ปกครองสบายใจ ลดความกังวล นอกจากนี้การถ่ายภาพและลงรูปภาพยังเป็นการป้องปรามกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้วย ซึ่งสอดคล้อง

กับแนวคิดการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร อย่างไรก็ตามการเกิดภาพลักษณ์องค์กร มี 2 ลักษณะคือ ภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากการปรุงแต่ง ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากการที่องค์กรใช้กระบวนการสร้างภาพลักษณ์ เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ตามที่องค์กรต้องการ (รัตนาวดี ศิริทองถาวร, 2548, น.156-157) ทั้งนี้คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนไม่ควรปล่อยให้คณะเกิดภาพลักษณ์ขึ้นเองโดยธรรมชาติ เพราะอาจเป็นภาพลักษณ์ไม่ครบถ้วน และอาจเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของคณะและมหาวิทยาลัยได้ ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนแม้ว่าจะประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมสันทนาการก็ตาม แต่ก็ควรสร้างภาพลักษณ์ให้เด่นชัดในวิชาชีพสื่อสารมวลชน ตลอดจนสิ่งที่ผลิตนั้นควรต่อยอดเป็นสิ่งที่ชุมชนสามารถนำไปใช้ได้จริง หรือเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งหากเพิ่มเติมกิจกรรมด้านวิชาชีพเพื่อสังคมก็จะช่วยให้ง่ายต่อการประชาสัมพันธ์คณะ และส่งผลให้สื่อมวลชนสนใจมาทำข่าวกิจกรรมของคณะได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างภาพลักษณ์นั่นเอง และโดยเฉพาะในยุคที่ Social Media เติบโตอย่างรวดเร็ว กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ของตราสินค้าจึงเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก ช่วยสร้างความแตกต่างที่เหนือกว่าให้กับคณะและมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน (พจน์ ใจชาญสุขกิจ, 2556, น.26-27) ดังนั้นการจัดกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครนอกจากจะทำกิจกรรมสันทนาการแล้ว ควรต้องมีกิจกรรมด้านวิชาชีพที่เด่นชัดของแต่ละสาขาวิชา โดยผลงานทั้งหมดควรต้องใช้ได้จริง และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคมรอบมหาวิทยาลัย คณะและมหาวิทยาลัยจึงจะมีบุคลิกที่เด่นชัด น่าจดจำ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์คณะและมหาวิทยาลัยแบบยั่งยืน

4.2 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้ระเบียบวิธีการสำรวจ (Survey Research) และอาจศึกษาเพิ่มเติมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา ทั้งของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะช่วยทำให้สามารถขยายผลการวิจัย (Generalization) ไปยังกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้ และควรศึกษาเปรียบเทียบเหตุผลของการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมรับน้องหรือเหตุผลของการตัดสินใจไม่เข้าร่วมกิจกรรมรับน้องทั้งมิติของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และมิติของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 เพื่อนำผลวิจัยมาเปรียบเทียบเหตุปัจจัย อุปสรรคของการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนควรศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาค เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่าง และนำผลวิจัยมาแก้ปัญหาเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมรับน้องของสังคมไทย

2) ข้อเสนอแนะสำหรับมหาวิทยาลัย

สำหรับมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนเน้นการฝึกปฏิบัติและความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยควรติดตั้งกล้องวงจรปิดให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกจุดในมหาวิทยาลัยเพื่อป้องกันการจัดกิจกรรมรับน้องที่ไม่สร้างสรรค์ ตลอดจนเปิดช่องทางการสื่อสารออนไลน์ให้นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมเป็นผู้เฝ้าระวังเตือนภัยให้กับมหาวิทยาลัย ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของแต่ละคณะได้รับทราบเบาะแสของกิจกรรมที่นอกเหนือความคาดหมายได้ ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์ในมหาวิทยาลัยควรจัดในรูปแบบดังต่อไปนี้

2.1) กิจกรรมสันทนาการและฐานกิจกรรม เพื่อละลายพฤติกรรม สร้างความคุ้นเคย การปรับตัว การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม การยอมรับในตัวเอง และการยอมรับผู้อื่น ตลอดจนเป็นการสร้างความรักความอบอุ่นในหมู่คณะ

2.2) กิจกรรมวิชาชีพ โดยการสัปดาห์ภาพที่แท้จริงของนักศึกษาแต่ละคณะออกมา จากนั้นกำหนดกิจกรรมย่อยให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับรุ่นพี่ทำงานสร้างสรรค์ผลงานออกมา ซึ่งผลงานควรมีประโยชน์ต่อชุมชนหรือนำไปดัดแปลงใช้ประโยชน์ได้

2.3) กิจกรรมกีฬา เพราะกีฬาสามารถเชื่อมคนได้ทุกเพศทุกวัย มีทั้งกีฬาประเภทเดี่ยวและทีม รวมถึงกองเชียร์ เป็นการเน้นการวางแผน สร้างความสามัคคีและสร้างวินัย ตลอดจนกีฬา e-Sport ที่กำลังเป็นที่นิยม

2.4) กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เพื่อสร้างจิตสาธารณะ สร้างความรักต่อมหาวิทยาลัย และชุมชนใกล้เคียง และรู้จักอุทิศตนเพื่อส่วนรวมโดยใช้ความสามารถด้านวิชาชีพของนักศึกษา เช่น จัดอาสาซ่อมไฟฟ้าในชุมชน การสร้างนวัตกรรมสำหรับผู้ขาดแคลน ผลิตภัณฑ์โปรโมทชุมชน และถ่ายภาพชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมทั้งหมดควรมีการบันทึกภาพบันทึกวิดีโอเชิงสร้างสรรค์ด้วย และเผยแพร่ในช่องทางของมหาวิทยาลัย และควรเผยแพร่ให้ทันต่อสถานการณ์ไม่ควรทิ้งเวลาให้นานเกินไป เพราะภาพเหตุการณ์ขณะและมหาวิทยาลัยสามารถใช้เป็นหลักฐานในการแสดงเจตนารมณ์ขององค์กรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และยังสามารถประชาสัมพันธ์องค์กรได้

5. กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการรับน้องอย่างสร้างสรรค์ภายในมหาวิทยาลัย กรณีศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้รับงบประมาณทุนวิจัยสถาบัน ประจำปีงบประมาณ 2563 จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

6. เอกสารอ้างอิง

- ชูชีพ เยาวพัฒน์. (2548). การศึกษาพฤติกรรมการรับน้องใหม่ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมโยธา (ต่อเนื่อง) ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ. (2558). ระบบโซตัส (SOTUS) อำนาจนิยมและความรุนแรงในวงการศึกษาไทย. *ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง*. สืบค้นจาก URL: <https://www.tcijthai.com/news/2015/08/article/5763>.
- ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน และนันทยุทธ หะสิดะเวช. (บรรณาธิการ). (2556). *ชุดคู่มือการจัดกิจกรรมเสริมทักษะเยาวชนชอบเล่นเกม สำหรับผู้ปฏิบัติงานสุขภาพจิตวัยรุ่นในชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์.
- บุรณัตร์ จันทรแดงและคณะ. (2562). กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*. 8(1), 49-60.
- พจน์ ใจชาญสุขกิจ. (2556). *กลยุทธ์การสื่อสารแบรนด์ การสร้างและรักษาชื่อเสียงองค์กรสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมประชาสัมพันธ์ไทย.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2559). *ราชชมงคลพระนครสุดเจ๋งติดอันดับ 1 มหาวิทยาลัยราชชมงคล*. สืบค้นจาก URL: <https://www.rmutp.ac.th/web2558/2016/02/ราชชมงคลพระนครสุดเจ๋ง-ติ/>
- รัตนาวดี ศิริทองถาวร. (2548). *การประชาสัมพันธ์ธุรกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาพร พุทธิภูมิ. (2560). การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21. *วารสารการศึกษา*. 28(2), 36-49.
- อภิชาต พุกสวัสดิ์. (2556). *การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์*. กรุงเทพมหานคร: วิ.พริน (1991).
- Epstien, R. and Rogers, J. (2009). *The Big Book of Motivation Games*. แปลโดย ญัฐวรรธน์ กิจรัตน์โกศล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ธรรมมการพิมพ์.
- Sanook. (2559). *การรับน้องระบบ Sotus (โซตัส) คืออะไร?*. สืบค้นจาก URL: <http://www.sanook.com/campus/1382861/>
- Tutorcu. (2561). *อันดับมหาวิทยาลัยในเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์/สื่อสารมวลชน*. สืบค้นจาก URL: <https://www.tutorcu.com/การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของในประเทศไทย-2554-2555/400-การจัดอันดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในแต่ละสาขาวิชา.html>

Schwab K. (2019). The Global Competitiveness Report 2019. *The World Economic Forum*.
Available from URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

ผู้แต่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญชลี วงษ์บุญงาม

อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การศึกษา:

ปริญญาตรี ศศ.บ.นิเทศศาสตร์

ปริญญาโท นศ.ม.สื่อสารมวลชน

**การสื่อสารเพื่อการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของอาจารย์
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**
**The Communication for Online Learning in COVID-19 Situation of
Lecturers, Faculty of Mass Communication Technology,
Rajamangala University of Technology Phra Nakhon**

อรรถการ สัตยพานิชย์*
Arttakarn Sattayapanich

¹ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

* Corresponding author e-mail: arttakarn.s@rmutp.ac.th

Received: 10/05/2021, Revised: 24/05/2021, Accepted: 27/05/2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารการเรียนการสอนออนไลน์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และแนวทางการจัดการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดการสื่อสารในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ กลุ่มอาจารย์ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน จำนวน 5 คน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่กำกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 คน เครื่องมือการเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษา รวมถึงการสื่อสารภายในคณะ มีการใช้การสื่อสารทั้งแบบการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารแบบสองทาง เช่น การสอนแบบการบรรยาย การเปิดโอกาสให้ถาม หรือแสดงความคิดเห็น เป็นต้น การไหลของข่าวสาร และลักษณะการใช้งานมีรูปแบบการสื่อสารครบทุกรูปแบบตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เช่น การประกาศจากอาจารย์ไปยังนักศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของการเรียน ซึ่งเป็นการสื่อสารจากบนลงล่าง และแบบเป็นทางการ ขณะเดียวกันนักศึกษาสามารถเสนอแนวทางต่างๆ ในการสอน ซึ่งเป็นการสื่อสารจากล่างขึ้นบนแบบไม่เป็นทางการได้ ส่วนการจัดการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดการสื่อสาร คณะมีการวางระบบให้อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรเข้าใจนโยบายและเป้าหมายของการกำหนดแนวปฏิบัติของการสื่อสารที่เกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์ไม่ปกติ และมีกลยุทธ์การสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อนำมาการออกแบบกิจกรรมการสื่อสารที่มีความยืดหยุ่น สามารถควบคุมการไหลของข่าวสารให้มีประสิทธิภาพ และมีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่เหมาะสมกับประเด็นและสถานการณ์

คำสำคัญ: รูปแบบการสื่อสาร การเรียนออนไลน์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

Abstract

This research aimed to study the communication pattern between lecturers and students in the online teaching system. The research identified educational management guidelines to support teaching and learning under the COVID-19 pandemic situation for the Faculty of Mass Communication Technology (MCT), Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. This research uses a qualitative research methodology. The in-depth interviews were applied. There were five lecturers and two IT university administrators recruited as the key informant. The research results were as follows: there are one-way communication and two-way communication between faculties to lecturers, between lecturers and students, for example, lecture teaching and student opportunities for asking or expressing opinions, etc. There are all forms of information flow and communication style. For example, the announcements in a study program as top-down communication with a formal communication style between lecturer and students. At the same time, students can propose a different approach to teaching method as bottom-up

communication with an informal communication style. The MCT has organized communication and teaching supports for lecturers, students, and staff to understand the communication system, policy, and communication practices during unusual circumstances. The Faculty of Mass Communication Technology has the strategies to design clear communication with flexibility. The MCT can efficiently control the flow of information and apply the appropriate communication technology to the situation.

Keywords: Communication Pattern, Online Learning, COVID-19

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 นับตั้งแต่กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ยืนยันการพบผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2563 จากนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีน อายุ 61 ปี ที่เดินทางมาจากเมืองอู่ฮั่น จนทำให้เกิดการแพร่เชื้อติดต่อไปยังคนขับรถแท็กซี่ อายุ 50 ปี ซึ่งถือเป็นคนไทยรายแรกที่ติดเชื้อโควิด-19 (The Standard Team, 2564) และนับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้รัฐบาล กระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องออกกฎระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับ เพื่อจำกัดการแพร่กระจายของโรคดังกล่าว จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อภาคการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมในวงกว้าง ทั้งด้านการจ้างงานในอุตสาหกรรมต่างๆ จนทำให้สถานประกอบการบางแห่งต้องปิดกิจการ และเลิกจ้างแรงงาน ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศต้องตกอยู่ในภาวะชะงักงัน

ในด้านสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาความรู้ และเพิ่มพูนศักยภาพให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ต่างได้รับผลกระทบจากวิกฤติโควิด-19 ในหลายมิติ ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัดต่างๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงที่มีการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกแห่งมีการประกาศให้จัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งการเปลี่ยนจากการศึกษาในห้องเรียนเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ได้ส่งผลกระทบต่อผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครอง นับเป็นปัญหาที่ครอบคลุมในหลายด้าน ตั้งแต่ผู้สอนต้องมีการเตรียมบทเรียนให้มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ นอกจากนี้ผู้เรียนบางส่วนมีปัญหาด้านความพร้อมของเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสาร และสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ รวมถึงผลกระทบจากวิกฤติโควิด-19 ที่มีต่อการจ้างงานและรายได้ของผู้ปกครอง ซึ่งมีผลต่อการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การสื่อสาร และการเป็นสมาชิกเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้นักศึกษาที่อยู่ในความปกครอง ปัจจุบันดังกล่าวมีส่วนทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียนลดลง

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ตระหนักถึงผลกระทบจากวิกฤติที่เกิดขึ้น จึงมีการบริหารสถานการณ์ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ โดยมีการดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง การสื่อสารการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของอาจารย์คณะเทคโนโลยีสารสนเทศมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยเป็นการต่อยอดจากรายงานการสำรวจของคณะ เรื่อง การศึกษาผลกระทบและความพร้อมการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยีสารสนเทศมวลชน, 2563) ซึ่งรายงานดังกล่าวเป็นการสำรวจข้อมูลทั่วไป และความพร้อมในการเรียนระบบออนไลน์ของนักศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 การเก็บข้อมูลในส่วนที่เป็นรายงานการสำรวจได้ดำเนินการช่วงก่อนเปิดภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสารสนเทศมวลชน ปีการศึกษา 2563 และมีนักศึกษาได้เข้ามาตอบแบบสำรวจออนไลน์ ระหว่างวันที่ 20 เมษายน – 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 จำนวน 411 คน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำผลการสำรวจจากกลุ่มนักศึกษามาดำเนินการวิจัย เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ของอาจารย์กับนักศึกษา การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 7 คน แบ่งเป็น อาจารย์ของคณะ จำนวน 5 คน และผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน ในการเก็บข้อมูลได้ดำเนินการภายหลังจากที่มหาวิทยาลัยได้เปิดภาคการศึกษาที่ 1 เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ไปแล้วเป็นเวลา 1 เดือน เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่อาจารย์ได้มีการสอนออนไลน์ และจัดการเรียนการสอนจากที่บ้าน (Work of Home) โดยไม่ได้เข้ามาปฏิบัติงานที่คณะ และอาจารย์ได้มีการใช้โปรแกรมการสอนผ่านระบบออนไลน์ และใช้ช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่างๆ ติดต่อกับคณะมาแล้วระยะหนึ่ง

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาความคิดเห็นจากอาจารย์ของคณะ และผู้บริหารมหาวิทยาลัย ใน 2 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นแรก เป็นการศึกษารูปแบบการสื่อสารการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ครอบคลุมด้านช่องทางการสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอน และปัญหาการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ และประเด็นที่สอง ศึกษาแนวทางเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งข้อมูลได้จากข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีความเหมาะสมกับนักศึกษาของคณะ รวมทั้งช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างคณะกับอาจารย์ในช่วงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการคณะในช่วงวิกฤติโควิด-19 หรือวิกฤตการณ์อื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป โดยการวิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ทฤษฎีการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ (Computer-mediated Communication, CMC) แนวคิดการจัดการสื่อสาร และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสาร

สำหรับการปรับรูปแบบการสื่อสารจากสถานการณ์ปกติสู่การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ในช่วงวิกฤติที่เกิดขึ้นนั้น จุดสำคัญที่สุดของการเปลี่ยนแปลงคือ การเปลี่ยนจากการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face to Face Communication) แทนที่ด้วยการสื่อสารผ่านสื่อกลาง สอดคล้องกับสาระสำคัญของทฤษฎีการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์หรือ CMC ซึ่งเป็นการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ และถือเป็นการสื่อสารของมนุษย์รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นอย่าน้อย และเกิดขึ้นผ่านการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของคู่ปฏิสัมพันธ์ทั้งสองฝ่าย แม้ว่าแต่เดิมนั้น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจะหมายถึง คอมพิวเตอร์ (Personal Computer และ Laptop) เป็นหลัก แต่ในปัจจุบันการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์จะนับรวมการสื่อสารที่เกิดขึ้นผ่านอุปกรณ์ที่ถูกพัฒนามาจากคอมพิวเตอร์ด้วย เช่น สมาร์ทโฟน (Smartphone) แท็บเล็ต (Tablet) คอมพิวเตอร์ไฮบริด (Hybrid Computer) ฯลฯ โดยเป็นการสื่อสารผ่านช่องทางหรือซอฟต์แวร์ที่หลากหลายต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน อาทิ Instant Messaging (IM), e-Mail, Chat Rooms, Online Forums และ Social Network Services (SNS) เป็นต้น (Lindlof and Taylor, 2002; Perry and Wermer-Wilson, 2011; Walther, 1992, 1996, 2011; Walther and Parks, 2002) นอกจากนี้จากแบบจำลองการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่ประยุกต์แบบจำลองของ Ellis, Gibbs, and Rein (1991) ร่วมกับทฤษฎี Media Richness (Daft and Lengel, 1986) ยังแสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจจะใช้การสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์แบบใดนั้น ต้องมีการพิจารณาตามมิติของเวลาและคุณสมบัติของสื่อ นอกจากนี้การเลือกรูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้งาน ก็ย่อมลดทอนประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสื่อสารให้น้อยลง

ในส่วนแนวคิดการจัดการสื่อสาร เป็นแนวคิดที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างหลักการสื่อสาร และการจัดการเข้าด้วยกัน การจัดการทางการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งการวางแผนการดำเนินงาน การติดตามผล และการปรับปรุงการสื่อสารทุกรูปแบบให้เป็นระบบระเบียบ และมุ่งเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นเครื่องมือที่จะทำให้องค์กรสามารถใช้การสื่อสารเพื่อให้บรรลุในวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้ตามที่ตั้งไว้ ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เป็นไปได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ ในส่วนการสื่อสารภายในองค์กร ผู้บริหาร บุคลากร ในทุกๆ ระดับ จะสามารถเข้าถึงในสิ่งที่ต้องการสื่อสารออกไป

ในทิศทางเดียวกัน และมีความเข้าใจที่ตรงกันในการปฏิบัติงาน สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสำเร็จลุล่วง การจัดการทางการสื่อสาร ยังเป็นการจัดระบบระเบียบของกระบวนการสื่อสารในองค์กร โดยเฉพาะช่องทางการสื่อสารต่างๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จต่อการบริหารระหว่างองค์กร และภายนอกอีกด้วย กิจกรรมการจัดการทางการสื่อสาร จะประกอบด้วย การวางกลยุทธ์การสื่อสารขององค์กร การออกแบบกิจกรรมการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร การควบคุมการไหลของข่าวสาร และการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอรรถพร กงวิไล, 2550, น.4)

อย่างไรก็ตาม นอกจากการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ให้เกิดประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการใช้งานแล้ว ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ การใช้รูปแบบการสื่อสาร (Communication Pattern) ที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ที่สื่อสารระหว่างกันมีความแตกต่างทั้งลักษณะทางประชากรและสถานภาพทางสังคม เช่น การสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา หรือการติดต่อสื่อสารระหว่างคณะกับอาจารย์ ทั้งนี้สามารถแบ่งรูปแบบการสื่อสารที่สำคัญต่างๆ ได้ดังนี้

- 1) การสื่อสารจำแนกตามทิศทางการสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) และการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication)
- 2) การสื่อสารจำแนกตามการไหลของข่าวสาร เช่น การสื่อสารจากบนลงล่าง (Downward Communication) การสื่อสารจากล่างสู่บน (Upward Communication) การสื่อสารแบบแนวนอน (Horizontal Communication) และการสื่อสารแบบทแยง (Diagonal Communication)
- 3) การสื่อสารจำแนกตามลักษณะการใช้งาน เช่น การสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal Communication) และการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal Communication) (Rogers, Everett M., 1983)

จากสถานการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาต่างต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนมากขึ้น อันเป็นผลมาจากข้อจำกัดที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ (On Site) ได้ จึงทำให้การจัดการศึกษาต้องใช้การสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการควบคู่กัน โดยการสื่อสารที่เป็นทางการนั้น ต้องทำให้เกิดบรรยากาศการจัดการศึกษาที่มีความจริงจังคล้ายคลึงกับกระบวนการการเรียนรู้อย่างที่ได้จากในห้องเรียน ขณะเดียวกันต้องมีการใช้การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมการสื่อสารที่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นนอกเวลาเรียน เพื่อชดเชยบรรยากาศที่ขาดหายไปจากการที่มีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะการสื่อสารแบบเผชิญหน้าที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ผ่านช่องทางการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการพูดคุย แลกเปลี่ยน สอบถาม ติดตามงานที่ผู้สอนมอบหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยใช้เครื่องมือสื่อสารที่เหมาะสมกับความต้องการและสภาพการใช้งานของผู้เรียน

นอกจากนี้การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หลายสาขาวิชามุ่งเน้นการสร้างผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพที่ผู้เรียนต้องบรรลุผลสัมฤทธิ์ในด้านทักษะวิชาชีพ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ผู้เรียนต้องสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพ โดยการประยุกต์ความรู้ ทักษะ และกิจนิสัยมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน รวมทั้งสามารถทำงานอยู่ร่วมในสังคมการทำงานจริงได้ จึงทำให้มีการใช้กระบวนการการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ในภาคของการฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะสื่อการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ฝึกหัด และปฏิบัติตามผู้สอนที่ถ่ายทอดผ่านสื่อการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง ซึ่งสาขาวิชาด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน นับเป็นศาสตร์อีกแขนงหนึ่งที่มีความเป็นวิชาชีพ และต้องมีการฝึกปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนทักษะที่นักสื่อสารมวลชนพึงมี เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้จริง

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของอาจารย์คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยการศึกษา รูปแบบการสื่อสารการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 และหาแนวทางทางการจัดการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดการสื่อสารในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะเทคโนโลยี

สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มอาจารย์ และนักศึกษาของคณะต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดการสื่อสารในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การสื่อสารการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของอาจารย์คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ อาจารย์คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน จำนวน 28 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2563) และผู้บริหารมหาวิทยาลัย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 คน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่ใช้ในการศึกษา เป็นอาจารย์ของคณะ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน แบ่งเป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอน 20 ปีขึ้นไป 15-20 ปี 10-14 ปี 5-9 ปี และ 1-5 ปี จำนวนช่วงประสบการณ์การทำงานละ 1 ราย และผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 คน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 20 กรกฎาคม-31 กรกฎาคม พ.ศ. 2563

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึกในการเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นอาจารย์และผู้บริหารมหาวิทยาลัย ประเด็นคำถามมุ่งเน้นการสอบถามความคิดเห็นอาจารย์ของคณะ และผู้บริหารมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ช่องทางในการสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ และข้อเสนอแนะรูปแบบการจัดการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีความเหมาะสมกับนักศึกษาของคณะ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการสำรวจข้อมูลทั่วไป และความพร้อมในการเรียนระบบออนไลน์ของนักศึกษา คณะ ซึ่งได้ทำการสำรวนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ปีการศึกษา 2563 ที่เข้ามาตอบแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 411 คน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำไปใช้สัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นอาจารย์ของคณะ และผู้บริหารมหาวิทยาลัย

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การจำแนกและวิเคราะห์ตามเหตุการณ์ (Event Analysis) ซึ่งเป็นไปตามประเด็นคำถามในการวิจัยที่สอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นอาจารย์ของคณะ และผู้บริหารมหาวิทยาลัย

3. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของอาจารย์คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และช่องทางการสื่อสารของคณะ จากอาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่กำกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า อาจารย์คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ใช้โปรแกรม Google Classroom ในการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้คู่กับโปรแกรม Google Meet แต่จะมีอาจารย์บางส่วนที่ใช้โปรแกรม Microsoft Team และ LMS (Learning Management System) ส่วนช่องทางการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์และนักศึกษา จะมีทั้งการสื่อสารผ่าน

โปรแกรมเฟซบุ๊ก และไลน์ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร และทดแทนการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

ส่วนการสื่อสารระหว่างคณะ กับอาจารย์จะมีหลายช่องทาง ประกอบด้วย เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก โปรแกรมไลน์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Doc) และการใช้โทรศัพท์ติดต่อ ซึ่งแต่ละช่องทางจะมีระดับการสื่อสารอย่างเป็นทางการที่แตกต่างกัน

ในส่วนของการสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถนำเสนอได้ดังนี้

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์โควิด-19 ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ครอบคลุมใน 3 ประเด็นคือ ทิศทางการสื่อสาร การไหลของข้อมูลข่าวสาร และการใช้งานช่องทางการสื่อสารการเรียนการสอนและการสื่อสารองค์การออนไลน์

- **ทิศทางการสื่อสาร** ครอบคลุมทั้งการสื่อสารจากอาจารย์ไปยังนักศึกษา และจากนักศึกษาถึงอาจารย์ผู้สอน จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่าการสื่อสารที่เกิดขึ้นในการเรียนออนไลน์ส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารในรูปแบบการบรรยาย อธิบายเนื้อหาในบทเรียนที่สอน รวมทั้งการมอบหมายงานของอาจารย์ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ หรือปฏิบัติ โดยสัดส่วนเนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการสื่อสารจากอาจารย์ไปยังนักศึกษาจะอยู่ที่ร้อยละ 60 ส่วนอีกร้อยละ 40 จะเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สอบถามในสิ่งที่ผู้เรียนมีข้อสงสัย ซึ่งจะแตกต่างจากการสอนในห้องเรียนที่สัดส่วนการเปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบถามจะประมาณร้อยละ 15-20 ส่วนอีกร้อยละ 80-85 จะเป็นการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ของอาจารย์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความเห็นว่าเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะสามารถเห็นอาการปฏิกิริยา และการตอบกลับในลักษณะเผชิญหน้า เพราะเมื่อใดก็ตามที่เห็นนักศึกษารายใดไม่สนใจในการเรียนก็สามารถเรียกสอบถามเป็นรายบุคคล หรือปรับรูปแบบการสอนได้อย่างทันทั่วถึง แต่การเรียนการสอนผ่านสื่อกลางผ่านระบบออนไลน์จะไม่เห็นปฏิกิริยาได้ตอบของผู้เรียนได้ชัดเจนมากนัก ดังนั้นการให้เวลาในการสอบถาม หรือการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการโต้ตอบจะมีมากกว่าการเรียนในห้องเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การสื่อสารจากนักศึกษาถึงอาจารย์ผู้สอน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่จะมีการตั้งกลุ่มไลน์ หรือกลุ่มเฟซบุ๊ก เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบถามข้อสงสัยได้อย่างทันทั่วถึง และมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนใช้ช่องทางดังกล่าวให้นักศึกษาส่งงานที่ได้มอบหมาย และยังให้หมายเลขโทรศัพท์มือถือของอาจารย์ผู้สอนแก่นักศึกษา เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารในขณะที่มีความเร่งด่วนหรือมีความจำเป็นมากที่สุด

สำหรับทิศทางการสื่อสารระหว่างคณะ กับอาจารย์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าช่องทางการสื่อสารที่ทำให้ข้อมูลข่าวสารมีทิศทางไปยังกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายแต่ละกลุ่มมีระดับความเป็นทางการ และความรวดเร็วที่แตกต่างกัน โดยได้ให้ข้อมูลดังนี้ ถ้าเป็นการสื่อสารอย่างเป็นทางการ คณะจะมีการใช้ทั้งระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Doc) และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) แต่ถ้าเป็นการสื่อสารให้ครอบคลุมบุคลากรทุกกลุ่มจะใช้ช่องทางเว็บไซต์ และเฟซบุ๊กคณะ อย่างไรก็ตามช่องทางสื่อสารผ่านเว็บไซต์จะมีระดับความเป็นทางการมากกว่าเฟซบุ๊ก แต่เฟซบุ๊กเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมและเข้าถึงได้มากกว่าเว็บไซต์ ส่วนช่องทางการสื่อสารผ่านโปรแกรมไลน์ (Line) จะมีความรวดเร็ว และเจาะจงผู้รับได้มากกว่า อีกทั้งยังสามารถตอบกลับในลักษณะการสื่อสารสองทางได้ทันทีและสะดวกกว่า ซึ่งคุณสมบัติของโปรแกรมไลน์จะเช่นเดียวกับการสื่อสารผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) แต่ระดับความเป็นทางการของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์จะมีมากกว่าการสื่อสารผ่านโปรแกรมไลน์ ส่วนกรณีเร่งด่วนควรใช้วิธีการโทรศัพท์ติดต่อ เพื่อให้เกิดการตอบกลับโดยทันที

- **การไหลของข้อมูลข่าวสาร** ในด้านการจัดการเรียนการสอนระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา และการสื่อสารระหว่างคณะ กับอาจารย์ผู้สอนในช่วงวิกฤติโควิด-19 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าแม้การติดต่อสื่อสารจะผ่านระบบออนไลน์ แต่คุณสมบัติของสื่อที่ใช้ในปัจจุบัน ที่มีความสามารถในการตอบกลับได้ทันที ทำให้กระบวนการสื่อสารมีความเป็นสองทางมากขึ้น อย่างไรก็ตามแม้ประสิทธิภาพจะไม่เท่ากับการสื่อสารแบบเผชิญหน้าที่เห็นทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาของคู่สนทนาได้ชัดเจน ส่วนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์นั้น

ช่องทางการสื่อสารที่มีอย่างหลากหลาย จะประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างมาก ถ้าอาจารย์พัฒนาเนื้อหาสาระความรู้ที่เข้าใจง่าย และมีการใช้สื่อที่ช่วยเสริมศักยภาพซึ่งกันและกัน เช่น ใช้วิดีโอคอล หรือถ่ายเป็นคลิปส่งทางโปรแกรมไลน์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) แม้กระทั่งการใช้การติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อเร่งรัดในการทำงานที่เร่งด่วน เป็นต้น

- **การใช้งานช่องทางการสื่อสารการเรียนการสอนและการสื่อสารองค์การออนไลน์** ในความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าการสื่อสารและการสอนผ่านระบบออนไลน์ แม้จะประสิทธิภาพจะไม่เท่าการสื่อสารแบบเผชิญหน้า หรือการเรียนในชั้นเรียน แต่ในอีกมุมหนึ่งหลังจากที่นักศึกษาบางส่วนผู้ปกครองได้ลงทุนซื้ออุปกรณ์การสื่อสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้แล้ว เมื่อมองผลตอบแทนจากการลงทุนในระยะยาว นอกเหนือจากเหตุผลในการช่วยลดการแพร่กระจายจากเชื้อโควิด-19 การเรียนการสอนออนไลน์สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ของนักศึกษาได้ ด้านการใช้งานช่องทางการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมีการผลิตคลิปสื่อการสอนเผยแพร่ผ่านกลุ่มไลน์ เฟซบุ๊ก หรือแม้กระทั่งยูทูป (YouTube) โดยให้เหตุผลว่าคณะใช้หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) ที่อยู่ในเกณฑ์ต้องบริหารหลักสูตรให้เป็นไปตาม มคอ.1 สาขาเทคโนโลยี ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงต้องให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติทักษะวิชาชีพเป็นอย่างมาก ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Google Classroom อย่างเดียวอาจส่งผลกระทบต่อรายวิชาที่ต้องเน้นการฝึกปฏิบัติ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนได้

ด้านการสื่อสารระหว่างคณะกับอาจารย์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าไม่ได้รับผลกระทบมากนัก เนื่องจากช่องทางการสื่อสารทุกช่องทางทั้งในสถานการณ์ปกติ และสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากคณะมีการใช้ช่องทางการสื่อสารทั้งที่เป็นทางการ และการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ยกเว้นกรณีเร่งด่วนที่อาจารย์จัดการเรียนการสอนออนไลน์จากที่บ้าน และไม่ได้เข้ามาปฏิบัติงานในคณะ บุคลากรที่เกี่ยวข้องของคณะ จะใช้วิธีการสื่อสารผ่านโทรศัพท์เพื่อบันทึกและวันเวลาให้อาจารย์เข้ามาในคณะ เพื่อดำเนินการตามภารกิจเร่งด่วนนั้น

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดการสื่อสารในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ครอบคลุมใน 4 ประเด็นคือ การวางกลยุทธ์การสื่อสารขององค์การ การออกแบบกิจกรรมการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์การ การควบคุมการไหลของข่าวสาร และการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี

- **การวางกลยุทธ์การสื่อสารขององค์การ** กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงความคิดเห็นว่า การกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารของคณะในช่วงวิกฤติโควิด-19 อาจารย์และบุคลากรทุกคนต้องเข้าใจนโยบายและเป้าหมายการกำหนดแนวปฏิบัติของการสื่อสารในช่วงสถานการณ์ที่ไม่ปกติ โดยเฉพาะระดับความคาดหวังในด้านปฏิกิริยาตอบกลับอย่างทันทีภายหลังจากได้รับสารที่คณะ ได้ส่งไปให้อาจารย์และบุคลากร และสิ่งสำคัญคือการถ่ายทอดสารในรูปแบบต่างๆ ควรคำนึงถึงความเร่งด่วนของเหตุการณ์ ซึ่งบางครั้งต้องเร่งส่งสารถึงอาจารย์และบุคลากรพร้อมๆ กัน และในเวลาเดียวกัน กรณีเช่นนี้คณะจะเลือกใช้ช่องทางที่มีการตอบกลับได้อย่างรวดเร็ว แม้ว่าช่องทางดังกล่าวอาจจะไม่เป็นทางการมากนัก เช่น การส่งคำสั่ง หรือประกาศผ่านโปรแกรมไลน์ หรือเฟซบุ๊ก เมื่ออาจารย์หรือบุคลากรได้รับสารนั้นแล้ว ก็จะเห็นสถานภาพการ “อ่านแล้ว” (Read) หรืออาจารย์ให้ตอบรับกลับมาเป็นข้อความว่ารับทราบแล้ว ในขณะเดียวกันก็มีการใช้ช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการ โดยส่งสารตามลำดับขั้นการบังคับบัญชาควบคู่กันไปด้วย โดยอาจมีการส่งสารเดียวกันนั้นผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ไปยังหัวหน้าสาขาวิชาหรือหัวหน้างานเพื่อส่งต่อไปให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับขั้น ส่วนการเผยแพร่ข่าวสารในลักษณะเพื่อการประชาสัมพันธ์หรือสร้างภาพลักษณ์ขององค์การ หรือข้อมูลที่ไม่จำเป็นต้องให้ทุกคนต้องเปิดรับสาร อาจใช้การเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊กของคณะ

นอกจากนี้การนำกลยุทธ์การสื่อสารไปใช้ให้ประสบความสำเร็จต้องคำนึงถึงองค์ประกอบการสื่อสาร (S-M-C-R) ไม่ว่าจะเป็นผู้ส่งสาร (Sender) ที่ต้องมีความสามารถในการส่งสารได้อย่างชัดเจน สามารถสื่อสารได้เข้าใจ เนื้อหาสาร (Message) ต้องเหมาะสมกับประเภทของสื่อ และเนื้อหาบางเรื่องอาจทำในรูปของอินโฟกราฟิกที่สามารถถ่ายทอดลำดับขั้นตอนที่เข้าใจง่าย ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา สื่อบางประเภทเหมาะกับการนำเสนอเนื้อหาที่มีความยาว บางประเภทเหมาะที่จะมีรูปภาพ หรือคลิปประกอบ นอกจากนี้ช่องทางการสื่อสารบางประเภทเหมาะที่ใช้ติดต่อสื่อสารในภาวะความจำเป็นเร่งด่วน เช่น การใช้โทรศัพท์เพื่อเชื่อมโยงให้กลุ่มผู้รับสารไปติดตามรายละเอียดจากสื่ออื่นๆ ซึ่งปัจจัยด้านเนื้อหาสาร และช่องทางการสื่อสารเป็นเรื่องที่ผู้ส่งสารต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของทั้งสององค์ประกอบ และผู้รับสาร (Receiver) ผู้ส่งสารต้องเข้าใจลักษณะของผู้รับสารแต่ละบุคคล หรือแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ยังต้องรู้ถึงความพร้อมด้านอุปกรณ์การสื่อสารที่ผู้รับสารแต่ละคนมี อย่างเช่นอาจารย์หรือนักวิชาการบางคนไม่ใช่โปรแกรมไลน์ การสื่อสารก็ต้องมีช่องทางการสื่อสารรูปแบบอื่นเพื่อส่งสารให้ผู้รับสารที่ไม่ใช่โปรแกรมไลน์ เป็นต้น

- **การออกแบบกิจกรรมการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์การ** กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าในช่วงภาวะวิกฤติโควิด-19 การออกแบบกิจกรรมการสื่อสารของคณะ ควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมการสื่อสารภายในองค์การ (Internal Communication) เป็นลำดับแรก ขณะเดียวกันกิจกรรมการสื่อสารภายนอกองค์การ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์องค์การก็ต้องดำเนินการเช่นเดียวกับสถานการณ์ปกติ โดยกิจกรรมการสื่อสารภายในองค์การ ถ้ากรณีการสื่อสารงานในแต่ละฝ่าย การสื่อสารที่ออกไปยังกลุ่มเป้าหมายก็ควรให้รองคณบดีที่กำกับแต่ละฝ่ายเป็นผู้ส่งสาร แต่ถ้าเป็นการสื่อสารจากระดับคณะ หรือการสื่อสารของมหาวิทยาลัย ส่งข้อมูลข่าวสารมายังคณะ เพื่อแจ้งหรือประกาศให้อาจารย์และบุคลากรของคณะ รับรู้หรือปฏิบัติ กรณีเช่นนี้ควรให้คณบดีเป็นผู้ส่งสาร ส่วนกิจกรรมการสื่อสารภายนอกองค์การ ควรให้งานสื่อสารองค์การของคณะ ดำเนินการเช่นเดิม อย่างไรก็ตามถ้าเป็นการสื่อสารไปยังนักศึกษาในช่วงวิกฤติโควิด-19 ควรเพิ่มช่องทางการสื่อสาร และความถี่ในการสื่อสารให้มากขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดการตกหล่นหรือไม่ได้รับสารของผู้รับสาร

- **การควบคุมการไหลของข่าวสาร** ในช่วงภาวะวิกฤติโควิด-19 การควบคุมการไหลของข่าวสารเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากไม่ได้มีการสื่อสารแบบเผชิญหน้า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่ารองคณบดีฝ่ายบริหารที่กำกับการด้านสื่อสารองค์การควรทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมในเชิงนโยบายด้านการเผยแพร่ของข้อมูลข่าวสาร โดยคณบดีเป็นผู้บัญชาการหลัก โดยเฉพาะคำสั่ง ประกาศ หรือแนวปฏิบัติที่ออกมาจากมหาวิทยาลัย หรือคณะที่ต้องการความเร่งด่วนในการสื่อสาร ส่วนรองคณบดีฝ่ายอื่นๆ ก็ต้องทำหน้าที่ควบคุมข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ตามภารกิจหรือหน้าที่ของฝ่ายที่ตนเองรับผิดชอบ

- **การสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี** กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงความคิดเห็นว่าผู้ส่งสารต้องเข้าใจคุณสมบัติของสื่อแต่ละประเภท ซึ่งมีจุดเด่น จุดด้อยที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะหน่วยงานราชการที่ต้องคำนึงถึงช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการ และลำดับขั้นการบังคับบัญชา ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีช่องทางสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นช่องทางที่มีความเป็นทางการที่อาจารย์และบุคลากรทุกคนต้องเข้าไปเปิดรับ เพื่อรับทราบคำสั่ง ประกาศ หรือข้อมูลข่าวสารต่างๆ นอกจากนี้ยังมีช่องทางการสื่อสารที่ลดหลั่นกันลงมา ตั้งแต่ช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการ จนถึงช่องทางการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ

4. สรุปผลและอภิปรายผล

4.1 สรุปผล

สรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ครอบคลุมใน 3 ประเด็นคือ

ทิศทางการสื่อสาร ด้านการเรียนการสอนออนไลน์ต้องเน้นการสื่อสารโดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบถามมากกว่าการสอนในชั้นเรียน ส่วนการสื่อสารระหว่างคณะ กับอาจารย์ต้องพิจารณาปัจจัยระดับความเป็นทางการของการสื่อสาร และความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสารที่ต้องการส่งไปยังผู้รับสาร

การไหลของข้อมูลข่าวสาร มีรูปแบบการสื่อสารครบทุกรูปแบบตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เช่น การประกาศจากอาจารย์ไปยังนักศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของการเรียน ซึ่งเป็นการสื่อสารจากบนลงล่าง และแบบเป็นทางการ ขณะเดียวกันนักศึกษาสามารถเสนอแนวทางต่างๆ ในการสอน ซึ่งเป็นการสื่อสารจากล่างขึ้นบน แบบไม่เป็นทางการได้ เป็นต้น

การใช้งานช่องทางการสื่อสารการเรียนการสอนและการสื่อสารองค์การออนไลน์ ด้านการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ควรมีการผลิตคลิปสื่อการสอนเผยแพร่ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ เนื่องจากหลักสูตรของคณะ มุ่งเน้นการเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ ส่วนกระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์กับคณะ ไม่ต่างจากการสื่อสารในสถานการณ์ปกติ

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดการสื่อสารในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ครอบคลุมใน 4 ประเด็นคือ

การวางกลยุทธ์การสื่อสารขององค์การ ในช่วงวิกฤติโควิด-19 อาจารย์และบุคลากรทุกคนต้องเข้าใจนโยบายและเป้าหมายการกำหนดแนวปฏิบัติของการสื่อสารที่เกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์ที่ไม่ปกติ โดยเฉพาะปฏิกิริยาตอบกลับภายหลังจากการรับสารที่คณะ ได้ส่งไปให้ โดยคำนึงถึงรายละเอียดขององค์ประกอบการสื่อสาร (S-M-C-R)

การออกแบบกิจกรรมการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์การ ควรให้ความสำคัญกิจกรรมการสื่อสารภายในองค์การ (Internal Communication) เป็นลำดับแรก ขณะเดียวกันกิจกรรมการสื่อสารภายนอกองค์การ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ขององค์การก็ต้องดำเนินการเช่นเดียวกับสถานการณ์ปกติ

การควบคุมการไหลของข่าวสาร รองคณบดีฝ่ายบริหารที่กำกับงานด้านสื่อสารองค์การควรทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมในเชิงนโยบายด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รองจากคณบดี โดยเฉพาะคำสั่ง ประกาศ หรือแนวปฏิบัติที่ออกจากมหาวิทยาลัย หรือคณะ ที่ต้องการความเร่งด่วนในการสื่อสาร ส่วนรองคณบดีฝ่ายอื่นๆ ก็ต้องทำหน้าที่ควบคุมข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ตามภารกิจหรือหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ

การสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี ผู้ส่งสารต้องเข้าใจคุณสมบัติของสื่อแต่ละประเภท โดยเฉพาะการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการจะต้องคำนึงถึงช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการ และลำดับขั้นการบังคับบัญชา ซึ่งช่องทางการสื่อสารจะลดหลั่นกันมาตั้งแต่ช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการ จนถึงช่องทางการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ

4.2 อภิปรายผล

การอภิปรายผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ดังนี้

ช่องทางการสื่อสารในการเรียนการสอนช่วงวิกฤติโควิด-19 พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นอาจารย์คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนมีการใช้ช่องทางการสื่อสารไปยังนักศึกษาที่หลากหลาย ดังจะเห็นได้จากอาจารย์ส่วนใหญ่มีการใช้โปรแกรมในการเรียนการสอนออนไลน์ Google Classroom ควบคู่กับการใช้โปรแกรม Google Meet และมีอาจารย์บางส่วนที่ใช้โปรแกรม Microsoft Team และ LMS (Learning Management System) ส่วนช่องทางการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์และนักศึกษาจะมีทั้งการสื่อสารผ่านโปรแกรมเฟซบุ๊ก และไลน์ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร และทดแทนการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ (CMC) ที่มีการใช้การสื่อสารผ่านช่องทางหรือซอฟต์แวร์ที่หลากหลาย และแตกต่างกันไป

ตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน (Lindlof and Taylor, 2002; Perry and Wermer-Wilson, 2011; Walther, 1992, 1996, 2011; Walther and Parks, 2002) โดยการสื่อสารระหว่างอาจารย์และนักศึกษา รวมทั้งการสื่อสารระหว่างคณะ กับอาจารย์จะมีทั้งลักษณะของการสื่อสารจากบนลงล่าง และจากล่างขึ้นบน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าการสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และคณะ กับอาจารย์ จะคำนึงถึงอุปกรณ์การสื่อสารที่ผู้รับสารมี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดแบบจำลองการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่ประยุกต์แบบจำลองของ Ellis, Gibbs, and Rein (1991) ร่วมกับทฤษฎี Media Richness (Daft and Lengel, 1986) ได้แสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจจะใช้การสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์แบบใดนั้น ต้องมีการพิจารณาตามมิติของเวลาและคุณสมบัติของสื่อ อีกทั้งยังต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้งาน ดังจะเห็นได้จากผลการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นอาจารย์สะท้อนให้เห็นว่าการเลือกช่องทางการสื่อสารหรือโปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอนต้องมีความเหมาะสม อย่างในกรณีที่ใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์ควรใช้โปรแกรมเฉพาะที่มีการพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ดังกล่าว แต่ถ้าว่เป็นการสื่อสารทั้งในระดับการสื่อสารอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ หรือต้องการความรวดเร็วในการสื่อสาร อาจจะใช้โปรแกรม Facebook Group และ Line Group เข้ามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนบางส่วนยังมีการผลิตสื่อการสอนให้รูปคลิวิดีโอ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ ซึ่งกล่าวได้ว่าผู้ส่งสาร ทั้งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นอาจารย์ และคณะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวที่เชื่อว่า ถ้าใช้ช่องทางการสื่อสารหรือโปรแกรมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้งาน ก็อาจทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสื่อสารลดน้อยลง

การอภิปรายผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ดังนี้

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นได้ว่าการจัดการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ และการจัดการสื่อสารภายในคณะ ในสถานการณ์โควิด-19 มีการใช้การสื่อสารสองทาง ซึ่งมีทั้งช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน ประกอบด้วยข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ ซึ่งอาจารย์และนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ผ่านระบบการสื่อสาร ทั้งในระหว่างเรียน และหลังจากการเรียนการสอนที่นักศึกษาสามารถติดต่อ สื่อสาร ขอคำปรึกษา หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นคล้ายกับการเรียนในชั้นเรียนผ่านโปรแกรมไลน์ เฟซบุ๊ก จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) หรือโทรศัพท์ นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาของคณะ ที่หลักสูตรเน้นการปฏิบัติ กระบวนการจัดการสื่อสารต้องเข้าใจลักษณะของผู้รับสาร และต้องมีการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งโปรแกรมที่สอดคล้อง เหมาะสม โดยเฉพาะการพัฒนาสื่อการสอนให้เข้ากับเนื้อหาในหลักสูตรที่เน้นการฝึกปฏิบัติ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการจัดการสื่อสารที่กล่าวว่า การจัดการทางการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมุ่งเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ห้องค้การสามารถใช้การสื่อสารเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ได้ตั้งไว้ และจะทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จ (สุรพงษ์ โสณะเสถียร และ อรรถพร กงวิไล, 2550, น.4)

ด้านการสื่อสารระหว่างอาจารย์กับคณะ จะพบว่าคณะเทคโนโลยีสารสนเทศมีการใช้การสื่อสารหลากหลายช่องทาง ซึ่งการใช้วิธีการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ ทั้งช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทำให้การติดต่อสื่อสารมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งหากพิจารณารูปแบบการสื่อสาร ด้วยการจำแนกตามทิศทางการสื่อสาร จะพบว่าบางช่องทางการสื่อสารของคณะ เป็นการสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) และถ้าจำแนกตามการไหลของข่าวสารก็จะมีทั้งรูปแบบการสื่อสารจากบนลงล่าง (Downward Communication) และการสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Upward Communication) ได้แก่ ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Doc) และการสื่อสารผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) ซึ่งทั้งสองช่องทางดังกล่าว หากพิจารณาตามลักษณะการใช้งานก็จะเห็นได้ว่าเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความเป็นทางการ (Formal

Communication) เหมาะกับการใช้แจ้งเวียนคำสั่ง ประกาศ หรือแนวทางการบริหารจัดการในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทั้งจากแหล่งข้อมูลที่มาจากรัฐบาล กระทรวง มหาวิทยาลัย คณะ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้อาจารย์ และบุคลากรของคณะ ได้รับรู้และนำไปปฏิบัติ

นอกจากนี้คณะยังมีช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) ซึ่งมีคุณลักษณะที่โต้ตอบกันได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น โปรแกรมไลน์ เฟซบุ๊ก การติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการสื่อสารที่ช่วยเสริมช่องทางการสื่อสารแบบเป็นทางการ อีกทั้งยังสามารถใช้ในการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal Communication) ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุรพงษ์ โสณะเสถียร และอรรถพร กงวิไล (2550, น.4) ที่กล่าวถึงแนวทางการจัดการสื่อสารว่า การสื่อสารภายในองค์การ ผู้บริหาร บุคลากรในทุกๆ ระดับ ควรสามารถเข้าถึงในสิ่งที่ต้องการสื่อสารออกไปในทิศทางเดียวกัน และมีความเข้าใจที่ตรงกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสำเร็จลุล่วง

5. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของอาจารย์คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัย และอาจารย์คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่เสียสละเวลาให้ข้อมูลที่สำคัญจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

6. เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน. (2563). รายงานการสำรวจ เรื่อง การศึกษาผลกระทบและความพร้อมการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2563). สถิตินักศึกษาคงอยู่ ปีการศึกษา 2563. สืบค้นจาก URL: http://regis.rmutp.ac.th/wp-content/uploads/2020/09/สถิติ-นศ-คงอยู่-12563_2563_finale.pdf.
- สุรพงษ์ โสณะเสถียร และอรรถพร กงวิไล. (2550). สถานภาพองค์ความรู้ของการจัดการทางการสื่อสารในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Daft, R. L., and Lengel, R. H. (1986). Organizational information requirements, media richness and structural design. *Management Science*. 32, 554-571.
- Ellis, C. A., Gibbs, S. J., and Rein, G. L. (1991). Groupware: Some issues and experiences. *Communication of the ACM*. 34(1), 38-58.
- Lindlof, T. R., and Taylor, B. C. (2002). *Qualitative communication research methods*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Perry, M. S., and Werner-Wilson, R. J. (2011). Couples and computer-mediated communication: A closer look at the affordances and use of the channel. *Family and Consumer Science Research Journal*. 40(2), 120-134.
- Rogers, Everett M. (1983). *Diffusion of innovations*. (3rd ed.). New York: Free Press of Glencoe.
- The Standard Team. (2564). 12 มกราคม 2563 – พบผู้ป่วยโควิด-19 รายแรกในประเทศไทย. สืบค้นจาก URL: <https://thestandard.co/onthisday120163/>.
- Walther, J. B. (1992). Interpersonal effects in computer-mediated interaction: A relational perspective. *Communication Research*. 19, 52-90.

- Walther, J. B. (1996). Computer-mediated communication: Impersonal, interpersonal, and hyper personal interaction. *Communication Research*. 23, 3-43.
- Walther, J. B. (2011). *Theories of computer-mediated communication and interpersonal relations*. In M. L.
- Walther, J. B., and Parks, M. R. (2002). Cues filtered out, cues filtered in: Computer-mediated communication and relationships. In M. L. Knapp and J. A. Daly (Eds.), *Handbook of interpersonal communication* (pp.529-563). Thousand Oaks, CA: Sage.

ผู้แต่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถการ สัตยพานิชย์
สาขาวิชาครีเอทีฟมีเดียเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การศึกษา:

ปริญญาตรี	ศศ.บ. บรรณารักษศาสตร์
	นศ.บ. การโฆษณา
ปริญญาโท	นศ.ม. การสื่อสารมวลชน

แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21 Trends in Thai Politics and Social Media in the 21st Century

คันธิรา ฉายาวงศ์*
Kantira Chayawong

¹ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University
* Corresponding author e-mail: kantira.ch@gmail.com
Received: 11/06/2020, Revised: 12/07/2020, Accepted: 17/07/2020

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคการเมืองดิจิทัล (Politics Digital) ทั้งนี้สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักการเมืองในการรณรงค์หาเสียง การสร้างคะแนนนิยม และการสื่อสารกับประชาชน สื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นเครื่องมือในการช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะที่ใช้แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์การเมืองของประชาชนทั่วไป รวมทั้งแสดงพลังของมวลชนนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างรูปธรรม เช่น การชุมนุมประท้วง การแสดงสัญลักษณ์ที่มีนัยยะทางการเมือง และการต่อต้านหรือสนับสนุนกลุ่มทางการเมืองที่ตนเองชื่นชอบ เป็นต้น และยังพบว่า มีแนวโน้มการกระทำผิดจากการแสดงออกทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากความเกลียดชัง และการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายอย่างรุนแรง จนบางครั้งนำไปสู่อาชญากรรมทางการเมืองในโลกออนไลน์ หรือกระตุ้นให้เกิดอาชญากรรมทางการเมืองในโลกจริงได้

คำสำคัญ: การเมืองไทย สื่อสังคมออนไลน์ สื่อใหม่ การเมืองดิจิทัล

Abstract

This article aimed to present the trends in Thai politics and social media in the 21st Century and the transformation into the era of digital politics. Social media has become an essential tool for politicians in the electoral campaign, enhancing popularity and communicating with people. Social media is considered to increase the public space for expressing public political opinions and criticism. It also reflects the power of the masses. It leads to concrete political movements, such as political protest, the representation of politically latent symbols, objection against or support of preferred political groups. In addition, the digital politics era trends offenses related to social media expression have increasingly found hate and radical discrimination and causing political cyber-crime or crime in the real world.

Keywords: Thai Politics, Social Media, New Media, Politics Digital

1. บทนำ

ความก้าวหน้าของการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาท และกลายเป็นตัวกลางที่สำคัญสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในโลกยุคปัจจุบัน รวมไปถึงการพัฒนาอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความทันสมัยมากขึ้น

ในศตวรรษที่ 21 อุปกรณ์สื่อสารสามารถเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือโปรแกรมประยุกต์ (แอปพลิเคชัน) ได้โดยตรง ทำให้อุปกรณ์เหล่านี้ไม่จำเป็นที่จะเป็นคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ คอมพิวเตอร์พกพา โทรศัพท์มือถือ และแท็บเล็ตถูกนำมาใช้เพื่อเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทำให้รูปแบบวิถีชีวิตของผู้คนมีความเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันได้ถูกพัฒนาให้สามารถสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ทำให้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถโต้ตอบกันไปได้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์นั้นเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองอย่างมาก เนื่องจากการเมืองนั้นมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจที่มีการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ รวมทั้งรักษาไว้ซึ่งอำนาจ และเกี่ยวข้องกับการปกครองของรัฐ โดยอริสโตเติล (Aristotle อ้างถึงในพลสตักด์ จีโรเกรศิริ, 2524) นักปรัชญาชาวกรีกได้กล่าวว่า การเมือง หมายถึงความสัมพันธ์กับอำนาจโดยมีความแตกต่างจากอำนาจในเรื่องอื่นๆ อีกด้วย โดยเฉพาะองค์การทางการเมืองซึ่งต้องมีอำนาจปกครองในลักษณะอธิปัตย์ โดยมีจุดเด่น 2 อย่างสำคัญคือ อำนาจและการปกครอง ส่วนฮาโรลด์ ลาสเวลล์ (Lasswell, H. 1963) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกา ได้กล่าวว่า การเมืองหมายถึง เรื่องของผู้มีอิทธิพลกับผู้ทรงอิทธิพลโดยมุ่งเน้นว่า ใคร ได้อะไร ได้อย่างไร โดยเติมไปด้วยอำนาจ นั่นคือ ผู้ที่กอบโกยสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ได้แก่ อำนาจ การได้รับการเคารพนับถือ ความนิยมชมชอบ ความยุติธรรม ความอยู่ดีกินดี ความมั่นคง ความชำนาญ และความรอบรู้ให้ได้มากที่สุด ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า การเมืองนั้นเกี่ยวกับอำนาจและวิธีการปกครองของรัฐ โดยมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจ และใช้อำนาจนั้นในการปกครองรัฐ ซึ่งมีการอาศัยสื่อเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างประชาชนและผู้มีอำนาจปกครอง ระหว่างกลุ่มบุคคลทางการเมือง องค์การทางการเมือง และการสื่อสารระหว่างรัฐต่อรัฐ

ต่อมาสื่อได้มีวิวัฒนาการขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งมีสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามาเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารของนักการเมือง และองค์การทางการเมืองจากในอดีตที่ใช้สื่อบุคคลและสื่อดั้งเดิมในการเผยแพร่ข่าวสารหรือนโยบาย และการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาประชาชน มาใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือทางการเมืองที่นักการเมืองและองค์การทางการเมือง ที่สามารถช่วยลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารกับสาธารณชนจำนวนมาก ขณะเดียวกัน สื่อสังคมออนไลน์ยังเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสาร และการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนจากในอดีตที่มี ‘สภาทนาย’ เป็นการที่ประชาชนใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงความเห็นทางการเมือง (Expressions of Political Opinion) และใช้ในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง (Political Criticism)

2. พัฒนาการเทคโนโลยีการสื่อสารกับการเมืองไทย

เทคโนโลยีการสื่อสารมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้วิถีชีวิตของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงจากสื่อบุคคลมาสู่สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพยนตร์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งเครื่องมือการสื่อสารอย่างเช่น โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ เพจเจอร์ก็มีการพัฒนารูปแบบ และเพิ่มความสามารถจนกลายเป็นอุปกรณ์สมาร์ทโฟนในปัจจุบัน เช่นเดียวกันย่อมส่งผลไปถึงการเมืองไทย เพราะเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน และการสื่อสารระหว่างประชาชน นักการเมืองและองค์การทางการเมืองเปลี่ยนไปด้วย

จากการศึกษาของอาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล (2555) ถึงพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารกับการเมืองไทย พบว่า เมื่อย้อนกลับไปในปี 2535 ยุคก่อนอินเทอร์เน็ตนั้น มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง การชุมนุมประท้วง การสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 โดยนับว่าเป็นการชุมนุมทางการเมืองครั้งแรกที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้อุปกรณ์

สื่อสารแบบพกพา คือ โทรศัพท์มือถือ และวิทยุติดตามตัวหรือเพจเจอร์ (Pager) ในกลุ่มผู้เข้าร่วมและผู้สังเกตการณ์การประชุม เนื่องจากในช่วงนั้น สื่อกระแสหลักนั้นถูกควบคุมทั้งทางตรงและทางอ้อมจากภาครัฐ

ต่อมาเมื่อมีการรณรงค์ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยแห่งชาติ (พธม.) เพื่อขับไล่ นายทักษิณ ชินวัตรออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ถือเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองระดับชาติ กลุ่มแรกที่นำอินเทอร์เน็ตมาเป็นกลยุทธ์หลัก โดยใช้ในการรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และยังสามารถใช้ในการระดมมวลชนอีกด้วย โดยมีเว็บไซต์ผู้จัดการออนไลน์ (Manager Online) ทำหน้าที่รณรงค์เคาะฆังโทรศัพท์ เคเบิลช่องเอเอสทีวี (ASTV) และสื่อสิ่งพิมพ์ในเครือผู้จัดการ เช่น หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน โดยมีแนวร่วมในการขับไล่ เช่น เว็บไซต์ไทยอินไซด์เดอร์ (www.thai-insider.com) ของนายเอกยุทธ อัญชันบุตรที่นำเสนอข้อมูลเชิงลึกของรัฐบาลของนายทักษิณ ชินวัตร และมีเว็บไซต์ที่คอยโต้แย้ง และมีความคิดเห็นในทางตรงกันข้าม คือ เว็บไซต์มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน และเว็บไซต์ประชาไทในช่วงแรกไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลทักษิณ แต่เมื่อมีการเสนอใช้มาตรา 7 โดยกลุ่มพันธมิตรฯ เพื่อขอยกเว้นการดำเนินคดีกับนายทักษิณ บกบาทเว็บไซต์มหาวิทยาลัยเที่ยงคืนก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน นอกจากนี้มีห้องราชดำเนินในเว็บไซต์พันทิป ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) โดยเปิดโอกาสให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปสามารถเป็นผู้ส่งสารเองได้ ทำให้มีการต่อสู้กันทางความคิดซึ่งเป็นการต่อสู้ทางการเมืองโดยไร้ความรุนแรง โดยในคืนวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 เว็บไซต์ได้มีการรายงานสถานการณ์ความเคลื่อนไหว และมีอาสาสมัครกลุ่มหนึ่งสร้างบล็อก 19sep.blogspot.com เพื่อแปลประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) และรายงานสถานการณ์เป็นภาษาอังกฤษ

นอกเหนือจากเว็บไซต์แล้วยังมีเว็บล็อก (Weblog) หรือบล็อก (Blog) ที่ให้อิสระในการเขียนให้แก่ผู้โพสต์จัดการเอง โดยไม่อยู่ในการควบคุมของผู้ดูแลเว็บไซต์ และไม่ต้องกลัวถูกลบ โดยเริ่มมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ทั้งนี้บล็อกได้กลายเป็นช่องทางหลักสำหรับการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และมีบล็อกเกอร์ (Blogger) เกิดขึ้นจำนวนมาก เช่น บล็อกที่เขียนโดยปิยบุตร แสงกนกกุล อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และบล็อกซึ่งเขียนโดยปกป้อง จันวิทย์ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น

หลังจากนั้นเริ่มมีเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เรียกว่า ไฮไฟว์ (Hi5) ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มวัยรุ่นของไทย แต่มีนักการเมืองไทยเพียงไม่กี่คนที่นำไปใช้เพื่อสร้างภาพลักษณ์หรือเพื่อหาเสียงกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ ได้แก่ เช่น นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และนางสาวรสนา โตสิตระกูล อดีตสมาชิกวุฒิสภา นอกจากนี้ ยังมีมายสเปซ (MySpace) สำหรับแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการรณรงค์ด้วยการเปลี่ยนรูปอวตารในไฮไฟว์ และโปรแกรมแชตเอ็มเอสเอ็ม (MSN Messenger)

ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลง เฟซบุ๊ก (Facebook) เริ่มเปิดใช้งานได้ใน พ.ศ. 2549 และได้รับความนิยมขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมไทย เนื่องจากการเคลื่อนไหวออนไลน์ผ่านการกดติดตามแฟนเพจที่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่ชื่นชอบสิ่งที่เดียวกันเผยแพร่ข่าวสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกระตุ้นให้ผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกันออกมาเคลื่อนไหว ขณะที่เฟซบุ๊กยังรักษาความสัมพันธ์การเป็นเพื่อนเฟซบุ๊ก ทำให้การแสดงออกทางการเมืองเปิดกว้างขึ้นผู้เสนอความเห็นทางการเมืองที่ไม่ได้เป็นนักการเมือง ผู้นำทางความคิด หรือสื่อมวลชนมาก่อนสามารถเข้าร่วมได้มากขึ้น สื่อสังคมออนไลน์ทำให้ประชาชนมีเสรีภาพมากขึ้นในการแสดงออกในบริบทของวัฒนธรรมการเมืองไทย โดยใน พ.ศ. 2553 มีกลุ่มและแฟนเพจบนเฟซบุ๊กที่เกิดขึ้นมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง เช่น เมื่อมีข้อพิพาทกรณีม็อบไทยเกิน 1 ล้านคนต่อต้านการยุบสภา รวมทั้งมีเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อหลากสีประมาณ 2,000 คน เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2553 ที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิซึ่งมารวมตัวกันทุกวันจนกว่ากลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ (นปช.) จะยุติการชุมนุม ทั้งนี้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชุมนุม ซึ่งใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ถ่ายภาพ และรายงานสถานการณ์แบบฉบับพลันทันที่ผ่านเฟซบุ๊ก รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยการเขียนข้อความภาพเคลื่อนไหว หรือแบ่งปันรูปในเครือข่ายเพื่อนฝูงของตนเอง

ขณะที่ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2552 ทวิตเตอร์ (Twitter) เริ่มเป็นที่รู้จักของคนไทย ซึ่งทวิตเตอร์นั้นถือว่าเป็นเครือข่ายสังคมที่บริการส่งข้อความสั้นๆ ที่จำกัดตัวอักษรหรือที่เรียกว่า “ไมโครบล็อก” (Microblog)

โดยในช่วงเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม พ.ศ. 2552 มีการกล่าวถึงบัญชีทวิตเตอร์ @Thaksinlive ของนายทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีการโต้ตอบกันกับบัญชีทวิตเตอร์ @PM_Abhisit ของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น

ต่อมาในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการรณรงค์เลือกตั้ง และมีการสื่อสารประเด็นทางการเมืองมากจนผิดปกติ ทั้งนี้ยังพบว่า มีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีการเสพข่าวมากเกินไป ซึ่งมาจากแหล่งข่าวที่สามารถอ้างอิงได้ และข่าวจากผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้วยตนเอง จนมีคนจำนวนหนึ่งรับไม่ได้กับข่าวบนสื่อสังคมออนไลน์ที่เผยแพร่ความเห็นทางการเมืองที่เห็นต่างจากความคิดของตนเอง รวมทั้งมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นที่ระบายอารมณ์ และความรู้สึกของผู้ใช้สื่อให้ผู้คนได้รับรู้ในวงกว้าง (พันธ์ศักดิ์ อาภาจร, 2562)

ทั้งนี้ปรากฏการณ์สื่อสังคมออนไลน์ในช่วงการเลือกตั้ง และหลังจากการเลือกตั้งครั้งนี้เรียกว่า “ปฏิกิริยาห้องเสียงสะท้อน (Echo Chamber Effect)” เกิดขึ้นจากระบบกลั่นกรอง และคัดเลือกเนื้อหาของสื่อสังคมออนไลน์ โดยอัลกอริทึม (Algorithm) ของเฟซบุ๊กมีแนวคิดของผู้เขียนโปรแกรมที่อธิบายวิธีการในการที่จะพัฒนาโปรแกรมเฟซบุ๊กให้เนื้อหาที่ระบบป้อนให้ผู้ใช้แต่ละคน เรียกว่า นิวส์ฟีด (News Feed) ที่รวบรวมข้อมูลมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบแผนการใช้เฟซบุ๊ก และการเชื่อมโยงจากลักษณะร่วมระหว่างผู้ใช้ในเครือข่าย ด้วยเหตุนี้สิ่งที่จะได้พบเห็นบนนิวส์ฟีดจะได้รับการคัดสรรแล้วว่าน่าจะได้ใกล้เคียงกับสิ่งที่ผู้ใช้ชื่นชอบและต้องการมากที่สุด อย่างไรก็ตาม นิวส์ฟีดนั้นมีข้อเสียคือ อาจทำให้ผู้ใช้พลาดการรับรู้ข้อมูลที่มีประโยชน์และเป็นข้อเท็จจริง เนื่องจากไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่นิวส์ฟีดวิเคราะห์ได้ นอกจากนี้ห้องแห่งเสียงสะท้อนยังมาจากการที่ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์สามารถเลือกที่จะคัดสรรและกลั่นกรองแหล่งข้อมูล บุคคลที่อยู่ในเครือข่าย รวมทั้งเนื้อหาที่ต้องการเปิดรับได้ผ่านฟีเจอร์ในเฟซบุ๊ก เช่น การติดตาม/เลิกติดตาม (Follow/Unfollow) เป็นเพื่อน/เลิกความเป็นเพื่อน (Unfriend) การปิดกั้น (Block) การซ่อนเนื้อหา (Hide) รวมทั้งการกดยางาน (Report) เนื้อหาที่อยู่ขัดแย้งกับความคิดตนเอง ในทวิตเตอร์ฟีด นอกจากข้อมูลที่มาจากการกดติดตาม (Follow) แล้ว ผู้ใช้ยังได้รับข้อมูลมาจากแฮชแท็ก (Hashtag) ที่ผู้ใช้สามารถกำหนดขึ้นเพื่อเชื่อมโยงถึงสิ่งเดียวกันที่อยู่ในกระแสได้ ช่วยเชื่อมโยงให้กลุ่มคนที่ใช้แฮชแท็กเดียวกันได้รับเนื้อหาลักษณะคล้ายๆ กัน ส่งผลให้ทั้งเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ล้วนมีแนวโน้มให้ผู้ใช้ได้รับเฉพาะข้อมูลที่ตอกย้ำความคิด ความเชื่อที่มีอยู่เดิมราวกับสร้างกระโจมตัวกลั่นกรอง (Filter Bubbles) ให้ผู้ใช้ไปโดยปริยาย นอกจากนี้การที่ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เลือกเนื้อหาและบุคคลที่จะเป็นเพื่อนล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้ผู้ใช้จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเฉพาะผู้คนที่มีความคิด ความเชื่อ หรือแม้แต่มุมมองที่สอดคล้องกับตนเอง และส่งผลให้ข้อมูลของกลุ่มบุคคลที่คิดต่างไม่มีทางปรากฏต่อสายตาของผู้ใช้คนหนึ่งๆ ในอีกระดับหนึ่ง ยิ่งเสียงที่กลับมาเป็นเสียงแบบเดิมสะท้อนไปมากยิ่งจะทำให้เสียงนั้นดังยิ่งขึ้นจนกลบเสียงที่แตกต่างออกไป แล้วยังไม่แสดงข้อความความคิดเห็นที่เห็นไม่ตรงกันให้ปรากฏได้เลย (พิรงรอง รามสูต, 2562)

นอกจากนี้ยังพบว่า หลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไปในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 สังคมไทยมีการตั้งคำถามด้วยความสงสัยในการนับและคิดคำนวณคะแนนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) รวมทั้งที่มาและบทบาทที่จะทำต่อไปของสมาชิกวุฒิสภา ทั้งการตั้งคำถามถึงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาล ทำให้เกิดห้องแห่งเสียงสะท้อนหลายๆ ห้องที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ตอกย้ำความคิดต่างข้างที่แยกจากกันปรากฏอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์ของไทย เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมเครือญาติจึงมีการรวมกลุ่มคนในกลุ่มญาติจัดตั้งกลุ่มไลน์ แต่ด้วยการแบ่งขั้วทางความคิดที่แตกต่างกันไปตามอุดมการณ์นั้นทำให้การสื่อสารในกลุ่มเหล่านี้ถูกครอบงำด้วยเสียงที่ดูเหมือนจะเป็นเสียงหลัก ซึ่งดังกว่าหรือเสียงที่มีอาวุโสสูงกว่า ส่งผลให้สมาชิกที่เป็นเสียงข้างน้อยหรืออ่อนอาวุโสกว่าต้องเงียบเสียงไม่แสดงออก เพราะไม่อยากจะถูกมองไม่ดีหรือไม่อยากมีเรื่องกับผู้ใหญ่ ทว่าหลายครอบครัวเกิดความรำคาญ เพราะทัศนคติทางการเมืองที่ขัดแย้งกันและการปะทะกันผ่านปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มหรือพื้นที่ออนไลน์ ทั้งนี้พบว่า มีถ้อยคำสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) ต่อผู้ที่เป็นตัวแทนทางการเมืองต่างขั้ว เพราะมีการคัดกรองคนที่มีความเห็นหรือความคิดเห็นเหมือนๆ กันไว้ระดับหนึ่งแล้ว ผู้ใช้จึงเกิดความรู้สึกปลอดภัยกลัวที่จะแสดงออกถึงความคิดเห็นแบบไม่ต้องปิดบัง (พิรงรอง รามสูต, 2562)

หลังจากประกาศผลการเลือกตั้ง สักคมไทยยังคงอยู่ในวังวนของการแบ่งขั้วทางการเมือง และการสร้างความเกลียดชังในโลกออนไลน์ โดยเฉพาะในไลน์ และเฟซบุ๊ก รองลงมาคือ ทวิตเตอร์ และอินสตาแกรม เนื่องจากสามารถใช้ส่งข้อความสั้นๆ หรือคลิปสั้นๆ เพื่อเรียกเสียงสนับสนุน และความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ทั้งยังมีการสร้างข่าวลวง (Fake News) ทางการเมืองโดยเผยแพร่หรือแชร์ผ่านเครือข่ายของผู้ใช้ออนไลน์ของผู้ที่มีความคิดเห็นไม่ลงรอย และการมีอคติต่อคนที่คิดต่างเห็นต่าง ทำให้ละเลยการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวเหล่านั้น หลงเชื่อข่าวลวงเพราะมาจากคนใกล้ชิดหรือเผยแพร่โดยสื่อกระแสหลักที่ไม่รอบคอบพอ หรือสื่อที่มีการเลือกขั้วอำนาจทางการเมืองที่ชัดเจน ซึ่งถือว่าส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในระบอบประชาธิปไตย ไม่น้อยไปกว่าการเซ็นเซอร์ การก่อกวน การสร้างข่าวลวง และการบิดเบือนข้อมูลเลยทีเดียว (พันธ์ศักดิ์ อาภาจร, 2562)

สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากการเข้าถึงข้อมูลอย่างอิสระ มาเป็นการมีระบบคัดสรรข้อมูล ส่งผลให้มีการสื่อสารเฉพาะกลุ่มที่มีความคิดเห็นเดียวกันหรือสอดคล้องกันกับตนเอง แล้วไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจนกลายเป็นความเชื่อฝังใจ และไม่สามารถจะลบล้างความเชื่อนั้นได้ ซึ่งในการสื่อสารทางการเมืองนั้น การเกิดปฏิกิริยาห้องเสียงสะท้อนบนสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจต่อบุคคลหรือพรรคการเมือง และมีการแบ่งขั้วทางการเมือง รวมถึงมีความเชื่ออย่างสุดโต่งทางการเมืองเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมสื่อสารทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ยังมีการสื่อสารมากยังมีแนวโน้มใช้ข้อความสร้างความเกลียดชังต่อผู้ที่มีความคิดต่างจากตนเองมากขึ้นเรื่อยๆ นำมาซึ่งความแตกแยกในสังคมในโลกจริง

3. แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21

3.1 แนวโน้มการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักการเมือง

ในการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ใช้สื่อบุคคลและสื่อดั้งเดิมในการหาเสียง กระจายนโยบายและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยเพิ่มศักยภาพการสื่อสารให้สะดวก รวดเร็ว และช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ซึ่งนักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองได้ใช้ตอบสนองตามวัตถุประสงค์ทางการเมืองของตนเอง (Using Social Media for Political Purposes) (Shirky ,2011)

สำหรับนักการเมืองไทยนิยมใช้อินเทอร์เน็ตในการสื่อสารกับประชาชน โดยจากงานวิจัยของอัญญรัตน์ เอี่ยมเอิบ (2553) เรื่อง การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองไทยผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม พบว่า นักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยสื่อสารทางการเมืองโดยอาศัยรูปแบบการสื่อสาร 5 รูปแบบ คือ ตัวอักษร ภาพ เสียง วิดีโอคลิป และลิงค์รูปแบบของการสื่อสารของนักการเมือง นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองยังคงนิยมใช้การสื่อสารแบบตัวอักษรและรูปภาพมากกว่าการสื่อสารรูปแบบอื่น โดยเนื้อหาของการสื่อสารมีวัตถุประสงค์เพื่อประกาศจุดยืนทางความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง ประชาสัมพันธ์ สร้างความนิยม แสดงความคิดเห็น ระดมสรรพกำลัง และสำรวจความคิดเห็นของสมาชิก โดยยังสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ตนเองเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในการสื่อสารกับประชาชนโดยตรงในเรื่องการสื่อสารแบบสองทางเท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีการโต้ตอบใดๆ กับการแสดงความคิดเห็นของประชาชน คล้ายกับสื่อสารแบบทางเดียวเหมือนสื่อเก่า เรียกได้ว่าเพื่อที่จะสร้างกลุ่มเครือข่ายของคนที่ชื่นชอบและประชาสัมพันธ์ตนเองเท่านั้น

ต่อมาในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยอย่างเป็นทางการทั่วไป พ.ศ. 2562 พบว่านักการเมืองได้ใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาบรรณการเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งครั้งนี้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 69 ระบุว่า “ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตสนับสนุนตามมาตรา 81 และมาตรา 81 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่สนับสนุนการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร” โดยส่งผลให้พรรคการเมืองไม่สามารถหาเสียง

ผ่านโทรศัพท์และวิทยุได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้ต้องใช้สื่อออนไลน์ และสื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือหลัก เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ในนโยบายพรรคการเมืองและตัวผู้สมัคร โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้มีคุณสมบัติเหมือนสื่อมวลชนไปแล้ว รวมทั้งยังเห็นการตอบรับได้ทันทีทันใด ทำให้พรรคการเมืองหันไปเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวถึงการตอบรับ กระแส และต่อ ยอดกระแสที่เกิดขึ้น รวมทั้งยังมีพลังการสร้างกลุ่มประชาชนผู้สนับสนุนให้เป็น “แฟนคลับ” สนับสนุนพรรคและตัวผู้สมัครในนามพรรค ทั้งยังช่วยสร้างกระแสให้พรรคการเมืองหรือตัวบุคคลให้เป็นที่พูดถึงเป็นวงกว้างขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่สังเกตได้จากเดิมการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2554 นั้น พรรคการเมืองได้เน้นการใช้สื่อหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์เป็นสื่อหลักในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และยังพบว่าในการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2562 นั้น มีความห่างจาก พ.ศ. 2554 ถึง 8 ปี ทำให้เกิด “ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงครั้งแรก (New Voter)” ที่คาดว่าจะมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 ล้านคน ซึ่งคนรุ่นใหม่กลุ่มนี้เติบโตมาพร้อมกับโลกดิจิทัลที่ใช้สื่อออนไลน์มากที่สุด รวมทั้งมีความต้องการแสดงความคิดเห็น โดยเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารในคราวเดียวกัน จึงส่งผลทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญในการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2562 รวมทั้งมีกระแสสังคมที่ถูกกล่าวถึงในสื่อสังคมออนไลน์จากคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นตามมาด้วย เช่น กระแส #ฟ้ารักพ่อ ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ ไปร่วมงานฟุตบอลประเพณีจุฬาฯ – ธรรมศาสตร์ ครั้งที่ 73 แล้วมีกลุ่มแฟนคลับขอถ่ายรูป และแฟนคลับคนหนึ่งพูดขึ้นว่า “ฟ้ารักพ่อ” จนต่อมากลายเป็น Hashtag ดังในสื่อสังคมออนไลน์ และต่อมานายธนาธรก็ทวีตกลับว่า “พ่อก็รักฟ้า” ทำให้เกิดเป็นอีกหลาย Hashtag ตามมา ยิ่งปลุกกระแสนายธนาธรและพรรคอนาคตใหม่-นโยบายพรรคให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น (Marketingoops, 2019)

ทว่าการโฆษณาทางการเมืองของพรรคการเมืองนั้น อาจจะสร้างความรำคาญให้กับประชาชนได้เช่นกัน เนื่องจากในอดีตตั้งแต่ พ.ศ. 2561 นั้น เฟซบุ๊กจะมีข้อความว่า “จ่ายโดย” (Paid for by) ซึ่งมีการโฆษณาทางการเมืองแอบแฝงอยู่ด้วย แต่หากผู้ใช้งานแชร์ข้อความนั้นต่อไปในหน้าฟีดของตนเอง ข้อความนี้จะหายไปทันที ทำให้มีการเผยแพร่ข้อความที่ไม่ถูกต้องออกไปในวงกว้าง ส่งผลให้เฟซบุ๊กถูกวิจารณ์อย่างหนักว่าอนุญาตให้นักการเมืองลงโฆษณาโดยใช้ข้อมูลเท็จ ขณะที่ทวิตเตอร์ซึ่งเป็นคู่แข่งกลับห้ามลงโฆษณาทางการเมืองด้วยเหตุนี้ นายมาร์ค ซัคเคอร์เบิร์ก ประธานกรรมการบริหาร (CEO) ของเฟซบุ๊กได้สร้างรูปแบบใหม่ให้ผู้ใช้งานเฟซบุ๊กและอินสตาแกรมสามารถปิดโฆษณาทางการเมืองด้วยการใช้คุณสมบัติการตั้งค่าให้ผู้ใช้งานเฟซบุ๊กสามารถปิดโฆษณาทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ได้ แต่หากยังมีโฆษณาปรากฏอยู่ก็สามารถรายงานผู้ดูแลได้ นอกจากนี้เฟซบุ๊กจะสนับสนุนการแบ่งปันข้อมูลที่เชื่อถือได้จากหน่วยงานการเลือกตั้งของรัฐและท้องถิ่นแก่ผู้ใช้งาน (สยามรัฐออนไลน์, 2563)

3.2 แนวโน้มสื่อสังคมออนไลน์กับการเมืองภาคประชาชน

สำหรับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน สื่อสังคมออนไลน์ช่วยเพิ่มพื้นที่ในการแสดงออก และการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองออนไลน์ (e-Participate) และเป็นช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยมีผลต่อการแสดงออกทางการเมืองในโลกจริงโดยเฉพาะการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ความก้าวหน้าของการพัฒนาแอปพลิเคชันของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Applications) ทำให้ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์สามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมือง แลกเปลี่ยนความเห็น และการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองบนโลกออนไลน์ได้โดยสะดวกมากขึ้น สื่อสังคมออนไลน์ยังช่วยให้มีการแลกเปลี่ยน (Sharing) ข้อความและรูปภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง และการแสดงออกทางการเมืองอีกด้วย (Safranek, 2012, pp 1-14) สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) และยูทูบ (YouTube) ล้วนนำมาใช้เป็นช่องทางหลักในการแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองได้

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของมีเดียมอนิเตอร์ (2557) เรื่อง การสื่อสารทางการเมืองในเฟซบุ๊กและหนังสือพิมพ์ออนไลน์ กรณี V For Thailand พบว่า พ.ศ. 2556 เกิดปรากฏการณ์ชุมนุมทางการเมืองแบบนิรนามของกลุ่มวีฟอไทยแลนด์ที่ใช้เฟซบุ๊กสื่อสารประเด็นทางการเมือง มีจำนวนสมาชิก 124,000 คน โดยคำว่า V หมายถึง "Victory" หรือ "ชัยชนะ" ในการต่อสู้กับการคอร์รัปชันในประเทศไทย

จากการสำรวจข้อความที่โพสต์ในหน้าแฟนเพจ V for Thailand ระหว่างการชุมนุมรอบที่ 2 และ 3 พบจำนวนทั้งสิ้น 461 ข้อความ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มเนื้อหาหลัก คือ กลุ่มแรก ข้อความเพื่อสื่อสารความเคลื่อนไหวของกลุ่ม/เพื่อบุคคลทางการเมือง (Political Demonstration) จำนวน 324 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 70.28 กลุ่มที่ 2 ข้อความประกาศเจตนารมณ์ทางการเมือง (Political Will) จำนวน 91 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 19.74 และกลุ่มที่ 3 ข้อความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง (Political Issues) จำนวน 46 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 9.98

เพจ V for Thailand เป็นพื้นที่ในการสื่อสารเพื่อบุคคลทางการเมืองผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์ก (Online) สู่การชุมนุมที่เกิดขึ้นจริง (Offline) มากกว่าเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประเด็นทางการเมือง อีกทั้งยังเป็นพื้นที่การสื่อสารที่ทั้งผู้ดูแลเพจ และสมาชิกมีอุดมการณ์และเจตนารมณ์ทางการเมืองเดียวกันคือ ล้มล้างระบอบทักษิณ รัฐบาลคอร์รัปชัน และปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

นอกจากนี้ การเคลื่อนไหวทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นช่องทางให้คนกลุ่มที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองรวมกลุ่มกัน และแสดงพลังผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยจากการศึกษาของ วันฉัตร โกมลวิวัฒน์ (2554) เรื่อง การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มคนเสื้อหลากสี พบว่า กลุ่มคนเสื้อหลากสีเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีรูปแบบการเกิดของกลุ่มจากสื่อออนไลน์ และด้วยเหตุผลความไม่พอใจ และต้องการแสดงออกทางการเมืองของตนเอง ซึ่งมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับอีกฝ่ายที่ได้มีการออกมาชุมนุม โดยสื่อที่กลุ่มคนเสื้อหลากสีใช้สื่อบุคคลเป็นสื่อหลัก และใช้สื่อออนไลน์เป็นสื่อรอง และพบว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญน้อยลง

3.3 แนวโน้มอาชญากรรมทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางการเมือง เพื่อทำลายคู่แข่งทางการเมือง หรือผู้มีความเห็นทางการเมืองหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่ตรงกันข้ามกับตน ด้วยการใช้ถ้อยคำสร้างความเกลียดชัง หรือดูหมิ่นดูแคลนศาสนา (Religion) การแสดงออกทางเพศ (Sexual Orientation) สีผิว (Race) เพศ (Gender) ชาติพันธุ์กำเนิด (Origin) ความบกพร่องทางกาย (Disability) ความคิดเห็นทางการเมือง (Political Opinion) และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Financial or Social Status) ซึ่งเป็นการสร้างความเกลียดชังทางการเมืองในโลกออนไลน์ (Political Hate Speech in Cyberspace)

สำหรับในประเทศไทย ในการสื่อสารที่สำคัญที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และกลุ่มทางการเมืองต่างๆ ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเป้าประสงค์ทางการเมืองที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นพรมแดนที่มีความใกล้เคียงกันระหว่างเสรีภาพในการแสดงออก (Free Speech) ในสื่อออนไลน์ และการสื่อสารโดยใช้เนื้อหาที่สร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง นอกจากนี้ยังพบว่า ในสื่อสังคมออนไลน์ มีการแสดงความคิดเห็น และการหาเสียงทางการเมือง การเติบโตของสื่อสังคมออนไลน์อาจเป็นตัวการสำคัญในการขยายความแตกแยกทางความคิดในสังคมไทย (มูลนิธิโชนริค เบิลล์, 2554)

หากจะมองย้อนถึงสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยเห็นว่าการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองต่างก็พยายามอาศัยการกล่าวหาหรือเผยแพร่ข่าวที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่างๆ มาเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมืองให้ประชาชนมีความเลื่อมใสศรัทธา หรือมีอุดมการณ์ทางการเมืองคล้อยตามไปกับตนหรือกลุ่มทางการเมืองของตน (ปิดิเทพ อยู่ยีนยง และปุนทรี จันทรเวดิน, 2557) นอกจากนี้ ประชาชนที่เลื่อมใสศรัทธาหรือมีอุดมการณ์ร่วมกับนักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ก็พยายามที่จะใช้สื่อสังคมออนไลน์มาเป็นพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง วิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองหรือติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ในทางที่สร้างความเกลียดชังหรือดูหมิ่นดูแคลนเชื้อชาติ สัญชาติ สีผิว ความเป็นพลเมือง ลักษณะความพิการทางกาย ชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ และรสนิยมทางเพศของผู้ที่มีความเห็นทางการเมืองต่างไปจากตนเองหรือนักการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามกับตนบนโลกออนไลน์

การเผยแพร่ข้อความที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ทำให้สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยรุนแรงมากขึ้น จนอาจนำไปสู่การยั่วยุให้ใช้ความรุนแรงระหว่างประชาชน นักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่อยู่ฝ่าย

ตรงกันข้ามกันก็เป็นได้ในอนาคต ภาครัฐ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการเมือง และประชาชนควรหันมาใส่ใจ และตระหนักถึงโทษภัยของการกล่าวหรือเผยแพร่ข่าวที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ ที่อาจสร้างความแตกแยกอันร้ายแรงระหว่างผู้คนในสังคมไทย

จากการศึกษาของมัทนา นันดา (2556) เรื่อง เว็บไซต์ยูทูบ (ภาษาไทย) กับการสื่อสารความเกลียดชัง พบว่า การผลิตและการแพร่กระจายข้อมูลบนเว็บไซต์สามารถทำได้ง่ายและรวดเร็ว ประเด็นการโจมตีหลักของฐานความเกลียดชังเรื่องการเมือง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ฝ่าย

กลุ่มแรกคือ กลุ่มคนเสื้อแดง พรรคเพื่อไทยและระบอบทักษิณ ประเด็นการโจมตีคือ เรื่องความไม่จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ถูกเหยียดหยามว่ากลุ่มคนเสื้อแดงโง่ โจมตีว่าเป็นกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงในการชุมนุม

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มคนที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามเสื้อแดง และพรรคประชาธิปัตย์ จะถูกโจมตีว่าคัลลิ่งเจ้า โจมตีว่าเป็นฆาตรกรประชาชน โจมตีว่ามีการกระทำสองมาตรฐานเอาเปรียบประชาชน

สื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้เป็นสื่อประเภทเดียวที่คนในสังคมเปิดรับ รวมถึงบริบทของสังคมไทย โดยที่บริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ที่มีส่วนบ่มเพาะการสื่อสารความเกลียดชังบนฐานความเกลียดชังเรื่องการเมือง คือ ความคิดกระแสหลักเกี่ยวกับความเป็นไทย (Mainstream Thought on "Thainess")

การเผยแพร่ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์ที่มาจากความเกลียดชังกันทางการเมืองนำไปสู่การกระทำผิดที่เป็นความผิดทางอาญาหรือ "อาชญากรรมทางการเมือง" ในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การโพสต์ข้อความเท็จ ยุ้งและปลุกปั่นความมั่นคง การแฮกเฟซบุ๊กและเว็บไซต์หน่วยงานราชการ หรือกระตุ้นให้เกิดอาชญากรรมทางการเมืองในโลกจริงได้ คือ การนัดกันชุมนุมประท้วงโดยใช้ความรุนแรงบุกรุกสถานที่ราชการ โดยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากการที่สื่อสังคมออนไลน์ได้รับความนิยม เข้าถึงง่าย และไม่สามารถระบุตัวตนผู้โพสต์ได้

ประเทศไทยนั้นมีเหตุการณ์อาชญากรรมทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นหลายครั้ง เช่น กรณีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อต้านการออกกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ เช่น กรณีการจับนายณัฐดนัย คงดี หนึ่งในกลุ่มต่อต้าน Single Gateway แหกข้อมูลตำรวจรวมทั้งหน่วยราชการอื่นๆ แล้วส่งข้อมูลให้กลุ่มเฟซบุ๊กนำไปเผยแพร่ต่อเพื่อให้ทุกคนหลงเชื่อ และเข้าใจข้อมูลที่บิดเบือน เพราะต้องการต่อต้านร่างพระราชบัญญัติการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2559 (ผู้จัดการออนไลน์, 2559) จะเห็นว่าเหตุการณ์เหล่านี้มีการกระทำผิดโดยใช้เทคนิคขั้นสูงทางคอมพิวเตอร์ และกระทำต่อระบบปฏิบัติการ โดยมีผลเสียร้ายแรงตามมา

นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่พบในประเทศไทยนั้นมักจะมีการตั้งข้อสงสัยว่า เนื้อหาที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์นั้น เป็นการแสดงออกตามหลักการประชาธิปไตยเรื่องเสรีภาพในการแสดงออก และการวิพากษ์วิจารณ์ (Freedom of Expression) หรือมาจากความแตกต่างทางบริบทสังคมและวัฒนธรรมแต่ละที่มีความอ่อนไหวในเรื่องบางเรื่องต่างกันไป หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความผิดคณอง นึกสนุกโดยที่ไม่รู้เลยว่าการกระทำดังกล่าวเข้าข่ายอาชญากรรมทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ความผิดทางอาญาฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2559, น.4-5) เช่น กรณีนายบุรินทร์ อินดิน ที่ศาลทหารมีคำพิพากษาจำคุกนายบุรินทร์ อินดิน เป็นเวลา 10 ปี 16 เดือน คดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามมาตรา 14 (3) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เนื่องจากโพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊กส่วนตัวชื่อ "Burin Intin" ในลักษณะต่อต้านการบริหารงานของรัฐบาล และ คสช. รวมทั้งมีการแชทพูดคุยกับบุคคลอื่นโดยมีข้อความลักษณะกล่าวหาว่าร้ายพระมหากษัตริย์เข้าข่ายผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 (ผู้จัดการออนไลน์, 2560)

ทั้งนี้การกระทำผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์นั้น แต่ละเหตุการณ์ล้วนมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศอย่างร้ายแรง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งนี้หากเป็นในอดีตเมื่อเกิดเหตุการณ์เหล่านี้ก็จะยากที่จะหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แต่เมื่อมีพระราชบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2560) ซึ่งมีความแตกต่างจากฉบับเดิมใน พ.ศ. 2550

เนื่องจากการปรับแก้ไขให้กลายเป็นกฎหมายที่บัญญัติออกมาเพื่อควบคุมการกระทำผิดที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โดยตรง นอกจากนี้ยังมีกฎหมายฉบับอื่นๆ บางฉบับที่สามารถเอาผิดกับผู้กระทำผิดอาชญากรรมทางการเมืองในสื่อออนไลน์ได้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เป็นต้น ทั้งนี้คดีเหล่านี้มีความซับซ้อน ซึ่งจำเป็นต้องมีการตีความปรับกฎหมายให้เข้ากับสถานการณ์จริงตามเจตนาของผู้กระทำและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะบางกรณีเป็นที่ขัดแย้ง และยังถกเถียงกันว่าสมควรที่จะจัดเป็นการสื่อสารทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของประชาธิปไตย มากกว่าที่จะเป็นอาชญากรรมทางการเมืองที่แท้จริงหรือไม่

แม้บทลงโทษทางกฎหมายอาจเป็นเพียงแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคำเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ แต่ก็ทำให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเชี่ยวชาญโดยตรงเข้ามาทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมลักษณะนี้ และในอนาคตจะยังมีการพัฒนาความสามารถและทักษะของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้อาชญากรรมทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์มีกระบวนการสืบสวนกับสอบสวนที่มีความแตกต่างในวัตถุประสงค์และวิธีการกับอาชญากรรมทั่วไป ซึ่งการป้องกันและปราบปรามนั้น จัดเป็นทั้งมาตรการเชิงรุกที่ดำเนินการก่อนการทำความผิดทางอาญา โดยใช้วิธีการสืบสวนเพื่อตัดวงจรการเกิดของอาชญากรรมในโลกจริง (นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล, 2538)

4. บทสรุป

แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21 นั้น มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาใช้ในการแสวงหาข่าวสาร แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ตลอดจนมีการรวมกลุ่มกันทางการเมือง ทั้งนี้ยังมีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น การใช้เพจเจอร์กับโทรศัพท์มือถือสำหรับการรายงานเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 การใช้บล็อกกับเว็บอร์ดในการรายงานสถานการณ์การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และการใช้เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ในการรายงานการสลายการชุมนุมเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2553

จากพัฒนาการทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องจนในปัจจุบัน สื่อสังคมออนไลน์กลายมาเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักการเมือง และการเมืองภาคประชาชน นอกจากนี้สื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นเครื่องมือในการช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะที่ใช้แสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์การเมืองของประชาชนทั่วไป เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม กลับพบว่าแนวโน้มการกระทำผิดการแสดงออกในสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีความผิด และโทษทางอาญา ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ หรือกระตุ้นให้เกิดอาชญากรรมทางการเมืองในโลกจริงได้

อย่างไรก็ตามสื่อสังคมออนไลน์นั้น มีทั้งแง่บวกและแง่ลบ ที่ผ่านมาในประเทศไทยพบการกระทำผิดที่เป็นอาชญากรรมทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ ที่มาจากความแตกต่างทางบริบทสังคมและวัฒนธรรมแต่ละที่มีความอ่อนไหวในเรื่องบางเรื่องต่างกันไป หรือความเชื่อ หรือพยายามอ้างหลักการประชาธิปไตยเรื่องเสรีภาพในการแสดงออก และการวิพากษ์วิจารณ์ (Freedom of Expression) แต่การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือความลับของบุคคล (Breach of Privacy/Confidentiality) ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความคึกคะนอง นิกรสนุกโดยที่ไม่รู้เลยว่า การกระทำความผิดกล่าวเข้าข่ายอาชญากรรมทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่นั้น ต้องพิจารณาตามแนวคิดพื้นที่สาธารณะที่สนับสนุนให้มีการเปิดกว้างในการเข้าถึง ความเท่าเทียมในการแสดงออกระหว่างประชาชน การแลกเปลี่ยนอภิปรายบนฐานของเหตุผล การหาข้อสรุปร่วมกัน และการนำข้อสรุปไปต่อรองทางนโยบายกับภาครัฐหรือผู้มีอำนาจในสังคม แต่อย่างไรก็ตามการแสดงออกทางการเมืองต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และอยู่ภายใต้กฎหมายด้วย

ทั้งนี้เนื่องจากความสับสนระหว่างขอบเขตการแสดงออกทางการเมืองตามเสรีภาพกับการกระทำผิดจนกลายเป็นความผิดทางอาญาหรือเป็นอาชญากรรมทางการเมือง ทำให้ประชาชนมีความกลัวในการกระทำใดมีความผิด หรือการสื่อสารใดไม่ถือเป็นความผิด ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมากที่จะวิเคราะห์ได้ เนื่องจากมีความซับซ้อนและจำเป็นต้องมีการตีความตามเจตนาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และตามกฎหมายไทยยังไม่มีกำหนดหลักให้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาว่า การกระทำใดคืออาชญากรรมทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ และการ

กระทำได้เป็นการแสดงออกทางการเมือง อันมีเจตนาเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย และหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยใช้การสื่อสารทางการเมือง ดังนั้นจึงควรให้ประชาชนมีความเข้าใจในเรื่องเสรีภาพในการแสดงออก และการวิพากษ์วิจารณ์ (Freedom of Expression) ส่งเสริมให้ประชาชนมีการตระหนักรู้ (Self-Awareness) ในการตรวจสอบข้อมูล และมีวิจารณญาณ รวมทั้งให้ความรู้แก่ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้มีความรู้และความเข้าใจ โดยมีจุดมุ่งหมายใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางสร้างสรรค์เพื่อการตรวจสอบนักการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์อย่างเหมาะสม มีการสืบค้นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการเมือง

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะกรรมการศาสตราจารย์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ส่งเสริมให้ได้มีโอกาสได้พัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และได้นำเสนอผลงานทางด้านวิชาการ

8. เอกสารอ้างอิง

- ผู้จัดการออนไลน์. (2559). *ตร.แกะรอย 3 วันตามรวบแฮกเกอร์เจาะเว็บไซต์ สดช. 1 ในสมาชิก "ต่อต้านชิงเกิดเกิดเวย์"*. สืบค้นจาก URL: <https://mgronline.com/crime/detail/9590000128394>.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2560). *ศาลทหารสั่งจำคุก 10 ปี 16 เดือน 'บุรินทร์ อินดิน' โพสต์เฟซบุ๊กผิด ม.112-พ.ร.บ.คอมพ์*. สืบค้นจาก URL: <https://mgronline.com/politics/detail/9600000009221>.
- นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. (2538). *อาชญากรรม (การป้องกัน : การควบคุม)*. กรุงเทพมหานคร: พรทิพย์การพิมพ์.
- บรรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2559). *ราชบัณฑิต เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า, วัฒนธรรมกับความผิดฐานหมิ่นประมาท พระบรมเดชานุภาพ เอกลักษณ์ของประชาธิปไตยไทยในกระแสประชาธิปไตยโลก*. สืบค้นจาก URL: <https://kpi.ac.th/knowledge/book/data/398>.
- ปิดิเทพ อยู่ยืนยง และปณทรี จันทรวะดิน. (2557). *การเซ็นเซอร์ตนเองของสื่อมวลชนไม่ให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวที่สร้างความเกลียดชังทางการเมือง*. สืบค้นจาก URL: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1951>
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. (2524). *การเมืองเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร (2562). *โซเชียลมีเดียหลังเลือกตั้ง : ตั้งสติก่อนเสฟสื่อ*. สืบค้นจาก URL: <https://www.isranews.org/isranews-article/75135-social75135.html>.
- พิรงรอง งามสุด. (2562). *ห้องแห่งเสียงสะท้อนออนไลน์กับการเมืองไทยหลังเลือกตั้ง 62*. สืบค้นจาก URL: <https://themomentum.co/echo-chamber/>.
- มัทนา นันทา. (2556). *เว็บไซต์ยูทูบ (ภาษาไทย) กับการสื่อสารความเกลียดชัง*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มีเดียมอนิเตอร์. (2557). *การสื่อสารทางการเมืองในเฟซบุ๊กและหนังสือพิมพ์ออนไลน์ : กรณี V For Thailand*. สืบค้นจาก URL: http://thaingo.in.th/news/?p=content&act=detail&id_content=1113.
- มูลนิธิเฮนรีค เบิลล์. (2554). *วาทกรรมเรื่องเพศในการเมืองไทย.เอกสารประกอบการเสวนา*. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- วันฉัตร โกมลวิวัฒน์. (2554). *การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มคนเสื้อหลากสี*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สยามรัฐออนไลน์. (2563). *เฟซบุ๊กให้ผู้ใช้งานปิดโฆษณาทางการเมืองได้*. สืบค้นจาก URL: <https://siamrath.co.th/n/163397>.
- อัญญรัตน์ เอี่ยมเอิบ. (2553). *การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองไทยผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล. (2555). การเมืองบนเฟซบุ๊ก: วัฒนธรรม-การเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ไทย พ.ศ. 2553-2555. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิชามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Laswell, H. (1963). *Politics: Who Gets What, When and How*. New York: McGraw-Hill Company.
- Marketingoops. (2019). ข้าหละกลยุทธ์ใช้สื่อเลือกตั้ง '62 พรรคการเมืองแห่ใช้ "คอนเทนต์ + โซเชียลมีเดีย" สร้างสาวก. สืบค้นจาก URL: <https://www.marketingoops.com/reports/media-stat/content-and-social-media-strategy-thailand-general-election-2019/>.
- Safranek, R. (2012). *The Emerging Role of Social Media in Political and Regime Change*. Available from URL: https://www.academia.edu/11859835/Article_Review_.
- Shirky, C. (2011). *The Political Power of Social Media: Technology, the Public Sphere, and Political Change*. *Foreign Affairs*. Available from URL: https://www.cc.gatech.edu/~beki/cs4001/Shirky.pdf&ved=2ahUKEwj97__71vfpAhXZX30KHakAdQQFjAAegQICBAB&usg=AOvVaw1IRs84477_dWXIA6Q2fh4g

ผู้เขียน

นางสาวคันธีรา ฉายาวงศ์

อาจารย์ประจำสาขาบริหารการสื่อสาร

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษา:

ปริญญาตรี ว.บ. วารสารศาสตร์บัณฑิต

ปริญญาโท นศ.ม. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญาเอก ประ.ด. สื่อสารมวลชน (กำลังศึกษา)

แบบนำส่งบทความเพื่อตีพิมพ์
วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง ขอส่งบทความเพื่อพิจารณาลงพิมพ์ในวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร

เรียน บรรณาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ต้นฉบับบทความ ไฟล์ ☐ .doc ☐ .dox จำนวน ชุด
 2. ใบนำส่งบทความ ไฟล์ .pdf จำนวน ชุด

ข้าพเจ้า.....

เบอร์โทร..... (โปรดระบุหมายเลขที่สามารถติดต่อได้สะดวก)

Email:.....

ที่อยู่.....

ขอส่ง ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความวิจัย เรื่อง

เพื่อโปรดพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร ทั้งนี้ขอรับรองว่า
 บทความเรื่องนี้

- ☐ ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารอื่นใดมาก่อน
- ☐ ไม่ได้อยู่ระหว่างส่งไปตีพิมพ์ในวารสารอื่น
- ☐ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

หมายเหตุ ในกรณีขอถอนบทความก่อนระยะเวลาที่กำหนดลงตีพิมพ์ในวารสารฯ เจ้าของ
 บทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนของการค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

ขั้นตอนการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร ดำเนินการโดยคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ดังนี้

1. ประเภทของผลงานที่จะตีพิมพ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บทความวิจัย และบทความวิชาการ
2. เกณฑ์การพิจารณา บทความจะต้องได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นอย่างน้อย 2 คน ซึ่งเป็นการ Peer-review แบบ Double Blinded โดย กองบรรณาธิการ อาจให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และทรงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจตีพิมพ์หรือไม่ก็ได้
3. การพิมพ์ต้นฉบับผลงานที่จะตีพิมพ์
 1. ความยาวของบทความ/งานวิจัยไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิงและประวัติผู้เขียน)
 2. ชนิดของตัวอักษรที่พิมพ์เป็น TH.Baijam ขนาด 15 พอยท์
4. รูปแบบการนำเสนอบทความวิจัย
 1. ชื่อเรื่องงานวิจัย (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
 2. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
 3. คำสำคัญ ให้ระบุไม่เกิน 5 คำ
 4. บทนำ (ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ สมมติฐาน กรอบแนวคิด ฯลฯ)
 5. ระเบียบวิธีวิจัย (ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ สถิติที่ใช้ ฯลฯ)
 6. ผลการวิจัย
 7. สรุปผลและอภิปรายผล
 8. เอกสารอ้างอิง
 9. การอ้างอิงในเนื้อหาใช้รูปแบบ APA สามารถดาวน์โหลดรูปแบบได้ที่ <http://www.mct.rmutp.ac.th/jmct>
5. รูปแบบการนำเสนอบทความวิชาการ
 1. ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
 2. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
 3. คำสำคัญ ให้ระบุไม่เกิน 5 คำ
 4. บทนำ
 5. เนื้อหาจากการ Review
 6. องค์ความรู้ใหม่
 7. บทสรุป
 8. เอกสารอ้างอิง
 9. การอ้างอิงในเนื้อหาใช้รูปแบบ APA สามารถดาวน์โหลดรูปแบบได้ที่ <http://www.mct.rmutp.ac.th/jmct>
6. การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (21 x 29.7 CM) การตั้งค่าน้ำกระดาษขอบ 2.54 เซนติเมตร ทั้ง 4 ด้าน พิมพ์ 1 คอลัมน์ พิมพ์ด้วยตัวอักษร “TH Baijam” ตัวธรรมดา ขนาด 15 พอยท์ มีรายละเอียดดังนี้

 1. ชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้พิมพ์ตัวหนา ขนาด 18 พอยท์
 2. บทคัดย่อ (Abstract) กำหนดให้คำว่า “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ให้พิมพ์ตัวหนา ขนาด 15 พอยท์ ส่วนการพิมพ์เนื้อหาบทคัดย่อไม่เกิน 350 คำ ให้พิมพ์คอลัมน์เดียว มีภาษาไทย 1 ย่อหน้า ภาษาอังกฤษ 1 ย่อหน้า โดยเนื้อหาในบทคัดย่อใช้ตัวอักษรขนาด 14 พอยท์
 3. หัวข้อหลักต่างๆ และหัวข้อย่อยระดับที่ 1 ให้พิมพ์ตัวหนา ขนาด 15 พอยท์ ทั้งฉบับส่วนหัวข้อย่อยระดับ 2 เป็นต้นไป ให้พิมพ์ตัวธรรมดา ขนาด 15 พอยท์
 4. เนื้อหาให้ย่อหน้า 1.25 ซม. ใช้ตัวธรรมดา ขนาด 15 พอยท์ และพิมพ์ชิดขอบทั้งสองด้าน ถ้ามีลำดับข้อย่อยให้ย่อหน้าแรกที่ 0.50 ใช้อักษรตัวหนาในระดับที่ 1 ส่วนข้อย่อยระดับต่อไปใช้อักษรตัวปกติ

5. การลำดับหัวข้อของเนื้อเรื่องให้ใช้เลขกำกับ โดยให้บทนำเป็นหมายเลข 1 และหากมีหัวข้อย่อยให้ใช้ระบบเลขทศนิยมกำกับหัวข้อย่อย 2 ระดับ ส่วนตัวเลขลำดับถัดไป (ถ้ามี) ใช้ตัวเลขตามด้วยวงเล็บปิด เช่น 1). 1.1) เป็นต้น

7. การเรียงลำดับเนื้อหา การเรียงลำดับเนื้อหาบทความในวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร ให้ผู้สนใจเรียงลำดับเนื้อหาตามหัวข้อหลักดังนี้

1. ชื่อเรื่อง (Title) ควรครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ กระชับ ชัดเจน ทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้อักษรตัวหนา ขนาด 18 โดยพิมพ์ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

2. ชื่อผู้เขียน ให้ระบุชื่อเต็ม-นามสกุลเต็ม ของผู้เขียนให้ครบถ้วนทุกคน ถ้ามีมากกว่า 1 คน ให้พิมพ์คำว่า “และ” ไว้ที่หน้าคนสุดท้าย โดยให้ใส่ตัวเลขอารบิกกำกับต่อท้ายนามสกุลเพื่อแสดงต้นสังกัดของผู้เขียนเฉพาะภาษาไทย โดยทำเป็นตัวยก และใส่เครื่องหมายดอกจัน “*” กำกับท้ายตัวเลขสำหรับผู้ประสานงาน ใช้ตัวอักษรตัวธรรมดา ขนาด 15 พอยต์ โดยพิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ

3. ที่อยู่หรือหน่วยงาน ให้พิมพ์ชื่อหน่วยงานหรือสถาบันในสังกัดของผู้เขียนทุกคน โดยเรียงตามหมายเลข ไว้ท้ายกระดาษของบทความ และสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับผู้ร่วมวิจัย (Corresponding Author) ให้ใส่ e-mail ที่ติดต่อได้ โดยระบุ * ท้ายชื่อผู้ประสานงาน และระบุ *Corresponding author email: ให้ใช้ขนาดอักษรตัวธรรมดา ขนาด 12 พอยต์ โดยพิมพ์ไว้กึ่งกลางกระดาษ

4. บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งบทความวิชาการและบทความวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความภาษาไทยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้นำบทคัดย่อภาษาอังกฤษขึ้นก่อนภาษาไทย และทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน โดยให้พิมพ์คอลัมน์เดียว ย่อหน้า 1.25 ซม. เนื้อหาในบทคัดย่อควรระบุวัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย และสรุปผลการวิจัยโดยย่อ หัวข้อบทคัดย่อให้ใช้อักษรตัวหนา ขนาด 15 พอยต์ โดยพิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ และเนื้อหาให้ใช้อักษรตัวธรรมดา ขนาด 14 พอยต์ พิมพ์ชิดขอบทั้งสองด้าน โดยมีความยาวไม่เกิน 350 คำ

5. คำสำคัญ (Keyword) ให้พิมพ์ “คำสำคัญ:” เป็นภาษาไทย โดยใช้อักษรตัวหนา ขนาด 14 พอยต์ อยู่ใต้บทคัดย่อ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด ขนาด 6 พอยต์ และ “Keywords:” ภาษาอังกฤษ โดยใช้อักษรตัวหนา อยู่ใต้ Abstract ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด ขนาด 6 พอยต์ ส่วนเนื้อหาให้ใช้อักษรตัวธรรมดา โดยคำสำคัญไม่เกิน 5 คำ

6. เนื้อหา (Text) ประกอบด้วยบทความ 2 ประเภท ได้แก่

6.1 บทความวิจัย ประกอบด้วย

1) บทนำ (Introduction) ประกอบด้วยหัวข้อย่อย 1) ที่มาและความสำคัญของปัญหา 2) วัตถุประสงค์ 3) สมมติฐาน (ถ้ามี) 4) กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี) และอาจรวมถึงการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

2) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) บอกเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และวิธีการวิจัย (Materials and Methods) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย และการดำเนินการที่กระชับและชัดเจน

3) ผลการวิจัย (Research Results) บอกผลที่พบอย่างสมบูรณ์ มีรายละเอียดครบถ้วน อาจมีแผนภูมิรูปภาพ หรือตารางประกอบคำอธิบาย

4) อภิปรายผลและสรุปผล (Discussion and Conclusion) อาจเขียนรวมกับผลการวิจัยได้ เป็นการประเมิน การตีความ และการวิเคราะห์ในแง่มุมต่างๆ ควรมีการอ้างหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีมาสนับสนุนหรือหักล้างอย่างเป็นเหตุเป็นผล และอาจมีข้อเสนอแนะที่จะนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือเพื่อต่อยอดงานวิจัย

6.2 บทความวิชาการ ประกอบด้วย

1) บทนำ (Introduction) เป็นการนำเสนอที่มาหรือแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอในบทความวิชาการ

2) แนวคิดหรือทฤษฎี เป็นการนำเสนอแนวคิดที่เกิดจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีของผู้เขียนแนวกรอบแนวคิดของการนำเสนอบทความวิชาการ

3) องค์ความรู้ใหม่ หรือแนวคิด หรือผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอเป็นองค์ความรู้ หรือแนวทางสำหรับการนำไปใช้ตามแนวคิดของผู้เขียนเอง หรือการนำเสนอผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ผู้ศึกษาต่อยอด หรือการนำเสนอการอภิปรายผลของผู้เขียนเอง

4) สรุปผล เป็นการนำเสนอบทสรุปของบทความวิชาการ หรือองค์ความรู้ของบทความที่นำเสนอ

7. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยและความช่วยเหลือจากแหล่งใดบ้าง

8. เอกสารอ้างอิง (References) การอ้างอิงในบทความใช้การอ้างอิงแบบ APA ทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาต้องมีในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ ซึ่งการอ้างอิงในเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงทั้งบทความจะต้องตรงกัน โดยห้ามใส่เอกสารอ้างอิงบทความโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และต้องมีการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รายละเอียดของเอกสารอ้างอิง ประกอบด้วยชื่อ-สกุลผู้เขียน ชื่อหนังสือหรือชื่อของบทความ ชื่อของเอกสารที่พิมพ์ สำนักพิมพ์หรือสถานที่พิมพ์ ปีที่ (ฉบับที่) พิมพ์ และเลขหน้าของบทความที่อ้างอิง ทั้งนี้การเขียนให้เป็นไปตามรูปแบบของชนิดของเอกสารที่อ้างอิงตามคู่มือการอ้างอิงของวารสาร

9. ตาราง (Table) การพิมพ์ตารางต้องมีหมายเลขกำกับใช้คำว่า “ตารางที่...” และมีคำอธิบายไว้เหนือตาราง โดยทุกตารางที่ใส่ไว้ในบทความจะต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาบทความ

10. รูปภาพ (Figure) การพิมพ์รูปภาพต้องมีหมายเลขกำกับใช้คำว่า “ภาพที่...” และมีคำอธิบายใส่ไว้ใต้รูป (รูปภาพให้บันทึกในรูปแบบของ .jpg แนบเพิ่มมาพร้อมกับไฟล์บทความด้วย) โดยทุกรูปภาพที่ใส่ไว้ในบทความจะต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาบทความ

11. สมการ (Equation) การพิมพ์ให้พิมพ์ทั้งกลางคอลัมน์และต้องมีหมายเลขกำกับอยู่ภายในวงเล็บ หมายเลขสมการ อยู่ชิดขอบด้านขวาสุดของคอลัมน์

12. ภาคผนวก (ถ้ามี)

8. การเขียนอ้างอิงในเนื้อหาและอ้างอิงท้ายบทความ

คำจำกัดความ

เอกสารอ้างอิง หมายถึง รายการแหล่งอ้างอิงที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาของงานเขียน

บรรณานุกรม หมายถึง รายการแหล่งอ้างอิงที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาของงานเขียน รวมถึงรายการที่ได้อ่านประกอบโดยมิได้มีการอ้างอิงในเนื้อหาของงานเขียน

การใช้อักษรย่อ

ม.ป.ท.	แทนคำเต็มว่า	ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์
N.P.	แทนคำเต็มว่า	no Place of publication
ม.ป.พ.	แทนคำเต็มว่า	ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์
n.p.	แทนคำเต็มว่า	no publisher
(ม.ป.ป.)	แทนคำเต็มว่า	ไม่ปรากฏปีพิมพ์
(n.d.)	แทนคำเต็มว่า	no date
(บ.ก.)	แทนคำเต็มว่า	บรรณาธิการ
(Ed.) หรือ (Eds.)	แทนคำเต็มว่า	Editor หรือ Editors

การพิมพ์อ้างอิงในเนื้อหา

การพิมพ์อ้างอิงในเนื้อหาให้ผู้เขียนพิมพ์อ้างอิงตามแบบเอพีเอ (American Psychological Association) มีวิธีการเขียนดังนี้

1. กรณีอ้างอิงเมื่อเริ่มต้นย่อหน้า

ชื่อ-สกุลผู้เขียน (ปี พ.ศ. หรือ ค.ศ., เลขหน้า)

กัลยา วาณิชยปัญญา (2557, น.80)

มีเลขหน้า

กัลยา วาณิชยปัญญา (2557)

ไม่มีเลขหน้า

สุรพงษ์ โสณะเสถียร และอรรถพร กงวิไล (2549)

ผู้เขียน 2 คน

อรุณี อ่อนสวัสดิ์, จุริรัตน์ ประวาลัญญกร และวันดี ทับทิม (2552)	ผู้เขียน 3 คน
ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552)	ผู้เขียนมากกว่า 3 คน
Armstrong (1998, p.150)	หน้าเดียว
Armstrong (1998, pp.150-155)	หลายหน้า
Ballanca and Brandt (2010)	ผู้เขียน 2 คน
Audesirk, Audesirk, & Byers (2008).	ผู้เขียน 3 คน
Bloom, et al. (1956)	ผู้เขียนมากกว่า 3 คน

2. กรณีแทรกในเนื้อหาหรือท้ายย่อหน้า

(ชื่อ-สกุลผู้เขียน, ปี พ.ศ., เลขหน้า)

(กัลยา วณิชย์บัญชา, 2557, น.80)	มีเลขหน้า
(กัลยา วณิชย์บัญชา, 2557)	ไม่มีเลขหน้า
(สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอรรถพร กงวิไล, 2549)	ผู้เขียน 2 คน
(อรุณี อ่อนสวัสดิ์, จุริรัตน์ ประวาลัญญกร และวันดี ทับทิม, 2552)	ผู้เขียน 3 คน
(ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552)	ผู้เขียนมากกว่า 3 คน
(Armstrong, 1998, p.150)	หน้าเดียว
(Armstrong, 1998, pp.150)	หลายหน้า
(Ballanca and Brandt, 2010)	ผู้เขียน 2 คน
(Audesirk, Audesirk, & Byers, 2008).	ผู้เขียน 3 คน
(Bloom, et al., 1956)	ผู้เขียนมากกว่า 3 คน

3. กรณีแทรกในเนื้อหาหรือท้ายย่อหน้าที่มีข้อความเหมือนกันหลายคน

(กัลยา วณิชย์บัญชา, 2557; สมบูรณ์ สุริยวงศ์, 2550; Armstrong, 1998)

- หมายเหตุ** 1. การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม ศึกษารายละเอียดจาก <http://mct.rmup.ac.th/jmct/>
2. ระบุเฉพาะเอกสารใช้อ้างอิงในบทความเท่านั้น

9. การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับบทความฉบับเต็มรูปแบบ (Full Paper) ผ่านระบบส่งบทความออนไลน์ของวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร ที่ https://mct.rmup.ac.th/jmct/?page_id=401 หรือ

ไฟล์ที่ต้องแนบในการส่งบทความผ่านระบบต้องแนบไฟล์ 2 ไฟล์ ได้แก่ ไฟล์บทความฉบับเต็มรูปแบบ (Full Paper) เป็นสกุลไฟล์ .doc หรือ .docx และใบนำส่งบทความ เป็นสกุลไฟล์ .pdf

10. ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

กองบรรณาธิการวารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
399 ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 02-6653777 ต่อ 6817, 6833
Website: <http://mct.rmup.ac.th/jmct/>
Facebook: <https://www.facebook.com/jmctrmutp/>

11. สำนักพิมพ์ บริษัท ทริปเปิ้ล กรุป จำกัด

เลขที่ 95 ถนนแจ้งวัฒนะ ซอย 6 แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
399 ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล
เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 02-6653777 ต่อ 6823, 6833
e-Mail: jmct@rmutp.ac.th
<http://mct.rmutp.ac.th/jmct>